

Nr 178.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1945 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1945/46 jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Vissa särskilda frågor.

1:o) **Reglering av vissa militära arvoden.** I propositionen nr 170 har Kungl. Maj:t (punkt 1, s. 2—101 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945) föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i berörda statsrådsprotokoll anfört meddela erforderliga bestämmelser rörande reglering av vissa militära arvoden.

Utskottet lämnar här nedan en kortfattad redogörelse för Kungl. Maj:ts förslag.

Med avseende å arvodesformen *arvode i stället för lön* har departementschefen ansett denna fråga böra göras till föremål för fortsatt övervägande i samband med den blivande översynen av försvarsorganisationen. Departementschefen föreslår alltså för närvarande icke någon ändring i nu rådande förhållanden.

Allmänna synpunkter på frågorna rörande arvoden utöver lön.

Det för närvarande tillämpade systemet med arvoden utöver lön till ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet är, framhåller departementschefen, otvivelaktigt i starkt behov av en rationalisering. I fråga om arvodes-tilldelningen föreligger en ojämnhet, som i och för sig är olämplig och som medför en strävan till utvidgning av arvodessystemet. Det stora antalet arvoden med starkt skiftande belopp, som tillkommit vid skilda tidpunkter och ofta avvägs med utgångspunkt i lönerna enligt äldre löneplaner, minskar också överskådligheten på det militära löneområdet. De särskilda arvodesförhöjningar, som beviljats i samband med dyrtidstilläggens avveckling, ha provisoriskt konstruerats i anslutning till det före militära avlöningsreglementets

tillkomst gällande lönesystemet, och att tillämpa denna konstruktion är i längden mindre praktiskt.

De förslag, som framlades av den i enlighet med 1936 års lönekommittés uttalanden tillsatta *militära arvodesutredningen*, gingo väsentligt utöver en rationalisering inom arvodesväsendet. Utgående från uppfattningen, att ett bibehållande av arvoden, som endast kunde motiveras ur allmänna rekryteringssynpunkter, i stort sett icke vore förenligt med grunderna för 1939 års militära lönereglering, föreslago utredningsmännen — under uttryckligt framhållande att de icke för egen del tagit ställning till frågan, i vad mån arvodena vore sakligt motiverade ur sådana synpunkter — att flertalet lönefyllnadsarvoden skulle avvecklas. Utredningsmännens förslag mötte vid remissbehandlingen starka erinringar från försvarsväsendets myndigheter, som i främsta rummet uttryckte farhågor, att en beskärning av arvodesväsendet, genomförd i den omfattning utredningsmännen föreslagit och utan kompensation för bortfallande arvoden, skulle äventyra rekryteringen av de befattningshavargrupper, som komme att beröras av beskärningen. Vid ärendets anmälan i statsrådet den 12 november 1943 framhölls, att arvodena kommit att utgöra en väsentlig faktor i löneställningen för vissa grupper av beställningar och att spörsmålen angående i vad mån rekryteringshänsyn krävde en viss högre löneställning vid de olika befattningarna och hur denna i förekommande fall lämpligast borde åvägbringas krävde en prövning från grunden, vilken prövning måste ingå som ett led i en allmän lönereglering. I avvaktan därpå ansågs det nödvändigt att taga i övervägande, om ej regleringen tills vidare borde inskränkas till en översyn av arvodesväsendet innefattande mindre genomgripande begränsningar och en viss rationalisering i övrigt.

Utredning i sistnämnda hänseende har numera kommit till stånd genom 1943 års *arvodessakkunniga*. Resultatet av utredningen visar, framhåller departementschefen, att en avsevärd förbättring av arvodesförhållandena kan åstadkommas även genom en arvodesreglering av den begränsade innebörd, som nyss blivit antydd. En sådan bör nu enligt departementschefens mening komma till stånd.

Arvodessakkunnigas förslag har mestadels till sina huvuddrag lämnats utan erinran av de över förslaget hörda myndigheterna. Detta gäller såväl den vägning mot varandra av olika rekryteringsintressen, varpå förslaget bygger, som den föreslagna koncentrationen av arvodesbeloppen till ett fåtal typer med ett arvode å 720 kronor för år såsom grundenhet. Vid den granskning förslaget undergått inom försvars- och finansdepartementen har det samma också syntts väl ägnat att läggas till grund för en arvodesreglering. På grund av arvodesfrågans nära samband med avlöningsanslagen under fjärde huvudtiteln har det syntts lämpligast att frågan behandlas i propositionen angående dessa anslag.

Arvodesregleringen föreslås av departementschefen skola i princip genomföras från och med den 1 juli 1945. Vissa övergångsanordningar föreslås emellertid i det följande, varvid bland annat av personalförbunden anförda synpunkter beaktas.

Stabsarvoden.

Samtliga de utredningsorgan, som nu haft att taga befattning med frågan om en rationalisering av det militära arvodesväsendet — 1936 års lönekommitté, militära arvodesutredningen och 1943 års arvodessakkunniga — ha ansett självfallet, att arvoden, i den mån de skulle bibehållas, skulle knytas till vissa särskilda befattningar. Denna förutsättning har också enligt direktiven gällt för arvodessakkunnigas utredning. I anslutning härtill har departementschefen ansett, att arvoden i fortsättningen icke annat än övergångsvis böra utgå till kompaniofficerare enbart av den anledningen, att de tillhöra eller tidigare tillhört generalstabskåren.

Emellertid föreligger på detta område svårighet att avgränsa vissa bestämda befattningar, med vilka mera stadigvarande äro förenade sådana kvalificerade arbetsuppgifter, som kunna göra fyllnadsarvoden motiverade. Arvodessakkunniga ha med hänsyn härtill föreslagit, att allenast antalet arvoden till kompaniofficerare vid varje stab och inspektion skulle bestämmas samt att arvodenas knytande till särskilda befattningar skulle tid efter annan verkställas av Kungl. Maj:t, varjämte viss frihet härutinnan skulle tillkomma chefen för respektive institution. Även antalet arvoden vid de särskilda staberna och inspektionerna bör enligt departementschefen icke helt fastläsas, utan bör Kungl. Maj:t erhålla möjlighet att verkställa omflyttningar av arvoden mellan de olika institutionerna. Av anslagstekniska skäl är det visserligen nödvändigt att beräkningsmässigt utgå från ett visst högsta antal arvoden vid var och en av följande fem huvudenheter, nämligen försvarsdepartementet, försvarsstaben och vardera av de tre försvarsgrenarna. Departementschefen förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t skall äga befogenhet att efter prövning av föreliggande förhållanden medgiva överskridande av det antal arvoden, som beräknats för kompaniofficerare vid en dylik huvudenhet, i den mån den totala arvodesramen icke överskrides. Ståndpunkt till sådana frågor ävensom till spörsmålet, vilka särskilda befattningar som böra förenas med arvoden, har ansetts lämpligen böra fattas sedan förslag i ämnet framlagts av vederbörande militära myndigheter. För egen del har departementschefen uttalat, att de av arvodessakkunniga framlagda förslagen synas erbjuda en i stort sett lämplig utgångspunkt vid övervägandet härav.

Då generalstabskaptenen med hänsyn till sin särskilda kompetens undantagslöst torde komma att avses för befattningar, som bliva förenade med arvode, innebär förslaget i praktiken, att dessa officerare även i fortsättningen komma i åtnjutande av arvodesförmån.

Det sammanlagda antalet arvoden vid högre staber och inspektioner har ansetts böra bestämmas till 87. I fråga om arvodestilldelningen för de särskilda staberna och inspektionerna ha de i det följande redovisade anslagsberäkningarna för nästkommande budgetår verkställts med utgångspunkt från att 2 arvoden skola tilldelas försvarsdepartementet, 28 försvarsstaben samt 44 arméns, 6 marinens och 7 flygvapnets institutioner. De anslagsposter, från vilka arvodena skola bestridas, ha upptagits förslagsvis för att den åsyftade möjligheten till jämkning i arvodesfördelningen skall beredas.

Arvodesbeloppen hava ansetts böra utgöra 720 kronor för år utom arvodet till en adjutant ur ingenjörtrupperna med tjänstgöring vid väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition, vilket arvode föreslagits till 360 kronor för år.

Förvaltningsarvoden.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att arvoden å 720 kronor för år må utgå till vissa vid de centrala förvaltningarna och örlogsvarven placerade kompaniofficerare, vilka inneha befattningar med särskilt kvalificerade arbetsuppgifter. Vad angår sättet att bestämma vilka hithörande befattningar, som skola vara förenade med arvoden, föreslås, att samma anordning tillämpas beträffande dessa förvaltningsarvoden, som i det föregående förordats i fråga om stabsarvodena. Det har sålunda syntts lämpligast, att Kungl. Maj:t till sitt förfogande erhåller ett visst antal arvoden, avsedda att tilldelas de kompaniofficerare, som med hänsyn till arbetsuppgifternas art och det med dem förenade ansvaret finnas närmast böra ifrågakomma till erhållande därav. Arvodena böra fördelas på de förvaltningsenheter, för vilka särskilda avlöningsanslag finnas, men med rätt för Kungl. Maj:t att verkställa omflyttningar mellan dessa enheter, allenast arvodesramen icke överskrides. En överflyttning bör kunna ske även till försvarets sjukvårdsförvaltning och krigsmaterielverket.

Det sammanlagda antalet kompaniofficersarvoden har ansetts böra utgöra 41 med följande fördelning, nämligen 4 arvoden för arméns fortifikationsförvaltning, 18 för arméförvaltningen, 10 för marinförvaltningen och 5 för flygförvaltningen, vartill komma 4 för örlogsvarven.

Arvodet till chefen för intendenturförvaltningen i Sydkustens marindistrikt har ansetts böra indragas.

Med hänsyn till den kvalificerade och krävande utbildningen för *kontroll-officerarna* har fyllnadsarvode av rekryteringsskäl ansetts påkallat för deras vidkommande. Härför hava beräknats 7 arvoden för arméförvaltningen och 2 arvoden för marinförvaltningen, samtliga å 720 kronor och avsedda allenast för kompaniofficerare. Därvid förutsättes emellertid, att Kungl. Maj:t skall äga befogenhet att efter prövning av föreliggande omständigheter såväl omflytta arvodena mellan förvaltningarna som, därest så visar sig lämpligt, överflytta arvoden från nu nämnd förvaltning till krigsmaterielverket. En förutsättning för sistnämnda anordning är, att den i krigsmaterielverkets avlöningsstat uppförda arvodesposten i fortsättningen på samma sätt som hittills upptages förslagsvis.

Personligt arvode å 720 kronor för år har ansetts böra tillkomma förvaltaren vid fälttygkåren N. R. Karlsson. Arvodet bör utgå, så länge Karlsson innehar befattningen som chef för den s. k. ballistiska gruppen. I övrigt få kontrollunderofficersarvoden i fortsättningen icke utgå annat än övergångsvis.

Nu utgående arvoden till *tygmästare*, vilka äro regementsofficerare, anses icke böra bibehållas annat än övergångsvis. Arvodet till en tygofficer vid Stockholms tygstation föreslås skola indragas.

Sådan tygmästare vid kustartilleriet, som är kompaniofficer, föreslås skola

äga åtnjuta ett arvode av 720 kronor. Med utgångspunkt härifrån hava beräknats arvoden för tygmästare vid Hemsö och Gotlands kustartilleriförsvär. Vidare har beräknats ett 720-kronorsarvode till en armén tillhörande kompaniofficer, vilken förestår en direkt under arméförvaltningens tygavdelning lydande tygstation.

Tillsynsarvodena föreslås skola borttagas.

I fråga om *riskarvodena* innebär förslaget, att dylika arvoden allenast böra utgå till tygverkmästaren vid arméförvaltningens tygavdelnings provskjutningscentral och till en uppbördsman vid fyrverkslaboratoriet i Karlskrona samt bestämmas till 600 respektive 1 200 kronor. Vid ledighet för befattningshavarna böra arvodena uppbäras av vikarierna.

Under flygförvaltningens avlöningsanslag beräknas liksom hittills ett belopp av 2 400 kronor för gratifikation, varvid förutsättes, att gratifikation med anlitande av dessa medel allenast må tilldelas personal, som medverkar vid särskilt riskfyllda provflygningar.

Med avseende å *vissa andra arvoden för kontroll, besiktning och arbetsledning* föreslås, att brandcheferna i Boden och Karlsborg samt under-ekipagemästaren vid Karlskrona örlogssvarv skola uppbära arvoden å 720 kronor. Vid ledighet för sådan befattningshavare bör arvodet avstås till vikarien.

Arvodena till *uppbördsmän vid marinens matinrättningar i land* föreslås skola indragas.

Fyllnadsarvoden till sådana *militärassistenter*, som äro officerare på aktiv stat, avses skola framdeles liksom hittills i förekommande fall bestridas av de medel — anslagsmedel eller i affärsdrivande verk driftmedel — från vilka avlöningar i allmänhet utgå vid de verk, där militärassistenterna tjänstgöra. Av dessa verk tillhöra endast sjökartverket och försvarets fabriksverk försvaret, och förevarande spörsmål berör således väsentligen verk under andra departement än försvarsdepartementet. Det har emellertid ansetts lämpligast, att frågan om en arvodesreglering för militärassistenterna upptages till allmän behandling i detta sammanhang, icke minst på grund av det nära sambandet mellan densamma och frågan i vad mån fyllnadsarvoden skola utgå till personal med tjänstgöring i högre militära staber och inspektioner.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att militärassistent med byråchefs ställning oberoende av sin militära tjänstegrad — regelmässigt innehåller sådan befattning av överstelöjtnant eller major — skall erhålla ett arvode utöver lön å 1 080 kronor för år räknat.

Militärassistent, som ej har byråchefsställning, föreslås skola, såframt han är kompaniofficer, äga uppbära ett arvode för år räknat, heltidstjänstgörande assistent å 720 kronor och deltidstjänstgörande assistent å 360 kronor. Undantag härifrån har gjorts beträffande förste militärassistenten i statens järnvägar, vilken, med hänsyn till de i detta fall föreliggande omständigheterna, föreslagits skola erhålla ett arvode å 900 kronor för år oberoende av tjänstegrad.

Med utgångspunkt i nu förordade allmänna grunder för en reglering av fyllnadsarvoden till militärassistenter, som äro officerare på aktiv stat,

hava i det följande under sjökarteverkets avlöningsanslag beräknats två sådana arvoden å 720 kronor. Vad angår de övriga icke affärsdrivande verk, vid vilka arvoden till militärassistenter böra utgå, komma frågorna om arvoden till en militärassistent i civilförsvarsstyrelsen och till militärassistenter i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att anmälas av cheferna för social- och kommunikationsdepartementen. Beträffande rikets allmänna kartverk har i innevarande års statsverksproposition förutsatts, att frågan i vad mån arvoden skulle utgå till militärassistent och biträdande militärassistent vid detta verk för nästa budgetår skulle lösas i enlighet med de allmänna riktlinjer, som i nu förevarande sammanhang komme att uppdragas; vid riksdagens bifall till i det föregående framställda förslag torde enligt vad som framgår av propositionen vederbörande föredragande statsråd komma att för Kungl. Maj:t framlägga förslag, att militärassistenten i kartverket erhåller ett arvode å 1080 kronor för år. Chefen för socialdepartementet lär emellertid icke hava för avsikt att nu framlägga förslag om fyllnadsarvoden till militärassistenter på aktiv stat med tjänstgöring i länsstyrelse, då någon tids erfarenhet om dessa militärassistenters tjänstgöring under fredsmässiga förhållanden ansetts böra avvaktas, innan ställning toges till arvodesfrågan för deras vidkommande.

I enlighet med nyss angivna riktlinjer föreslås fyllnadsarvode skola utgå till militärassistent vid försvarets forskningsanstalt, därest denne är kompaniofficer. Till arbetsofficeren vid försvarsväsendets kemiska anstalt nu utgående arvode har ansetts böra övergångsvis bibehållas.

Vad angår frågan om arvoden till militärassistenter på aktiv stat i affärsdrivande verk, har dessa assistenters verksamhet synts på sådant sätt sammanhånga med verkens egentliga arbetsuppgifter, att särskild framställning i ämnet till riksdagen icke ansetts påkallad. Sedan riksdagen fattat beslut i nu förevarande ärende, lära dessa spörsmål komma att anmälas för Kungl. Maj:t av chefen för kommunikationsdepartementet, såvitt angår kommunikationsverken. Det avses, att de här förordade grunderna för arvodesreglering skola tillämpas jämväl vid nämnda verk. För det fall att framdeles för befattningarna såsom militärassistenter i postverket och statens vattenfallsverk skulle avses officerare på aktiv stat, har emellertid byråchefsarvode synts böra tillkomma militärassistenten i postverket jämväl under fredsmässiga förhållanden, liksom ock militärassistenten i statens vattenfallsverk. Föredragande departementschefen har anmält sin avsikt att i sinom tid för Kungl. Maj:t framlägga förslag om ett arvode å 720 kronor till en militärassistent i försvarets fabriksverk.

Frågan huru löneförmånerna lämpligen böra avvägas för militärassistent, som ej är officer på aktiv stat, har ansetts böra göras till föremål för ytterligare överväganden. Fyllnadsarvodet till biträdande militärassistenten i rikets allmänna kartverk har emellertid föreslagits skola från och med den 1 juli 1945 höjas till sådant belopp, att arvodet — varå rörliga tilläggsförmåner ej böra utgå — jämte pension motsvarar nettoavlöning i löneklass Oa 10.

Arvoden vid det militära undervisningsväsendet.

Arvodesförhållandena vid de militära utbildningsanstalterna äro uppenbarligen, framhåller departementschefen, i starkt behov av en rationalisering. För närvarande utgå i åtskilliga fall arvoden utöver lön till personal med sådan tjänstgöring vid militär skola, som har motsvarighet vid den egentliga trupputbildningen och där ej medför särskild förmån utöver lönen. Arvodes-tilldelningen till de olika skolorna är också ytterst ojämn. Vid skolor av samma typ beräknas ofta arvodena efter helt olika grunder, och härvid kan det i ett fall inträffa, att arvodet har karaktären av en mindre tilläggsförmån till den egentliga lönen, medan arvodet i ett annat likartat fall är av sådan storlek, att det utgör en tämligen väsentlig del av den sammanlagda avlöningen.

För att underlag skulle erhållas för ett bedömande på vad sätt en omreglering av arvodena vid de militära utbildningsanstalterna lämpligast borde åvägabringas, ha utredningar i ämnet verkställts genom militära arvodesutredningen och 1943 års arvodessakkunniga. Arvodesutredningens och arvodessakkunnigas förslag överensstämma i princip på några väsentliga punkter. Sålunda anse båda utredningsorganen, att arvoden endast böra ifrågakomma för sådan lärarverksamhet, som nämnvärt skiljer sig från den vid truppförbanden förekommande tjänstgöringen. De anse vidare självfallet, att enhetliga arvodesgrunder böra komma i tillämpning vid skolor av samma typ. Även i fråga om arvodesgrundernas utformning ha de båda utredningsorganens förslag vissa beröringspunkter, såvitt angår arvoden till heltidstjänstgörande lärare vid militära högskolor samt till deltidstjänstgörande lärare; bland annat ha båda utredningarna funnit skäl föreligga för att, med avvikelser från vad i allmänhet förordats beträffande stabs- och förvaltningsarvoden, arvode får utgå till högskollärare, som är regementsofficer, även om arvodesutredningen härutinnan yppat en viss tvekan. Oaktat båda förslagen sålunda utarbetats från delvis samma utgångspunkter, ha de erhållit en väsentligt olika innebörd, särskilt vad angår den omfattning, i vilken arvoden skulle få utgå till heltidstjänstgörande lärarpersonal, och beträffande arvodenas konstruktion. Militära arvodesutredningen har ansett, att i stort sett endast högskollärarna utövade verksamhet av sådan kvalitet, som kunde göra arvoden motiverade, och i huvudsak föreslagit borttagande av övriga nu utgående utbildningsarvoden. Arvodessakkunniga ha däremot ansett arvoden böra utgå även vid officersskolor och kadettskolor samt med dem jämförliga skolor. Lärarna vid underofficersskolorna skulle emellertid lämnas utan arvoden även enligt arvodessakkunnigas förslag. Vad angår arvodenas storlek ha arvodessakkunniga framhållit, att sådana ojämnheter nu föreligga, att en rationalisering förutsätter en tämligen stark beskärning av de vid vissa skolor utgående arvodena.

Vid remissbehandlingen har arvodesutredningens förslag om att borttaga arvoden vid flertalet skolor mött starka erinringar. Detsamma gäller i fråga om arvodessakkunnigas förslag, att arvoden ej skulle utgå vid underofficers-

skolorna. Målsmän för de skolor, vilkas lärarkårer i arvodeshänseende intaga en särskilt förmånlig ställning som enligt arvodessakkunnigas förslag skulle upphöra, ha riktat invändningar mot förslaget i denna del. I samtliga fall har anförts, att rekryteringssvårigheter kunde befaras i händelse förslagen genomfördes.

Med hänsyn till betydelsen av att dugande lärare för den militära personalen finnas att tillgå, är det, framhåller departementschefen, nödvändigt, att avlöningsförmånerna för lärarpersonalen vid de militära utbildningsanstalterna avpassas så, att en fullgod rekrytering därigenom säkerställes. En jämförelse mellan de olika rekryteringsintressen, som föreligga i skilda fall, har synts departementschefen leda till att arvodessakkunnigas förslag i fråga om utbildningsarvoden på det hela taget får anses väl avvägt, om stabs- och förvaltingsarvoden regleras enligt de grunder, som i det föregående förordats. I det följande har departementschefen emellertid föreslagit, förutom några mindre jämkningar, att lärararvoden jämväl må utgå vid underofficersskolorna. Att i enlighet med vissa därom framställda yrkanden en särställning i arvodeshänseende skulle bevaras för personalen vid vissa här avsedda läroanstalter, har departementschefen ansett sig icke kunna tillstyrka, då det synts departementschefen angeläget, att de arvoden, som få utgå, fördelas mellan olika personalgrupper på ett så rättvist och för försvaret i dess helhet ändamålsenligt sätt som möjligt. I fråga om rätt att övergångsvis bibehålla nu utgående arvode har departementschefen emellertid i det följande framlagt ett förslag, som för personalen är förmånligare än vad de båda utredningsorganen avsett.

Arvodessakkunnigas förslag om att kompanibefäl och andra funktionärer vid de egentliga undervisningsanstalterna i regel skola erhålla arvode allenast i den mån de bliva berättigade därtill såsom lärare, biträdande lärare eller repetitörer har departementschefen ansett sig böra tillstyrka. Arvoden böra således endast utgå för undervisning av övervägande teoretisk natur.

Arvodessakkunniga ha föreslagit vissa avvikelser från vad nu angivits, innebärande dels att ett arvode å 1 440 kronor för år skall tillkomma envar av kompanichefen vid krigsskolan och souschefen vid sjökrigsskolan, dels att ett arvode å 1 080 kronor för år skall utgå till en kompanichef vid arméns underofficersskola, dels ock att vissa lärare i flygning skola erhålla särskilda flygtillägg av 50 kronor för månad. Departementschefen har ansett sig kunna biträda förslaget även i dessa delar men därvid förutsatt, att ifrågakommande arvoden skola anses som lärararvoden såtillvida, att de skola avräknas å de arvoden, vartill vederbörande eventuellt kunna bliva berättigade på grund av teoretisk undervisning. Flyglärartillägg bör enligt departementschefen endast få utgå till sådan flygförare, som är flyglärare vid grundläggande flygutbildning. Då dylikt tillägg under sådana förhållanden icke kan utgå till förste flygläraren vid flygkadettskolan men denne har en ställning, som i viss mån motsvarar kompanichefens vid krigsskolan och souschefens vid sjökrigsskolan, har departementschefen förordnat, att denne befattningshavare erhåller ett arvode å 1 440 kronor för år, varvid i förekommande fall bör ske sådan avräkning som

nyss angivits. I den mån flyglärartillägg utgår böra lärararvoden enligt äldre bestämmelser icke övergångsvis utgå. Frågan om komplettering av militära avlöningsreglementets flygtilläggsbestämmelser kommer att anmälas av chefen för finansdepartementet. Det förutsättes, att Kungl. Maj:t skall äga bestämma de närmare förutsättningar, under vilka flyglärartillägg skall få utgå.

Beträffande undervisningsanstalternas klassificering i arvodeshänseende har det synts departementschefen till fyllest att de förekommande skolorna indelas i tre kategorier. Kategorien I — högskolekategorien — föreslås skola omfatta krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan samt högre kurserna vid sjökrigs- och flygkrigshögskolorna. Kategorien II — officerssskolor, skjutskolor m. fl. — föreslås skola omfatta de skolor och kurser, som angivits av arvodessakkunniga (se s. 75 i statsrådsprotokollet). Till ifrågavarande kategori böra endast hänföras kurser avsedda för officerare. De kurser vid ifrågavarande skolor, som äro avsedda för underofficerare, föreslås jämte krigs- och kadettskolorna, flygvapnets aspirantskola samt underofficerssskolorna skola hänföras till grupp III.

Arvodena till heltidstjänstgörande lärare vid skola tillhörande kategori I ha ansetts böra oavsett kursernas längd bestämmas till 1 800 kronor för år för lärare och förste lärare samt 1 440 kronor för andre lärare.

Arvodet till heltidstjänstgörande lärare vid skola tillhörande kategori II har ansetts böra bestämmas till 1 440 kronor för år, därest respektive kurs eller kurser pågå minst 6 månader, och eljest 720 kronor för år. Chef för ridskola föreslås skola anses som heltidstjänstgörande lärare, dels om vid skolan pågår kurs under minst 6 månader och chefen meddelar undervisning minst 80 timmar, dels ock om kursen pågår kortare tid än 6 månader och chefen meddelar undervisning minst 40 timmar; i andra fall bör chefen för undervisning, som fullgöres av honom, åtnjuta ersättning enligt timtaxan för deltidstjänstgörande lärare.

Arvodessakkunniga ha föreslagit, att arvodena till heltidstjänstgörande lärare vid krigs- m. fl. skolor skola utgöra 1 440 kronor för ämneslärare och 720 kronor för lärare i övningsgren. Beträffande arvoden vid underofficersskolorna ha i remissyttrandena framställts olika förslag. Departementschefen har ansett, att ämneslärare vid samtliga till kategori III hörande skolor böra erhålla arvoden efter den grund, som i det föregående föreslagits för skolor tillhörande kategori II, samt att lärare i övningsgren böra erhålla ett hälften så stort arvode som ämneslärare.

Det har förutsatts, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilka fall lärare skola avlönas efter de nu förordade grunderna. Vad angår arméns kadettskolor har räknats med att nyssnämnda arvodesgrunder endast skola tillämpas å lärare i taktik.

Vid högskola heltidstjänstgörande repetitör, som fullgjort 6 månaders repetitörstjänstgöring, föreslås skola erhålla arvode efter 720 kronor för år. Arvodena hava icke ansetts behöva avses för repetitörer vid andra skolor.

De härefter återstående befattningshavargrupper vid de egentliga militära utbildningsanstalterna, som böra erhålla arvoden, äro deltidstjänstgörande

lärare, repetitörer vid högskolor samt biträdande lärare. Hit föreslås skola räknas även skolchef — under förutsättning att han ej är att anse som heltidstjänstgörande lärare —, adjutant, redogörare eller annan funktionär, kadett-, aspirant- eller instruktionsbefäl m. fl., allt i den mån vederbörande meddelar undervisning i den mening, som här avses, eller alltså av teoretisk eller övervägande teoretisk art.

I sådana fall varom nu är fråga har arvode ansetts böra utgå i mån av fullgjord prestation och beräknas efter en viss timtaxa. Vad angår den omfattning, vari prestationer vid timtaxans tillämpning skola anses ha fullgjorts, ha arvodessakkunniga föreslagit, att vid krigsspel och fältövningar arvode skall få beräknas för det antal timmar undervisning enligt gällande undervisningsplaner normalt skall äga rum. Bland andra har försvarets civilförvaltning gjort gällande, att behov föreläge av kompletterande detaljbestämmelser. Departementschefen har förutsatt, att Kungl. Maj:t skall äga meddela de närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för timtaxans tillämpning.

Arvodessakkunnigas förslag i fråga om deltidstjänstgörande lärare vid de militära undervisningsanstalterna framgår av följande av dem föreslagna timtaxa.

Arvodesgrupp	Läroanstalter och timlärare	Timarvode, kronor, i ortsgrupp		
		A—C	D—F	G—I
I	Ämneslärare vid militära högskolor	—	—	14: —
II	Ämneslärare vid sjökrigshögskolans och flygkrigshögskolans allmänna kurser	—	—	10: — alternativt 14: —
III	Ämneslärare vid officersskolor och därmed jämställda utbildningsanstalter	8: —	9: —	10: —
IV	Ämneslärare vid annan skola	5: 50	6: —	7: —
V	Lärare i övningsgren	4: —	4: 50	5: —

Ifrågavarande timtaxa har departementschefen ansett vara i stort sett lämpligt utformad. Departementschefen har dock icke funnit tillräcklig anledning finnas att klassificera sjökrigs- och flygkrigshögskolornas allmänna kurser annorlunda än som officersskolor. Ersättningen till deltidstjänstgörande lärare föreslås skola maximeras till det belopp, varmed arvode utgår till motsvarande heltidstjänstgörande lärare.

De förslag rörande arvoden vid de militära utbildningsanstalterna, som i det föregående framställes, avse att reglera huvudgrunderna för arvoden. En kompletterande detaljreglering har ansetts lämpligen böra ankomma på Kungl. Maj:t. För att riksdagen skall äga erforderlig kontroll över utgifterna för arvoden vid utbildningsanstalterna har emellertid förutsatts, att mera väsentliga utökningar av den heltidstjänstgörande personalens antal och undervisningens omfattning utöver vad som betingas av genomförandet av 1942 års försvarsbeslut icke komma till stånd utan att frågan därom anmäles för riksdagen. Jämväl av nu anförda skäl hava de poster, från vilka utbildningsarvo-

dena skola bestridas, upptagits förslagsvis, något som ansetts vara påkallat även av de förslag, som i det följande framläggas i fråga om rätt att övergångsvis bibehålla nu utgående arvoden.

Övriga arvoden.

Det har synts departementschefen lämpligt, att ersättning för resor mellan Skövde och Gudhems remontdepå beredes bataljonsveterinären vid Göta trängkår i annan form än genom arvode. Frågan om de grunder, efter vilka reseersättning bör utgå, har icke ansetts vara av beskaffenhet att behöva lösas i detta sammanhang; anses tillräcklig anledning föreligga att i detta fall göra avvikelser från allmänna resereglementets föreskrifter i ämnet har Kungl. Maj:t föreslagits skola äga besluta därom. Med hänsyn till detta arvodes karaktär av resekostnadsersättning böra de ändrade bestämmelserna i ämnet, som må komma att meddelas, kunna tillämpas från och med den 1 juli 1945 utan de övergångsanordningar, som föreslås för övriga arvoden.

I fråga om de båda arvoden vid väg- och vattenbyggnadskårens chefs-expedition har icke föreslagits någon ändring.

Arvode till redogöraren vid arméhundväsendet har föreslagits skola i fortsättningen utgå med 360 kronor för år.

I fråga om arvoden avsedda såsom representationsbidrag har icke föreslagits någon ändring för nästa budgetår.

Arvode föreslås icke böra i fortsättningen beräknas för expeditionsvakt vid kustartilleriinspektionen.

Arvode till chefen för ingenjördepartementet vid Karlskrona örlogsvarv har för nästa budgetår beräknats efter oförändrade grunder i överensstämmelse med vad som skall gälla beträffande övergångsvis utgående arvoden. Arvodet till en mariningenjör, som beordrats leda tekniska högskolans specialkurs i krigsfartygs konstruktion, har ansetts i fortsättningen böra utgå med 600 kronor.

Arvodet till en marinläkare av 1. graden, som är läkare vid marinens sjukhus i Karlskrona, har ansetts böra indragas. Arvodet skulle emellertid övergångsvis få utgå till nuvarande innehavaren av nämnda beställning och befattning så länge sjukhuset är i verksamhet.

Arvoden till två förrädsförvaltare vid centrala flygverkstäder föreslås skola likaledes utgå allenast övergångsvis. Arvodet till förrädsförvaltaren vid centrala flygverkstaden å Malmen, 900 kronor för år, har för innevarande budgetår upptagits allenast med 675 kronor med hänsyn till att beställningshavaren beräknats avgå vid pensionsålderns inträde den 31 mars 1945. Emellertid har Kungl. Maj:t med anledning av därom gjord framställning genom beslut den 15 december 1944 bemyndigat chefen för flygvapnet att låta med avsked för ifrågavarande beställningshavare anstå tills vidare, dock högst intill den 1 oktober 1945. I samband därmed har beställningshavaren berättigats att jämväl vid den förlängda anställningen uppbära särskilt arvode, alltså med 900 kronor för år, att bestridas från fjärde huvudtitelns anslag till extra

utgifter. Efter innevarande budgetårs utgång har arvodet ansetts böra såsom övergångsvis utgående bestridas från flygvapnets avlöningsanslag.

Såsom under punkt 6 i det följande kommer att närmare beröras, föreslås slutligen övergångsvis böra upptagas ett arvode å 1 800 kronor till militär-meterolog, som uppehåller befattningen såsom chef för flygstabens väderleksavdelning.

Övergångsanordningar.

Billighetsskäl hava synts departementschefen tala för att den, som omedelbart före arvodesregleringens genomförande, d. v. s. den 30 juni 1945, såsom innehavare av viss beställning eller befattning åtnjuter arvode, avsett att indragas eller till beloppet nedsättas, bibehålles vid oförändrad arvodesförmån, så länge han innehar samma beställning eller befattning. Departementschefen har alltså ansett sig icke böra tillstyrka, att på sätt arvodesutredningen och arvodessakkunniga förordat den övergångsvis utgående förmånen i fråga om vissa lärarbefattningar begränsas till löpande förordnandeperiod.

Kostnadsberäkningar.

Att framlägga definitiva beräkningar rörande arvodesregleringens ekonomiska konsekvenser har visat sig förenat med avsevärda svårigheter, vilket särskilt gäller undervisningsarvodena. Frånsett arvoden vid utbildningsanstalterna kunna emellertid de nuvarande arvodesutgifterna efter ett fullständigt genomförande av arvodesregleringen beräknas komma att minska med omkring 50 000 kronor till 120 000 kronor. 1943 års arvodessakkunniga beräknade, att ett genomförande av deras förslag rörande arvoden vid utbildningsanstalterna skulle medföra en minskning av de nuvarande kostnaderna för ändamålet, av de sakkunniga beräknade till omkring 412 000 kronor, med cirka 140 000 kronor. Kostnadsminskningen torde, framhåller departementschefen, bliva mindre, om de förslag genomföras, som i det föregående förordats. Tillräckliga hållpunkter saknas emellertid för att nu göra en exakt beräkning av kostnadsminskningen.

Utskottet.

Frågan om en begränsning av användningen av arvoden såsom avlöningsform inom försvarsväsendet har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet. Först genom den år 1939 tillsatta militära arvodesutredningen verkställdes en genomgripande utredning rörande arvodesväsendet. Denna utredning syftade, bland annat, till en avveckling av flertalet lönefyllnadsarvoden. Med hänsyn till att arvodena utgjorde en väsentlig faktor i löneställningen för vissa grupper av beställningshavare och en dylik avveckling lämpligen borde företagas som ett led i en allmän lönereglering uppdrogs åt 1943 års arvodes-sakkunniga att verkställa ny utredning från delvis andra utgångspunkter och närmast i syfte att inskränka arvodesregleringen till en översyn av arvodesväsendet. Sistnämnda sakkunnigförslag ligger till grund för de förslag, som innefattas i den nu förevarande propositionen.

Innan utskottet ingår på de frågor beträffande arvoden utöver lön, som

nu föreligga till behandling, vill utskottet uttala, att utskottet i likhet med departementschefen anser, att med ett frångående av arvodesformen arvoden i stället för lön bör tills vidare anstå och att denna fråga, som sammanhänger med vissa organisatoriska spörsmål, lämpligen bör göras till föremål för övervägande i samband med den blivande översynen av försvarsorganisationen.

Vad beträffar det nu tillämpade arvodessystemet arvode utöver lön präglas detsamma av stor oenhetlighet särskilt med avseende å arvodenas storlek, varjämte någon enhetlig grund för arvodestilldelningen saknas jämväl inom de olika försvarsgrenarna. I nu angivna hänseende innebär Kungl. Maj:ts föreliggande förslag en rationalisering. Sålunda är det en påtaglig fördel, att de nu med högst växlande belopp utgående arvodena begränsas på sätt föreslagits till ett fåtal bestämda typer och att, där arvodesbeloppen äro beroende av tjänstgöringens omfattning, desamma beräknas efter en enhetlig arvodes-taxa, som emellertid rymmer ett antal olika arvodeskategorier. Även i fråga om beskärningen av arvodena och dessas avvägning mot rekryteringsintressena synes utskottet förslaget bygga på godtagbara principer. Då Kungl. Maj:ts förslag även i andra hänseenden synes vara ägnat att medföra enhetlighet och överskådlighet, finner utskottet sig böra tillstyrka, att arvodesregleringen sker i huvudsaklig överensstämmelse med detsamma. Utskottet förutsätter givetvis, att jämkningar i ett eller annat avseende kunna komma att visa sig behöfliga.

Vid sin prövning av förslagets detaljer och frågorna om arvodenas i de särskilda fallen bibehållande, tillskapande och avskaffande har vad därvid framkommit givit utskottet anledning till särskilt uttalande endast i följande hänseende. Enligt förslaget skulle utbildningsarvoden kunna tillkomma alla skolchefer. Enligt utskottets mening saknas i och för sig tillräcklig anledning att till skolchefer i högre löneställning än Oa 5 utgiva särskilda undervisningsarvoden. Utskottet föreslår därför, att rätten för skolchefer att erhålla sådana arvoden begränsas till att avse endast dylika chefer, som tillhöra lönegraden Oa 5 eller lägre.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945 anfört och med iakttagande av vad utskottet föreslagit meddela erforderliga bestämmelser rörande reglering av vissa militära arvoden.

2:o) **Tryckningsverksamheten inom försvaret m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 101—134) besluta, att tryckningsverksamheten inom försvaret och därmed sammanhängande arbetsuppgifter skola från och med budgetåret 1945/46 organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll föreslagits.

Inledningsvis har meddelats, att under budgetåret 1943/44 kostnaderna för försvarets publikationstryck uppgingo till omkring 875 000 kronor och för försvarets blankettryck till omkring 1 520 000 kronor till den del ifrågavarande kostnader i detta sammanhang kunnat tagas i beräkning. Kostnaderna för försvarets annonsering uppgå enligt lämnad uppgift för närvarande till omkring 200 000 kronor per år.

Det är alltså betydande utgifter, som tryckningsverksamheten och annonseringen inom försvaret under nuvarande förhållanden åsamka statsverket. Vad blankettrycket beträffar äro kostnaderna anmärkningsvärt höga. Till en del betingas de angivna uppgifterna av rådande förstärkta försvarsberedskap. Men även för fredsförhållanden hava kostnaderna vuxit sig så höga, att de draga uppmärksamheten till sig och måste föranleda en omprövning av möjligheterna att ernå besparingar för statsverket. Särskilt gäller detta beträffande blankettrycket. I detta syfte har — såsom i årets statsverksproposition vid anmälan av fjärde huvudtiteln erinrats — genom militära expeditionstjänstkommittén verkställt en översyn i syfte att begränsa det vidlyftiga blankettbeståndet inom försvaret. Uppdrag har tillika lämnats åt försvarets civilförvaltning att fortlöpande i viss utsträckning granska blanketterna inom försvaret. I samma syfte har genom försvarsväsendets tryckeriutredning verkställt utredning rörande möjligheterna att begränsa tryckningskostnaderna överhuvud taget och därmed sammanhängande förrådskostnader ävensom annonskostnaderna. I vissa delar har utredningens betänkande redan föranlett åtgärder. Sålunda har igångsatts särskild undersökning rörande nyttan av att bibehålla kaserstryckeriet i Karlskrona. Vidare har principbeslut fattats om upprättande av ett centralt bok- och blankettförråd. Även har av riksdagen förutsatts, att en viss centralisering av försvarets s. k. hjälptrycksanläggningar inom Stockholm skall komma till stånd.

I det följande behandlas de med genomförandet av de sistnämnda centraliseringsåtgärderna sammanhängande personalfrågorna. Vidare upptagas de återstående delarna av tryckeriutredningens förslag, nämligen rörande nedbringande av försvarets annonskostnader samt nedbringande av tryckningskostnaderna genom ändrad ordning för framställning respektive beställning av tryck m. m.

Annonskostnaderna för försvaret har tryckeriutredningen ansett kunna nedbringas dels genom vissa organisatoriska åtgärder — inrättande av en särskild annonsbyrå för försvaret med tillgång till fackkunnig personal — dels genom att försvarets annonser förmedlas under gemensam annonsbeteckning, i vilket fall högre rabatter enligt utredningens förmenande kunde påräknas. Departementschefen har icke funnit behöfligt eller lämpligt att enbart för försvarets räkning inrätta en särskild annonsbyrå. Under fredsförhållanden torde annonsomsättningen icke bliva så stor, att en sådan byrå skulle vara sakligt motiverad. Ett bättre utnyttjande av annonsutrymmet och ett lämpligare urval av annonsorgan — i vilka hänseenden det ofta brister — torde enligt departementschefens mening kunna ernås på enklare vägar, exempelvis genom lämpliga anvisningar till annonserande myndigheter från redan befint-

liga organ. Åt statens informationsstyrelse har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för finansdepartementet den 26 januari 1945 uppdragit att verkställa utredning angående åtgärder till nedbringande av statsverkets annonskostnader. Utredningen omfattar således annonskostnaderna icke blott för försvaret utan för statsverket i dess helhet. Därest det vid informationsstyrelsens utredning befinnes möjligt att vinna resultat utan särskilda organisatoriska åtgärder, torde, framhåller departementschefen, Kungl. Maj:t kunna i sinom tid i ärendet besluta utan riksdagens hörande.

Departementschefen har i likhet med tryckeriutredningen, vars mening i detta hänseende vunnit anslutning i de i ärendet avgivna yttrandena, funnit ett nedbringande av tryckningskostnaderna nu lämpligen icke böra ske genom ändrad ordning för *framställning av tryck*, exempelvis genom att inrätta ett nytt statligt tryckeri eller utvidga något redan befintligt dylikt tryckeri. Den kapacitet, som redan finnes vid statliga tryckerier, bör emellertid i första hand tillvaratagas när det gäller att tillgodose försvarets behov av tryck och bokbindning, dock endast i den mån härigenom ekonomiska fördelar för statsverket uppnås. Härvid syftar departementschefen bland annat på statens reproduktionsanstalt liksom på försvarsstabens eget tryckeri, vilket dock på grund av sin ringa storlek icke är i stånd att åtaga sig arbeten i större omfattning. Att träffa överenskommelse med ett eller flera enskilda tryckerier om övertagande av hela försvarets tryck har departementschefen i likhet med tryckeriutredningen ej funnit vara lämpligt. Departementschefen utgår alltså liksom tryckeriutredningen från att det nuvarande systemet för framställning av tryck bör bibehållas så länge ekonomiskt fördelaktiga villkor på denna väg kunna för statsverket uppnås.

Tryckeriutredningens huvudförslag tar sikte på frågan om nedbringande av tryckningskostnaderna genom ett lämpligare ordnande av formerna för *beställning av försvarets tryck* av olika slag. Denna beställningsverksamhet är såvitt angår publikationstryck i det väsentliga centraliserad till försvarsdepartementets kommandoexpeditioner, medan däremot beställning av blankettryck i betydande omfattning sker även genom andra myndigheter, särskilt de centrala förvaltningsmyndigheterna inom försvaret.

Tryckeriutredningen har nu föreslagit, att de arbetsuppgifter, som sammanhånga med beställning av publikations- och blankettryck för försvaret, skola centraliseras till en för försvaret gemensam institution, ett tryckerikontor, som skall fungera som ett samordnande, granskande och tryckeritekniskt rådgivande organ beträffande allt tryck för försvarets räkning. Inom en för försvaret gemensam kommandoexpedition skulle dock även framdeles finnas en reglementsdetalj för fastställande av tryck, bestående av högst två officerare. Förslaget har i princip förordats i åtskilliga remissyttrandena. I vissa yttrandena ha emellertid avvikande meningar anförts. Meningsskiljaktigheterna avse framför allt frågan om tryckerikontorets ställning inom försvaret. I detta hänseende ha de sakkunniga förordat, att kontoret skulle anknytas till försvarets civilförvaltning. En ledamot inom utredningen har förordat, att verksamheten i direkt anslutning till nuvarande organisation skulle förläggas

till den för försvaret gemensamma kommandoexpeditionen, vilken föreslagits skola inrättas inom försvarsdepartementet från och med nästa budgetår. Sistnämnda inom utredningen framförda förslag har vunnit anslutning i princip i vissa av de i ärendet avgivna utlåtandena.

Även departementschefen har funnit sannolikt, att det genom en ytterligare centralisering av beställningsverksamheten skall bliva möjligt att nedbrinka kostnaderna kanske icke så mycket genom ernående av för kronan fördelaktigare leveransavtal — i detta hänseende sker redan nu en central granskning även för försvarets del genom den tryckeritekniska sakkunskapen inom statskontoret — som fastmer därigenom att på så sätt bör kunna ernås en bättre överblick över verksamheten, en effektivare kontroll över att tryckningskostnader icke onödigtvis nedläggas och ett samordnande av verksamheten mellan de olika försvarsgrenarna.

Vissa svårigheter föreligga, framhåller departementschefen, att under nuvarande extraordinära förhållanden i alla enskildheter bedöma frågan. En viss försiktighet synes därför motiverad vid ställningstagandet. Att under nuvarande förhållanden, då verksamheten är onormalt omfattande, skrida till mer genomgripande förändringar i organisatoriskt hänseende synes departementschefen icke välbetänkt.

En granskning av de förslag till centralisering av beställningsorganisationen, som framlagts eller diskuterats, ger vid handen, att så ansetts kunna ske på i huvudsak någon av följande vägar:

1. Jämväl blankettrycket centraliseras till försvarsdepartementets gemensamma kommandoexpedition. Denna kommandoexpedition skulle sålunda omhänderhava icke blott, såsom nu är fallet, publikationstrycket utan även allt försvarets blankettryck.

2. Publikationstrycket och blankettrycket centraliseras till försvarets civilförvaltning, inom vilket ämbetsverk för ändamålet upprättas ett tryckeri-kontor.

3. Publikationstrycket och blankettrycket beställes genom statskontorets tryckeriexpedition.

4. Publikationstrycket decentraliseras till cheferna för försvarsgrenarna och försvarsstaben; beställningsverksamheten i inskränkt bemärkelse förlägges dock till statskontoret. Blankettrycket centraliseras i huvudsak till centrala värnpliktsbyrån.

Departementschefen, som lämnat en närmare redogörelse för de olika alternativa förslagen, har för egen del förordat, att beställning av tryck för försvarets räkning — i den mån icke Kungl. Maj:t av särskilda skäl annorlunda förordnar — i fortsättningen sker vad beträffar publikationstryck genom den centrala kommandoexpeditionen för försvaret och vad beträffar blankettryck genom försvarets civilförvaltning. Båda organen böra i tryckeritekniska frågor samt vad beträffar anbudsprövning och fördelning av tryck mellan olika företag samråda med statskontoret jämlikt gällande bestämmelser och praxis. Departementschefen har anmärkt, att en naturlig gränsdragning föreligger mellan publikationstryck och blankettryck samt att verksam-

heten i båda fallen även i fredstid torde bliva så pass omfattande, att det är i och för sig motiverat att fördela den på två organ som var för sig centralt för hela försvaret svarar för sitt område. Av betydelse är, framhåller departementschefen, att den förordade organisationen kan genomföras även under den nuvarande beredskapstiden. Om en mer långtgående centralisering i en framtid befinnes erforderlig, innebär nämnda organisation icke hinder härför.

Departementschefen har härnäst berört frågan om uppgifterna för det centrala bok- och blankettförråd och den centrala hjälptrycksanläggning, vilka enligt det föregående jämlikt riksdagens redan fattade beslut skola komma till stånd.

Sedan det *centrala bok- och blankettförrådet* inrättats, bör, framhåller departementschefen, på försvarsdepartementets kommandoexpedition icke ankomma annan förråds- eller distributionsverksamhet än för rent interna ändamål. Det centrala förrådet bör erhålla i uppgift att distribuera öppet och hemligt tryck till försvarets olika organ, att försälja tryck till enskilda, att i förråd förvara icke-distribuerat tryck och klichéer samt att i den utsträckning så provas erforderligt centralt införa rättelser i hemligt tryck. Då förrådet avsetts skola tillkomma bland annat för att undvika, att för lagerändamål av denna art disponeras utrymmen i större omfattning i anslutning till ämbetslokaler på olika ställen i huvudstaden, böra — såsom förutsatts i propositionen 1944: 174 — hos de olika myndigheterna samt i staberna och förbanden förvaras endast mindre förråd för täckande av det omedelbara behovet av böcker och blanketter.

Det kan enligt departementschefens mening måhända övervägas, huruvida icke till de nu angivna uppgifterna bör läggas uppgifter att utföra den kontroll av bok- och blankettbeståndet vid staber och förband, som nu ankommer på kommandoexpeditionerna. Denna fråga synes departementschefen dock böra ytterligare övervägas, varefter beslut i ämnet torde få fattas av Kungl. Maj:t.

Det har synts departementschefen icke behövt, att förrådet i administrativt hänseende inordnas under den för försvaret gemensamma kommandoexpeditionen eller under försvarets civilförvaltning. Departementschefen har funnit lämpligare vara att förrådet anknytes till någon redan befintlig förrådsorganisation. Ehuru förrådet blir gemensamt för alla tre försvarsgrenarna, har departementschefen funnit hinder icke möta mot att förrådet underställes arméns intendenturförråd i Stockholm. Avlöningskostnaderna för förrådet har därför ansetts böra bestridas från arméns avlöningsanslag och omkostnaderna från arméns härför avsedda anslag.

Försvarsstaben förfogar nu över ett tryckeri, varförutom vid vissa militära institutioner — kommandoexpeditionerna, marinstaben, arméförvaltningens tygavdelning, marinförvaltningen, flygförvaltningen och arméns intendenturförråd — finnas smärre s. k. hjälptrycksanläggningar. På sätt i nyssnämnda proposition och av riksdagen förutsatts har departementschefen utgått från att dessa anläggningar i lämplig utsträckning centraliseras, lämpligen genom att sammanföras med försvarsstabens tryckeri. De nuvarande anläggningarna

— inklusive försvarsstabens tryckeri — sysselsatte år 1942 enligt tryckeriutredningen sammanlagt 27 personer, varav 11 värnpliktiga, och disponerade ett sammanlagt lokalutrymme av 373 kvadratmeter. Det av utredningen föreslagna tryckeriet har beräknats skola sysselsätta 9 personer och disponera ett utrymme av 215 kvadratmeter. Ehuru dessa personalberäkningar icke äro fullt rättvisande — vissa av de i hjälptrycksanläggningarna sysselsatta torde utföra även annat arbete — ge de dock, framhåller departementschefen, vid handen, att en rationellare organisation bör kunna ernås.

Vid tryckeriet, vilket här benämnes *försvarets tryckeri*, böra enligt departementschefens mening icke utföras andra arbeten än sådana som med ekonomisk fördel för statsverket kunna där utföras. Skulle behov befinnas föreligga att, på sätt tryckeriutredningen föreslagit, till närmare kontroll av tryckeriets bärighet bestrida tryckeriets utgifter från en särskild driftkostnadsstat, på vars inkomstsida uppföras likvider från de beställande myndigheterna, har denna fråga synts departementschefen framdeles efter vunnen närmare erfarenhet få upptagas till prövning. Tills vidare har departementschefen räknat med att kostnaderna skola i vanlig ordning bestridas från riksstatsanslag och att särskild ersättning för åt försvarets myndigheter utfört arbete icke skall uppbäras. Erforderlig kontroll över driftsekonomin synes departementschefen på enklare vägar vara möjlig att ernå. I detta hänseende synas riktlinjer böra fastställas i samråd med statskontorets tryckeriexpedition. Vid tryckeriet bör jämväl ske utbildning av personal för försvarets räkning på sätt nu är fallet. Till tryckeriet bör, om erforderliga lokaler kunna anskaffas, knytas ett bokbinderi, vid vilket bör utföras bokbindning för försvarets räkning i den begränsade utsträckning, som av tryckeriutredningen angivits, samt förläggas fackutbildning av försvarets personal. Införande av rättelse i tryck bör, såsom i det föregående angivits, ske genom bok- och blankettförrådets försorg.

Det har synts departementschefen icke direkt nödvändigt, att ifrågavarande tryckeri med bokbinderi i fortsättningen sorterar under försvarsstaben. Departementschefen har funnit det lämpligare, att även denna anstalt anknötes till arméns intendenturförråd i Stockholm. Detta innebär, framhåller departementschefen, icke ändring i fråga om det biträde, som av tryckeriet nu lämnas försvarsstabens fotoanstalt. Kostnaderna för tryckeriet böra bestridas i samma ordning som kostnaderna för bok- och blankettförrådet.

Departementschefen har härefter övergått till frågan om *personalbehovet* vid genomförande av förevarande förslag.

Vid bokdetaljerna inom lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner äro nu anställda följande befattningshavare, nämligen två detaljchefer, pensionerade officerare i löneklass Oa 11, fem pensionerade officerare i löneklass Oa 10 samt tre pensionerade underofficerare i löneklass UO 8. Härutöver sysselsättas vid bokdetaljerna biträdespersonal, i huvudsak värnpliktiga, samt — mot särskild ersättning — officerare och underofficerare för tillsyn av framställning av hemligt tryck. 1941 års försvarsutredning, som förutsatte, att den sammanslagna bokdetaljen

skulle handhava de uppgifter, som för närvarande fullgöras av de två bokdetaljerna vid lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner, föreslog i sitt betänkande, att vid detaljen skulle vara anställda en pensionerad officer som chef och i övrigt fem pensionerade officerare och två pensionerade underofficerare.

Vid genomförandet av departementschefens förslag bliva vissa minskningar i den nuvarande och den av försvarsutredningen beräknade personalen möjliga. De med blankettrycket och förrådsverksamheten sammanhängande arbetsuppgifterna bortfalla nämligen helt. I fråga om personalbehovet innebär förslaget följande. Som chef för kommandoexpeditionens bokdetalj bör finnas anställd en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 11. Vid detaljen torde härutöver erfordras ytterligare två officerare, vilka böra anställas mot arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 10, båda med uppgift att biträda vid granskning av tryck m. m. Av dessa bör den ene i första hand syssla med granskning av hemligt tryck. Efter en avveckling av den förstärkta försvarsberedskapen bör vid uppkommande ledighet å den ena av dessa befattningar övervägas, om icke i stället civil sakkunnig bör anställas. Tills vidare så länge publikationstrycket är av mera betydande omfattning torde härutöver ytterligare en officer vara erforderlig vid bokdetaljen. Även denne officer synes böra anställas mot arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 10. Skulle den av de båda nuvarande detaljcheferna, som vid förslagets genomförande icke längre erfordras, önska kvarstanna i denna befattning, synes han böra erhålla arvode enligt sin förutvarande löneklass. För expeditions- och kassagöromål samt för korrekturläsning m. m. torde böra finnas anställd en pensionerad underofficer i löneklass UO 8 samt högst tre biträden, varav ett i lönegraden Eo 7 och de övriga i högst lönegrad Eo 4.

Vid dessa beräkningar har departementschefen förutsatt, att översyn i sakingt hänseende av publikationstrycket skall genom kommandoexpeditionens försorg ske i den mån personalen det medhinner och så är lämpligt. Principiellt bör dock enligt departementschefen ansvaret för manuskriptens sakliga innehåll åvila manuskriptförfattarna. Vid personalberäkningarna har departementschefen vidare förutsatt, att den militära personalen icke i så stor utsträckning som nu är fallet skall tagas i anspråk för korrekturläsning utan att dessa uppgifter skola överlätas på biträdespersonal i den mån så är möjligt.

Det centrala bok- och blankettförrådet har synts departementschefen böra ställas under ledning av en pensionerad officer i löneklass Oa 10, som tillika bör ha att taga vård om det hemliga trycket. I enlighet med tryckeriutredningens förslag synes härutöver böra vara anställd en föreståndare närmast för den öppna förrådsavdelningen. Departementschefen har intet haft att erinra mot att härför anställas lämplig civil befattningshavare, vilken i enlighet med allmänna lönenämndens förslag torde böra under benämningen förrådsmästare hänföras till 12:e lönegraden. Dock synes departementschefen denne tills vidare böra i avbidan på närmare erfarenheter erhålla extra ordinarie anställning. Tryckeriutredningen har härutöver beräknat personalbe-

hovet till 1 förrådsman i lönegrad Eo 5 samt 2 à 3 förrådsbiträden i lönegrad Eo 2 och Ex 2, vartill skulle komma viss med tryckerikontoret i övrigt delvis gemensam kvinnlig biträdespersonal.

Departementschefen har erinrat, att vissa svårigheter möta att under nuvarande förhållanden tillförlitligt beräkna behovet av biträdespersonal. Antalet kvinnliga biträden vid förrådet synes departementschefen böra begränsas till ett — vilket bör handha de smärre kassagöromål som förekomma — i 7:e lönegraden och antalet förrådsmän (förrådsbiträden) till två. Sistnämnda befattningar föreslås lämpligen skola erhålla manliga innehavare. Departementschefen har från denna förutsättning förordat, att den ene hänföres till 5:e lönegraden och att den andre — tillika bilförare — hänföres till 6:e lönegraden. Medel för anställande av nu avsedd personal, vilken syntes böra hänföras till löneplan MEO i militära icke-ordinariereglementet, kommer att i det följande beräknas under arméns avlöningsanslag. Den biträdeshjälp, som härutöver erfordras, har ansetts böra tillgodoses genom anlitande av icke vapenföra värnpliktiga. Det är att antaga, framhåller departementschefen, att i fredstid så behöver ske endast i ringa utsträckning. Departementschefen har förutsatt, att den bil, som tryckeriutredningen funnit erforderlig, kan ställas till förfogande genom arméns försorg.

I det föregående har förutsatts, att på förrådet jämväl skall ankomma att centralt införa rättelser i hemligt tryck. Det synes departementschefen dock icke erforderligt att härför anställa särskild befattningshavare. För sådant ändamål torde böra anlitas tillfälligt anställd officerspersonal på sätt sker för kontroll av framställningar av hemligt tryck. Det har ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa grunder för den ersättning som bör utgå till dylik personal.

Vid bifall till detta förslag skulle sålunda vid den för försvaret gemensamma bokdetaljen och vid det centrala bok- och blankettförrådet finnas anställda en officer i löneklass Oa 11, fyra officerare i löneklass Oa 10, varav en (eventuellt i Oa 11) endast tills vidare, en underofficer i löneklass UO 8 samt en förrådsmästare i lönegraden Eo 12 förutom biträdespersonal. Två pensionerade officerare — framdeles tre — samt två pensionerade underofficerare skulle alltså bortfalla. Härvid har förutsatts, att det hjälptryckeri, som för närvarande finnes i sjöförsvarets kommandoexpedition, överflyttas till försvarets tryckeri.

Centralförrådets tillkomst medför härutöver minskat personalbehov vid vissa av de övriga myndigheter i Stockholm, vilkas bok- och blankettlager delvis överföras till centralförrådet. Tryckeriutredningen har icke framlagt några beräkningar rörande i vilken utsträckning så kommer att bliva fallet annat än i så måtto, att utredningen angivit, att en förrådsförmän i lönegraden A 7 vid arméförvaltningen — numera vid försvarets civilförvaltning — kan överföras till en av tjänsterna vid centralförrådet. En dylik överflyttning kan vid bifall till departementschefens förslag icke ske, enär någon ordinarie civil tjänst icke kommer att finnas inrättad vid förrådet. Departementschefen har emellertid förutsatt, att innehavaren av nämnda förrådsförmänstjänst

överföres till den extra ordinarie förrådsmästarbefattning, som vid bifall till nämnda förslag skall finnas vid centralförrådet, och att hans ordinarie befattning uppföres på övergångsstat vid försvarets civilförvaltning. Från vederbörande myndigheter hava införskaffats uppgifter rörande den personal, som sysselsättes vid de nuvarande decentraliserade förråden och med distributionen därifrån. En granskning av dessa uppgifter ger vid handen, att myndigheterna förutsatt, att en avsevärt större förrådsverksamhet än som i det föregående angivits fortfarande skulle ankomma på myndigheterna. Vidare har det visat sig svårt att under nuvarande extraordinära förhållanden erhålla en noggrann uppfattning om i vad mån den avsedda personalen är oundgängligen erforderlig för andra arbetsuppgifter. Sedan förrådets uppgifter närmare fastlagts, har därför en förnyad undersökning i ämnet ansetts böra utföras. Departementschefen har förutsatt, att på Kungl. Maj:t skall ankomma att meddela föreskrifter om den personalminskning, som på grundval av denna undersökning kan visa sig möjlig att genomföra.

Frågan om försvarets civilförvaltnings personalorganisation behandlas i det följande.

Tryckeriutredningens förslag till personalorganisation för *försvarets tryckeri* med tillhörande bokbinderi innebär, att följande personal anställes:

1 tryckeriföreståndare i Eo 13, 1 bokbinderiföreståndare och 1 offsettryckare, båda i Eo 8, 1 offsettryckare, 1 reproduktionsfotograf, 1 litograf, 1 typograf, 1 kopist och 1 bokbindare, samtliga i Eo 6, samt 1 kontorsbiträde i Eo 4.

Mot nämnda förslag har departementschefen icke haft något att i huvudsak erinra. Utredningens förslag till löneställningar för de olika befattningshavarna har ansetts kunna godtagas. Om så befinnes lämpligt bör dock, framhåller departementschefen, avlöning utgå enligt kollektivavtal. I den mån personalen beredes extra ordinarie anställning, bör löneplan MEo tills vidare komma till användning.

Genomförandet av förslagen blir i viss mån beroende av vid vilken tidpunkt lokaler kunna färdigställas för det centrala bok- och blankettförrådet, utökade tryckerilokaler anskaffas och civilförvaltningen övertaga befattningen med blankettrycket. Departementschefen har därför ansett sig i personalstaten för försvarsdepartementets kommandoexpedition böra för bokdetaljen för nästa budgetår upptaga den nuvarande personalen men har förutsatt, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att besluta rörande befattningarnas avveckling på sätt i det föregående angivits i samband med den nya organisationens genomförande eller i den mån möjlighet härtill eljest erbjuder sig. Å andra sidan har departementschefen ansett sig böra under arméns anslag räkna med att befattningar uppföras för det nya centralförrådet och för hjälptryckeriet, vilka befattningar dock — i den mån de ha motsvarighet å kommandoexpeditionens personalstat — böra besättas endast i den mån motsvarande befattningar vid kommandoexpeditionen indragas.

De av departementschefen i det föregående framlagda förslagen innebära i kort sammanfattning följande.

1. Bestyret med beställning m. m. av försvarets publikationstryck centraliseras till den för försvaret gemensamma kommandoexpedition, som i det följande föreslås skola komma till stånd.

2. Motsvarande uppgifter beträffande försvarets blankettryck centraliseras till försvarets civilförvaltning.

3. Båda organen skola i tryckeritekniska frågor samt vad beträffar anbudsprövning och fördelning av tryck mellan olika företag samråda med statskontorets tryckeriexpedition.

4. Det centrala bok- och blankettförråd, som jämlikt redan fattat beslut skall inrättas för försvarets institutioner i huvudstaden och som bör underställas arméns intendenturförråd i Stockholm, övertager samtliga de på kommandoexpeditionerna nu ankommande bestyren med distribution och förvaring av tryck ävensom större delen av de på de centrala förvaltningsmyndigheterna inom försvaret m. fl. ankommande motsvarande uppgifterna.

5. De smärre hjälpprucksanläggningarna för försvarets myndigheter i Stockholm sammanförs i den mån så provas lämpligt med försvarsstabens tryckeri till ett centralt hjälpprysteri — eventuellt med därtill anknutet bokbinderi — vilket underställes arméns intendenturförråd i Stockholm.

Det har ansetts få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts meddela närmare bestämmelser rörande organisationsändringarnas genomförande m. m.

Utskottet.

Såsom i ärendet påvisats åsamkas statsverket betydande utgifter för tryckningsverksamheten inom försvaret, varför ett nedbringande av dessa kostnader måste framstå som en angelägen uppgift. Detta spörsmål var särskilt föremål för övervägande vid 1944 års riksdag och föranledde då såsom nedan framgår vissa principbeslut. En av de organisationsfrågor av större räckvidd, som i angivna syfte nu upptagits till behandling, gäller ordningen för beställning av tryck. Denna beställningsverksamhet är för närvarande såvitt angår publikationstryck i det väsentliga centraliserad till försvarsdepartementets kommandoexpeditioner, medan däremot beställning av blankettryck i betydande omfattning sker även genom andra myndigheter. Även om en ytterligare centralisering utöver den nuvarande av beställningsverksamheten skulle i vissa avseenden vara till fördel, vill utskottet dock ifrågasätta lämpligheten av en centralisering redan nu i den utsträckning som tryckeriutredningen förordat genom sitt förslag om inrättandet av ett centralt tryckerikontor. Framhållas må att publikationstrycket och blankettrycket äro båda av sådan omfattning, att verksamheten knappast med större fördel låter inordna sig i ett enda organ. Bland dryftade förslag till lösningar av denna organisationsfråga vill det förefalla utskottet, som om Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende skulle ur skilda synpunkter utgöra en lämplig medelväg. En fördel med detta förslag synes utskottet vara, att en organisation uppbyggd i enlighet med detsamma icke utgör hinder för en eventuellt i framtiden erforderlig långtgående centralisering. Utskottet tillstyrker alltså, att beställningsverksamheten i fortsättningen

uppdelas på två vart för sig centrala organ. Lämplighetsskäl tala därvid för att denna verksamhet utövas vad beträffar publikationstrycket genom den föreslagna centrala kommandoexpeditionen för försvaret och vad beträffar blankettrycket genom försvarets civilförvaltning.

Vad angår frågan om ordningen för framställning av tryck anser sig även utskottet kunna tillstyrka tryckeriutredningens av departementschefen förordade förslag, att det nuvarande systemet bör bibehållas så länge ekonomiskt fördelaktiga villkor på denna väg kunna för statsverket uppnås.

Inrättandet enbart för försvarets räkning av en särskild annonsbyrå synes utskottet icke vara med hänsyn till storleken av annonsomsättningen behöfligt eller lämpligt. Utskottet delar alltså departementschefens uppfattning i denna fråga.

Vid 1944 års riksdag fattades principbeslut om upprättande av ett för försvaret gemensamt bok- och blankettförråd. Vidare förutsatte riksdagen, att en viss centralisering av försvarets s. k. hjälptrycksanläggning inom Stockholm — försvarets tryckeri — skulle komma till stånd. Utskottet finner lämpligt, att dessa båda anstalter nu inrättas och på sätt föreslagits anknytas till någon redan befintlig förrådsorganisation. Att desamma underställas arméns intendenturförråd i Stockholm föranleder icke någon utskottets erinran. Vad departementschefen anfört med avseende å anstalterna tillkommande arbetsuppgifter m. m. har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Vid genomförande av ovannämnda organisationsförändringar bliva vissa minskningar i det nuvarande personalbeståndet möjliga. Såsom i ärendet framhållits medför centralförrådets tillkomst även minskat personalbehov vid vissa av de övriga myndigheter i Stockholm, vilkas bok- och blankettlager delvis överföras till centralförrådet. Motsvarande gäller med avseende å försvarets tryckeri. Då därigenom uppkommande personalminskningar icke nu kunna med noggrannhet beräknas, synes det utskottet få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förnyad undersökning i ämnet meddela föreskrifter om den personalminskning, som på grundval av denna undersökning kan visa sig möjlig att genomföra. Kungl. Maj:ts förslag i fråga om personalbehovet vid genomförande av ovannämnda organisationsändringar samt befattningshavarnas löneställning synes utskottet vara i det hela väl avvägda och tillstyrkas av utskottet.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande förslag meddela närmare bestämmelser rörande organisationsändringarnas genomförande.

Under åberopande av det anförda och då departementschefens förslag i de delar, varom utskottet icke särskilt uttalat sig, icke givit anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må besluta, att tryckningsverksamheten inom försvaret och därmed sammanhängande arbetsuppgifter skola från och med budgetåret 1945/46 organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945 föreslagits.

3:o) **Ändrade grunder för avlöning åt underofficerare och underbefäl vid utbildning till officer.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 135—137) att lämna utan erinran vad i förberörda statsrådsprotokoll förordats i fråga om avlöningsförmåner åt underbefäl och underofficerare på aktiv stat vid utbildning till officer på aktiv stat eller i reserven.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *C. Björling* väckt motion (II: 534), vari hemställts, att riksdagen måtte uttala, att vad Kungl. Maj:t under nu ifrågavarande punkt förordat må äga tillämpning från och med budgetåret 1944/45.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt gällande bestämmelser uppbära underbefäl och underofficerare på aktiv stat under kommendering till officersutbildning — med avstående av de med beställningen förenade löneförmånerna — värnpliktigs avlöning, såframt ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar. Sistnämnda undantagsbestämelse har tidigare åsyftat endast föreliggande försörjningsplikt. Vid anmälan av propositionen 1944:185 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1944/45 uttalade föredragande departementschefen emellertid (s. 157), att hänsyn i förevarande avseende borde kunna tagas jämväl till andra ekonomiska förhållanden, främst skattebörda, samt förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga medgiva, att här avsedd beställningshavare med hänsyn till skattebörda eller annan av särskilda omständigheter betingad skuldbörda finge helt, delvis eller för viss begränsad tid bibehålla de med beställningen på aktiv stat förenade löneförmånerna. Vad sålunda anförts lämnades av riksdagen utan erinran (riksdagens skrivelse 1944:321, s. 20).

Chefen för armén har i skrivelse den 7 november 1944 med avseende å nu berörda fråga föreslagit, att aspirant, som innehar anställning såsom underbefäl eller underofficer på aktiv stat, skall vid utbildning till officer på aktiv stat intill tiden för kommendering till officerskurs vid krigsskolan och vid utbildning till reservofficer under hela utbildningstiden äga uppbära med den fasta anställningen förenade löneförmåner.

Efter att hava redogjort för försvarets civilförvaltnings i ärendet avgivna utlåtande har *departementschefen* anfört följande.

Såsom försvarets civilförvaltning framhållit ha vunna erfarenheter givit vid handen, att vissa olägenheter äro förbundna med nuvarande bestämmelser om de avlöningsförmåner, vilka under utbildning till officer tillkomma underbefäl och underofficerare på aktiv stat. Från personalens sida har sålunda gjorts gällande, att dylik tjänstgöring understundom medfört så allvarliga påfrestningar för den enskilde beställningshavarens ekonomi, att vederbörande sett sig nödsakad avbryta påbörjad officersutbildning, därest icke medgivande i fråga om bibehållande av de med den fasta anställningen förenade löneförmånerna kunnat utverkas. De nuvarande bestämmelserna ha, förutom att de medfört svårigheter vid tillämpningen, skapat osäkerhetskänsla hos den därav berörda personalen. Ur rekryteringssyn-

punkt kunna således erinringar riktas mot bestämmelserna i deras nuvarande utformning. I betraktande av önskvärdheten av att städse förfoga över en på bredast möjliga basis rekryterad, kvalitativt högtstående officerskår finner jag därför goda skäl tala för en ändring av gällande regler på området. Härvid synes skäligt, att aspirant, vilken innehar anställning såsom underbefäl eller underofficer på aktiv stat, medgives rätt att under hela tiden för utbildning till officer uppbära med den fasta anställningen förenade löneförmåner. Vad nu sagts gäller främst den, som genomgår utbildning till officer på aktiv stat. I fråga om fast anställd personal, som genomgår utbildning till reservofficer, har chefen för armén föreslagit, att sådan aspirant skall under hela utbildningstiden anses fullgöra ordinarie tjänstgöring och förty under hela utbildningstiden äga åtnjuta med den fasta anställningen förenade löneförmåner. Jag biträder i sak vad arméchefen i sådant hänseende föreslagit. Av mig sålunda förordad ändring i gällande bestämmelser bör givetvis avse personal vid samtliga försvarsgrenar.

Från den föreslagna regeln om rätt att vid genomgående av utbildning till officer eller reservofficer bibehålla med den fasta anställningen förenade avlöningsförmåner torde dock undantag böra göras exempelvis i fråga om rätt att åtnjuta tjänstgöringstraktamente eller däremot svarande ersättning under tjänstgöring å den ort, till vilken vederbörande utbildningsanstalt är förlagd. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Såsom i ärendet framhållits uppbära enligt gällande bestämmelser underbefäl och underofficerare på aktiv stat under kommendering till officersutbildning — med avstående av de med beställningen förenade löneförmånerna — värnpliktigs avlöning, såframt Kungl. Maj:t ej för visst fall annorlunda förordnar. Enligt sistnämnda undantagsbestämmelse, som åsyftar försörjningsplikt och andra ekonomiska förhållanden, främst skattebörd, äger Kungl. Maj:t medgiva här avsedd beställningshavare att helt eller delvis bibehålla med beställningen på aktiv stat förenade löneförmåner.

I syfte att i vidgad utsträckning möjliggöra för ifrågavarande personalkategorier att mottaga dylik kommendering har nu föreslagits, att vederbörande skall under utbildningstiden äga åtnjuta med den fasta anställningen förenade avlöningsförmåner. Utskottet, som finner skäl tala för förslaget, tillstyrker att gällande bestämmelser på området ändras i enlighet härmed.

Med avseende å de elever, som genomgå utbildning då de nya bestämmelserna träda i tillämpning, synes det utskottet icke obefogat att de komma i åtnjutande av nämnda förmån jämväl för den förflutna delen av utbildningstiden. Utskottet, som alltså kan ansluta sig till motionärens förslag att bestämmelserna böra givas viss retroaktiv verkan, vill härutinnan föreslå, att aspirant (kadett), varom här är fråga, som den 1 juli 1945 genomgår efter ingången av budgetåret 1944/45 påbörjad officersutbildning vid krigsskolan (motsvarande), skall under den tid utbildningen sålunda pågått jämväl äga uppbära med den fasta anställningen förenade löneförmåner.

Under återopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen II: 534, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva

Utskottet.

tillkänna vad utskottet ovan anført i fråga om avlöningsförmåner åt underbefäl och underofficerare på aktiv stat vid utbildning till officer på aktiv stat eller i reserven.

4:o) **Marinintendenturkårens organisation och omfattning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen besluta (punkt 4, s. 137—167) att beträffande marinintendenturkårens organisation och omfattning godkänna de riktlinjer, som i förberörda statsrådsprotokoll angivits.

Marinintendenturkårens organisation och omfattning har i avvaktan på ytterligare utredningar ännu icke helt anpassats efter den utökade marinorganisation, som uppbyggts med stöd av 1942 års försvarsbeslut. Sedan militära expeditionstjänstkommittén i oktober 1943 avgivit förslag i ämnet, ansågs ytterligare utredning böra verkställas främst för klarläggande av förutsättningarna för en övergång för marinintendenturkårens del till det rekryterings- och utbildningssystem, som tillämpas vid armén. I samband med den undersökning, som härutinnan verkställts av 1944 års marinintendenturutredning, ha ånyo undersökts möjligheterna att i vissa befattningar av huvudsakligen kameral natur ersätta marinintendenturofficerare med civil personal. Utredningen har i anslutning härtill verkställt förnyade beräkningar rörande behovet av intendenturofficerare vid marinen.

Innan departementschefen ingått på de av marinintendenturutredningen framlagda förslagen, har departementschefen till behandling upptagit frågan, huruvida det är lämpligt att i nuvarande läge fastställa en mer definitiv organisation på detta område. Departementschefen har efter övervägande kommit till den uppfattningen, att det icke är välbetänkt att ytterligare uppskjuta avgörandet av denna fråga. Ett fortsatt uppskov har synts departementschefen kunna medföra olägenheter i rekryteringshänseende. Därtill kommer, framhåller departementschefen, att kårens numerär med hänsyn till den utökade marinorganisationen för närvarande uppenbarligen är för liten. Departementschefen har framhållit, att då en mera väsentlig utökning av kårens aktiva kader — bland annat med hänsyn till den planerade utredningen rörande försvarsorganisationens framtida utformning — om möjligt bör undvikas, bör den andra utvägen, minskning av kårens arbetsuppgifter, i första hand väljas, i den mån detta kan ske utan att en definitiv organisation utan elasticitet tillskapas inom andra områden.

Marinintendenturutredningen har haft att särskilt undersöka förutsättningarna för en övergång för marinintendenturkårens del till det inom armén tillämpade rekryterings- och utbildningssystemet med avseende å intendenturpersonal. Utredningen har därvid kommit till den uppfattningen, att armésystemet icke lämpar sig för marinen, i varje fall icke i dess nuvarande organisation. Utredningens uppfattning i denna fråga har delats av flertalet hörda myndigheter. Även departementschefen har ansett, att med marinens nuvarande organisation en övergång till arméns rekryterings- och utbildningssystem icke är tillrådlig. Då ej heller en för försvaret gemensam in-

tendenturutbildning i nuvarande läge synts kunna komma i fråga, har departementschefen föreslagit, att marinintendenturkåren rekryteras och utbildas enligt nu gällande grunder. Departementschefen har emellertid utgått från att fortsatt uppmärksamhet ägnas frågan om beredande av ytterligare utrymme under utbildningen för tjänstgöring vid kustartilleriet. I likhet med utredningen har departementschefen funnit det önskvärt, att marinintendenturofficerarna efter ett antal års praktisk tjänstgöring erhålla tillfälle att genom särskild efterutbildning vidmakthålla och förkovra sina kunskaper inom förvaltnings tjänstens olika grenar. Det har erinrats om att obligatorisk efterutbildning numera är föreskriven inom praktiskt taget alla grenar av den rent militära tjänsten. Efterutbildningen har synts departementschefen kunna utformas efter i huvudsak de riktlinjer, som utredningen angivit. Det har ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning genom chefen för marinen besluta om ifrågavarande utbildning. Medel för ändamålet hava beräknats icke bliva erforderliga under nästa budgetår.

I fråga om *utbyte av marinintendenturofficerare mot civil personal* har 1944 års marinintendenturutredning framhållit i huvudsak följande.

Utredningen hyste i princip den uppfattningen, att marinintendenturofficerare icke borde användas för rent kamerala arbetsuppgifter utan att härför borde avses civila befattningshavare. Ett dylikt utbyte stode i god samklang med de organisationsprinciper, som numera vunnit insteg inom försvarsväsendet, och skulle enligt utredningens uppfattning skapa ökad kontinuitet i arbetet samt vidgade möjligheter till specialisering. Den kamerala verksamheten, särskilt i vad densamma berörde avlöningsväsendet och därmed beslätade frågor, utgjorde nämligen ett vidsträckt arbetsområde. Det syntes även kunna förväntas bliva till gagn för den egentliga intendenturtjänsten, därest marinintendenturofficerarna så långt möjligt befriades från kameralt betonade uppgifter. Detta borde enligt utredningens mening förverkligas i den formen, att kameral- och ekonomikontoren ställdes under civil ledning och att till dessa organ koncentrerades i princip all verksamhet av kameral natur vid marinens större lokala förvaltningar. Det kvalificerade kamerala arbetet skulle därmed komma att åvila dessa förvaltningsorgan och intendenturofficerarna väsentligen frigöras från nämnda göromål. Utredningen bortsåge härvid icke från att den kamerala tjänsten ombord samt vid kustartilleriets yttre förläggningar måste ombesörjas av intendenturpersonal.

Enahanda synpunkter, som utredningen anlagt på frågan om ett utbyte av marinintendenturpersonal mot civil personal vid kameral- och ekonomikontoren, kunna enligt utredningens mening i allt väsentligt anföras till stöd för den uppfattningen, att befattningarna såsom varvskamrerare i fortsättningen böra avses för civila tjänstemän.

Utredningen har i enlighet med dessa grunder framlagt principförslag rörande organisationen av de kamerala organen vid marindistrikt, kustartilleriförsvar och örlogsvärv. Beträffande förslagets närmare detaljer torde få hänvisas till handlingarna. Sammanfattningsvis må dock här anföras följande.

Utredningen har föreslagit, att den kamerala förvaltningsverksamheten vid örlogsstationerna och marindistriktet i övrigt skall sammanföras till ett för vederbörande marindistrikt gemensamt förvaltningsorgan. En motsvarande organisation har föreslagits för kustartilleriförsvaren och kustartilleriregementena. För fastställande av de sålunda föreslagna förvaltningsorganens interna organisation har förutsatts närmare undersökningar, och utredningen har därför framlagt personalberäkningar allenast såvitt avser organens ledande personal. Enligt utredningens förslag skulle vardera av kameralförvaltningarna vid de två största marindistriktet, Ostkustens och Sydkustens, erhålla en chef i lönegrad A 26, en revisor i A 21 och en amanuens i Eo 18 eller Eo 15. För Västkustens marindistrikt ha föreslagits en chef i lönegrad A 22 och en amanuens i Eo 18 eller Eo 15. Motsvarande personal vid vart och ett av de tre största kustartilleriförsvaren, Stockholms, Blekinge och Göteborgs, skulle utgöras av en chef i lönegrad A 22 och en amanuens i Eo 18 eller Eo 15. För Gotlands kustartilleriförsvär har chefen föreslagits skola placeras i lönegrad A 21.

Varvskamrerarna vid Stockholms och Karlskrona örlogsvarv ha föreslagits placerade i lönegrad A 22. Utredningen, som räknat med bibehållande i huvudsak av nuvarande organisation vid Göteborgs örlogsvarv, har föreslagit inrättande av en befattning i lönegrad Eo 20 för detta varv.

Vidkommande befattningarna såsom varvssekreterare vid Stockholms och Karlskrona örlogsvarv har utredningen ej ansett tillrädligt att föreslå vare sig en indragning av varvssekreterarbefattningarna eller deras utbyte mot civila tjänster. Emellertid hade utredningen icke kunnat förorda, att för ifrågasättande befattningar beräknades beställningshavare på aktiv stat. Befattningarna syntes i stället böra avses för pensionerade marinintendentur officerare och uppföras såsom arvodestjänster i löneklass Oa 10.

Med avseende å de vid kustartilleriförsvarens tygförvaltningar tjänstgörande tygintendenterna har utredningen framhållit, att så länge vid kustartilleriet icke finnes tillgång till i denna gren av förvaltningstjänsten särskilt utbildade officerare eller ingenjörer, behov syntes föreligga av en i förvaltningshänseende skolad befattningshavare, varför utredningen stannat vid att föreslå ett bibehållande tills vidare av tygintendentsbefattningarna. Dock borde enligt utredningens mening frågan om befattningarnas bibehållande framdeles tagas under förnyat övervägande. I fråga om behovet av intendenturpersonal vid marindistriktens sjukvårdsförvaltningar har utredningen ansett sig böra föreslå ett bibehållande av sjukvårdsintendentsbefattningarna såsom deltidstjänster.

Departementschefen har funnit sig kunna i huvudsak biträda marinintendenturutredningens förslag om anställande av civil personal i befattningar av huvudsakligen kameral natur. De av utredningen framlagda förslagen rörande organisationen och ledningen av de kamerala organen inom marindistriktet och kustartilleriförsvär hava syntes departementschefen i huvudsak lämpliga. Fortsatta organisationsundersökningar hava emellertid ansetts vara erforderliga, innan ställning kan tagas till dessa frågor, och för nästa

budgetår har departementschefen därför icke upptagit några civila befattningar för detta ändamål. I avvaktan på att ställning kan tagas till de kamerala förvaltningsorganens organisation torde, framhåller departementschefen, de kamerala befattningarna liksom nu få i erforderlig utsträckning bestridas av marinintendenturofficerare.

Med hänsyn till Stockholms och Karlskrona örlogsvarvs från och med nästa budgetår planerade omorganisation har det däremot syntts erforderligt att bereda varvsledningarna tillfälle att anställa civil personal i befattningarna såsom varvskamrerare. Enär frågan om varvens organisation icke ännu i sin helhet avgjorts av Kungl. Maj:t, har departementschefen ansett sig icke för närvarande kunna taga slutlig ställning till spørgsmålet om dessa befattningars lönegradsplacering. Av samma skäl har det icke heller syntts lämpligt att i nuvarande läge pröva frågan om varvssekreterarbefattningarnas bestridande enligt den nya varvsorganisationen. Departementschefen har dock ansett sig kunna räkna med att marinintendenturofficerare icke skola bli erforderliga för ändamålet. I stället har syntts böra övervägas, huruvida icke här avsedda arbetsuppgifter skulle kunna fullgöras av kvalificerade kvinnliga befattningshavare. Chefen för varvets intendenturavdelning skulle därvid vid behov biträda varvschefen i frågor, som kräva marinintendenturutbildning. Det har ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att om så befinnes erforderligt medgiva anställande av civila befattningshavare för angivna ändamål i lämplig löneställning, varvid departementschefen utgått från att avlöningskostnaderna liksom för övrig vid varven anställd civil personal skola tills vidare bestridas från sakanslag. I avvaktan på ställningstagande till den framtida organisationen av Göteborgs örlogsvarv har departementschefen ansett sig icke kunna tillstyrka marinintendenturutredningens förslag om inrättande av en ny civil befattning därstädes.

Med avseende å *marinintendenturkårens omfattning* har följande framhållits.

Marinintendenturutredningen har — liksom tidigare 1941 års försvarsutredning, 1941 års förvaltningsutredning och militära expeditionstjänstkommittén — föreslagit, att marinöverintendenten, vilken enligt beslut av 1941 års riksdag uppförts i lönegrad Ob 1, skall uppflyttas i lönegrad Ob 2. Förslaget har avstyrkts av statskontoret, medan däremot bland andra försvarets civilförvaltning funnit detsamma motiverat. Lönenämnderna ha icke heller velat motsätta sig den föreslagna löneregleringen men ha ifrågasatt, om icke frågan borde avgöras i samband med den allmänna översyn av löneställningarna för ett antal högre officerare vid de olika försvarsgrenarna, som försvarets civilförvaltning i annat sammanhang föreslagit.

Departementschefen har i denna fråga framhållit, att den ökning av marinöverintendentens arbetsuppgifter och ansvar, som föranletts av utökningen av marinorganisationen enligt 1942 års försvarsbeslut och genomförandet av 1943 års förvaltningsreform, väl synes motivera en förhöjd löneställning. Även den på senare år genomförda ökade centraliseringen till marinförvaltningen av underhålls- och förrådsärenden m. m. bör i detta sammanhang beaktas. Då denna lönefråga synes kunna bedömas utan att avgörandet av de av civilför-

valtningen åsyftade lönefrågorna beträffande vissa högre militära beställningar föregripes, har departementschefen tillstyrkt, att marinöverintendenten placeras i lönegrad Ob 2.

För de tre byråchefsbefattningarna å marinförvaltningens intendenturavdelning har departementschefen beräknat två beställningar i lönegrad Oa 5 och en beställning i Oa 5/4.

Marinintendenturutredningens förslag om inrättande av en särskild expedition för beredande av de på marinöverintendenten ankommande ärendena av militär natur har synts departementschefen lämpligt. Det har ansetts få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om expeditionens benämning samt om dess inordnande på lämpligt sätt i marinledningens organisation. Såsom chef för expeditionen har departementschefen beräknat en regementsofficer i lönegrad Oa 5/4, varjämte marinöverintendentens adjutant föreslagits skola tjänstgöra där. Befattningshavarna på expeditionen hava ansetts böra, i den mån så befinnes lämpligt och möjligt, utnyttjas även för förvaltningsuppgifter, exempelvis särskilda utredningar.

Då en förstärkning av personalen å marinförvaltningens förrådskontrollkontor torde vara ägnad att förbättra kontorets möjligheter att fullgöra sina ur ekonomisk synpunkt viktiga uppgifter, har departementschefen för kontoret beräknat en beställningshavare i lönegrad Oa 4.

För tjänstgöring i försvarsstaben har beräknats en beställningshavare i lönegrad Oa 3, varvid departementschefen emellertid förutsatt, att en motsvarande sjöofficersbeställning indrages. Antalet i marinstaben tjänstgörande marinintendenturofficerare har ansetts kunna begränsas till en kapten.

För Norrlandskustens marindistrikt hava beräknats två beställningshavare, den ena i alternativt lönegrad Oa 4/3 och den andra i Oa 2. Även för chefen för intendenturavdelningen vid Stockholms örlogsvarv har beräknats en beställning i alternativt lönegrad Oa 4/3. För chefen för intendenturförvaltningen vid Sydkustens marindistrikt har beräknats en beställning i lönegrad Oa 6.

Beträffande personalbehovet vid kustartilleriförsvaren har utredningen för vartdera av Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvär, inklusive respektive kustartilleriregementen, räknat med en stabsintendent — för det förra kustartilleriförsvaret i lönegrad Oa 5 och för det senare i Oa 4 — en biträdande stabsintendent och en tygintendent i Oa 3/2, en regementsintenden i Oa 3 och en biträdande regementsintendent i Oa 2. För Stockholms kustartilleriförsvär har därjämte upptagits ytterligare en beställning för den dit centraliserade utbildningen av kustartilleriets ekonomipersonal. Å andra sidan har antalet beställningar vid Göteborgs kustartilleriförsvär och Älvsborgs kustartilleriregemente ansetts kunna beräknas till allenast 4, i det att biträdande stabsintendenten förutsatts kunna bestrida jämväl tygintendentsgöromålen.

Departementschefen har ansett sig icke böra räkna med att marinintendenturofficerare skola utnyttjas för uppgifter inom kustartilleriförsvarens tygförvaltningar. De två beställningar, som för detta ändamål beräknats för

Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvar, hava synts departementschefen alltså kunna utgå. Då även i övrigt någon minskning av antalet för kustartilleriet avsedda beställningar torde kunna ske, har departementschefen räknat med att det av utredningen angivna antalet beställningar för kustartilleriet, när förvaltningen vid detta vapen stabiliserats, totalt skall kunna nedbringas med fem.

Den fördelning av marinintendenturkåren på olika befattningar, som här angivits, bör, framhåller departementschefen, endast betraktas såsom en beräkningsgrund till ledning för bedömande av frågan om kårens storlek och sammansättning. Hinder bör därför ej föreligga att i anledning av verkställda organisationsundersökningar eller av andra skäl placera kårens beställningshavare på annat sätt.

Befattningen såsom chef för marinens centrala intendenturförråd har ansetts kunna upprätthållas av pensionerad officer i arvodesbefattning med arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 11. Arbetsuppgifterna å sjörevisionen inom försvarets civilförvaltning hava icke heller synts vara av den art, att officer på aktiv stat kan anses erforderlig. Departementschefen har därför föreslagit, att för ändamålet inrättas en arvodesbefattning i löneklass Oa 10. Utredningens förslag om inrättande av en dylik befattning för redögöraren vid sjökrigsskolan har departementschefen funnit lämpligt.

Vid bifall till departementschefens i det föregående framlagda förslag kommer marinintendenturkåren att omfatta följande beställningar, nämligen 1 marinöverintendent i lönegrad Ob 2, 1 kommandör i Oa 6, 5 kommandörkapten av 1. graden i Oa 5, 9 kommandörkapten av 2. graden i Oa 4, 35 kapten i Oa 3 och 24 löjtnanter i Oa 2, eller således tillhoppa 75 beställningar. I förhållande till den för innevarande budgetår fastställda personalförteckningen innebär förslaget — förutom uppflyttning av beställningen såsom marinöverintendent från Ob 1 till Ob 2 — en minskning med 1 beställning i Oa 5 och 1 beställning i Oa 4 samt en ökning med 1 beställning i Oa 2, varjämte nu befintliga 2 beställningar i alternativt Oa 3/2 skulle placeras i Oa 3.

Enligt meddelad föreskrift får en beställning i envar av lönegraderna Oa 5 — Oa 2 tillsättas allenast medelst förordnande tills vidare, varjämte ytterligare en beställning i Oa 5 för närvarande uppehålles med dylikt förordnande. Med hänsyn till de pågående och planerade organisationsundersökningarna har berörda föreskrift synts böra kvarstå såvitt avser en beställning i vardera av lönegraderna Oa 3 och Oa 2. Minskningen av antalet beställningar i regementsofficersgraderna har med hänsyn till beräknad pensionsavgång ansetts böra äga rum från och med den 1 oktober 1945, då även övriga här föreslagna förändringar med avseende å marinintendenturkårens sammansättning böra genomföras. Med hänsyn härtill har departementschefen föreslagit, att kåren å personalförteckningen för nästa budgetår upptages med den av departementschefen föreslagna sammansättningen men att föreskrift meddelas om att den nya personalförteckningen i denna del icke skall äga tillämpning förrän den 1 oktober 1945.

De nya befattningarna för pensionerade marinintendenturofficerare hava synts böra inrättas från och med nästa budgetår.

Utskottet.

Marinintendenturkårens organisation och omfattning har ännu icke helt anpassats efter den utökade marinorganisation, som uppbyggts med stöd av 1942 års försvarsbeslut. Organisationsfrågan har emellertid varit föremål för ingående undersökningar senast av 1944 års marinintendenturutredning, vars resultat ligger till grund för Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att avgörandet av frågan om marinintendenturkårens organisation icke bör ytterligare uppskjutas utan anser, att detta sedan länge svävande spörsmål nu bör bringas till sin lösning. Detta synes utskottet motiverat ej endast av rekryteringsskäl utan även av det förhållandet att intendenturpersonalen på grund av organisationens vidgade omfattning icke räcker till för att tillgodose det härigenom ökade behovet. För att bringa kårens personalbestånd i bättre överensstämmelse med organisationens omfattning hava övervägts möjligheterna att antingen utöka kårens aktiva kader eller att söka nedbringa arbetsuppgifterna. I likhet med departementschefen anser utskottet, att en mer väsentlig utökning av kadern bör undvikas med hänsyn till den planerade utredningen rörande försvarsorganisationens framtida utformning. I fråga om det andra alternativet — minskning av kårens arbetsuppgifter — har undersökning härutinnan verkställts genom marinintendenturutredningen. Utredningen har därvid kommit till det resultatet, att beträffande marinens kamerala arbetsuppgifter utbyte lämpligen bör ske av marinintendenturofficerare mot civil personal. Med hänsyn till att det här gäller befattningar av övervägande civil karaktär, synes utskottet ett dylikt utbyte befogat. Såsom departementschefen framhållit medför förslaget i fråga den fördelen, att genom den begränsning av marinintendenturkårens arbetsuppgifter, som härigenom vinnes, kårens aktiva kader kan bibehållas vid i huvudsak nuvarande omfattning. Förslaget synes utskottet därför böra godtagas såsom grund för beräkningen av personalbehovet inom marinintendenturkåren. Även de i anslutning härtill framlagda principförslagen rörande organisationen av de kamerala förvaltningsorganen synas utskottet i stort sett godtagbara. Såsom emellertid utredningen och departementschefen framhållit erfordras fortsatta organisationsundersökningar, innan slutlig ställning kan tagas till dessa frågor.

Med avseende å föreliggande förslag i fråga om marinintendenturkårens omfattning och fördelning på olika lönegrader vill utskottet framhålla, att det med hänsyn till pågående omorganisation inom olika grenar av den marina förvaltningsverksamheten givetvis är förenat med svårigheter att nu överblicka det exakta behovet av intendenturpersonal vid marinen. Det vill dock förefalla utskottet, som om vad departementschefen härutinnan föreslagit bör i stort sett följas vid bestämmandet av en mera definitiv organisation för kåren. Vad särskilt beträffar marinöverintendentens löneställning vill utskottet med anledning av vad i ärendet förekommit framhålla, att utskottet delar departementschefens uppfattning, att denna fråga lämpligen redan nu bör lösas och att jämväl utskottet tillstyrker att befattningen i fråga placeras i lönegraden Ob 2.

I fråga om marinintendenturkårens rekrytering och utbildning synes ut-

skottet den verkställda utredningen i ärendet hava givit vid handen, att en övergång för marinens del till arméns rekryteringssystem icke för närvarande är att tillråda. Ej heller synas tillräckliga förutsättningar nu vara för handen för inrättandet av en gemensam intendenturförvaltningsskola för hela försvaret. Utskottet kan därför ansluta sig till departementschefens mening, som delats av flertalet i ärendet hörda myndigheter, att marinintendenturkåren även i fortsättningen bör rekryteras och utbildas enligt nu gällande grunder. Förslaget att komplettera det hittills tillämpade utbildningssystemet med viss efterutbildning finner utskottet befogat. Det torde som departementschefen förutsatt få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning besluta om ifrågavarande utbildning.

Under återopande av det anförda och då departementschefens förslag i de delar, varom utskottet icke särskilt yttrat sig, icke givit anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må beträffande marinintendenturkårens organisation och omfattning godkänna de riktlinjer, som angivits i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945.

5:o) **Viss omorganisation av utbildningen vid sjökrigshögskolan.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, s. 167—169) bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll anfört angående omorganisation av utbildningen vid sjökrigshögskolan.

Enligt gällande organisation omfattar sjökrigshögskolan dels en ettårig allmän kurs, dels ett antal högre kurser, nämligen artillerikurs (tvåårig), torpedkurs, minkurs, förbindelsekurs och nautisk kurs (ettåriga) samt stabskurs (för kustartilleriofficerare tvåårig och för sjöofficerare ettårig). Allmän kurs börjar på hösten varje år, stabskursen varje jämnt årtal och de tekniska kurserna varje udda årtal.

I skrivelse den 23 januari 1945 har *chefen för marinen* framlagt förslag till omorganisation i vissa avseenden av utbildningen vid sjökrigsskolan och därvid framhållit, bland annat, att behovet av fördjupad stabsutbildning vid högskolan vore synnerligen framträdande. En fördjupad undervisning för de stabsutbildade officerarna syntes böra inriktas dels på stabs-tjänsten och dels på en ökad kännedom om och en ökad förståelse för den marina tjänstens tekniska problem, under det att den tekniska utbildningen för officerarna borde inriktas på fördjupad kännedom om stabstjänst, på vapnens taktiska användande samt på administrativa och ekonomiska problem, som berörde tjänsten. Dessa överväganden hade givit den nära till hands liggande lösningen, att den tidigare skilda undervisningen för stabsutbildade och tekniskt utbildade officerare sammanfördes på ett sätt, som tillgodosåge båda de angivna kraven.

Den sålunda tänkta ändrade organisationen av sjökrigshögskolan vore i stort sett anordnad efter följande allmänna plan:

1. Alla officerare vid marinen — om årskontingenterna bliva för stora för att lämpligen kunna sammanföras inom *en* kurs i sjökrigshögskolan, måste viss gallring av årskurserna göras före skolans början — kommenderas till sjökrigshögskolans *allmänna kurs*, i vilken studierna bedrivs omkring 6 månader under vintern. Utfallet av studierna under denna vinter lägges för varje officer till grund för bedömande huruvida han bör kommenderas till högre kurs eller ej. I fråga om den allmänna kursen äro praktiskt taget inga ändringar gjorda i nuvarande organisation.

2. De officerare, som kommenderas till högre kurs, genomgå under därpå följande vinter en stabskurs om ungefär 6 månader, omedelbart efterföljd av praktiska tillämpningsövningar i stabstjänst, omfattande omkring 6 månader under sommaren. I denna för de praktiska tillämpningsövningarna avsedda tid äro inryckta bland annat växeltjänstgöringar inom andra försvarsgrenar samt samövningar med (deltagande i övningar för) andra militära högskolor. Under somrarna är tid även avsedd för tjänstledighet.

3. Omedelbart efter de praktiska tillämpningsövningarna i stabstjänst vidtager teknisk kurs, som pågår under 6 vintermånader; dock att artillerikursen pågår 12 månader, sålunda även under sommarmånaderna.

Kostnadsökningen vid fullt genomförd organisation enligt det framlagda förslaget har marinchefen beräknat till sammanlagt omkring 20 000 kronor. Av beloppet hänföra sig omkring 5 000 kronor till kostnaderna för lärare och repetitörer (arvoden m. m.) samt omkring 15 000 kronor till ökade reseersättningar, som framför allt äro föranledda av stabskursens tillämpningsövningar.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Det av chefen för marinen framlagda förslaget till viss omorganisation av undervisningen vid sjökrigshögskolan synes mig innebära påtagliga förbättringar därutinnan att samtliga elever vid högskolan bibringas fördjupade insikter i strategi och taktik samt stabstjänst i allmänhet. Jag anser mig därför böra förorda, att förslaget genomföres. Med hänsyn till pågående eller planerade utredningar rörande högskoleundervisningen inom försvaret bliva de avsedda åtgärderna närmast av provisorisk karaktär.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Det bör anmärkas att förslagets genomförande — vid bifall till det i det föregående framlagda förslaget till arvodesreglering inom försvarets undervisningsväsende — torde komma att medföra något lägre kostnader än de av chefen för marinen beräknade. I det följande återkommer jag till de ändringar i marinens avlöningsanslag, som för nästa budgetår böra vidtagas.

Utskottet.

Det framlagda förslaget till omorganisation i vissa avseenden av utbildningen vid sjökrigshögskolan innebär i huvudsak, att den tidigare skilda undervisningen för stabsutbildade och tekniskt utbildade officerare sammanföres i syfte att tillgodose behovet för samtliga elever vid högskolan av ökad kännedom om och fördjupade insikter i stabstjänst och i den marina tjänstens tekniska problem. Då omorganisationen i fråga sålunda skulle vara till påtaglig fördel för högskoleutbildningen tillstyrker utskottet, att den

samma genomföres. Det torde, såsom departementschefen förutsatt, få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945 anfört angående omorganisation av utbildningen vid sjökrigshögskolan.

6:o) Lönereglering för viss personal tillhörande den militära väderlekstjänsten.
Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 170—180) att godkänna av departementschefen förordade grunder för lönereglering för militär meteorologpersonal.

Vid anmälan av propositionen 1944: 185 fann departementschefen sig icke kunna tillstyrka, att ordinarie befattningar då inrättades för den militära väderlekspersonalen, eftersom förslag angående ändrad organisation av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt icke framlades för 1944 års riksdag och frågan om ändring av den civila meteorologpersonalens löneställning därmed icke kunde komma under omprövning vid denna riksdag. Sedan nu vid anmälan av årets statsverksproposition förslag framlagts till reglering i viss utsträckning av de civila meteorologernas löneställning, har motsvarande fråga för de militära befattningshavarnas del synts departementschefen nu böra upptagas till prövning. Visserligen torde det, framhåller departementschefen, knappast bli va möjligt att inom den närmaste framtiden besätta de högre meteorologbefattningarna inom försvaret med kompetent personal. Av rekryteringsskäl synes det dock erforderligt och önskvärt, att dessa svävande lönefrågor nu bringas till en lösning i den mån så kan ske.

I skrivelse den 24 januari 1945 har chefen för flygvapnet hemställt, bland annat, att vissa bestämmelser måtte beträffande militärmeteorologpersonalen meddelas angående lönegradsplacering m. m.

I nämnda skrivelse har chefen för flygvapnet föreslagit, att stabsmeteorologen hänföres till lönegraden C 5 och befattning som förste militärmeteorolog till lönegraden Ca 26. Mot detta förslag har departementschefen icke haft annat att erinra än att stabsmeteorologen bör hänföras till lönegraden Ca 30.

Chefen för flygvapnet har föreslagit, att befattningen såsom militärmeteorolog skall hänföras till lönegraden Ca 23. Motsvarande civila befattningshavare skulle vid bifall till det i årets statsverksproposition framlagda förslaget hänföras till lönegraden A 22. Tjänstgöringen vid den militära väderlekscentralen torde visserligen ställa större krav på personalen än motsvarande tjänstgöring vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt. Det har emellertid synts departementschefen icke lämpligt att kompensera denna olikhet i tjänstgöringsförhållandena genom en högre löneställning. Departe-

mentschefen har därför ansett sig icke kunna biträda förslaget, utan föreslagit, att militärmeteorolog placeras i lönegraden Ca 22.

Militärmeteorologer av 1., 2. och 3. graderna äro nu placerade i respektive lönegraderna MEO 18, MEO 15 och MEO 12. Motsvarande lönefråga för den civila meteorologpersonalen har ännu icke föranlett definitivt förslag till riksdagen; dock har det befunnits motiverat att beräkna medel för vissa jämförbara civila befattningar i högst lönegraden Eo 20 mot nu högst lönegraden Eo 18. Chefen för flygvapnet har föreslagit, att ifrågavarande militära meteorologbefattningar skola hänföras till lönegraden Ca 20 respektive lönegraderna MEO 15 och MEO 13. Detta förslag har framkallat vissa erinringar i de av myndigheterna avgivna yttrandena, i vilka hänvisats till frågans samband med motsvarande för civil meteorologpersonal föreliggande lönespörsmål. För egen del har departementschefen funnit det icke lämpligt att, innan de i sistnämnda hänseende i utsikt ställda övervägandena lett till resultat, inrätta ordinarie tjänster för ifrågavarande militära meteorologpersonal. Då kompetensfordringar finnas fastställda för personalen och dennas arbetsuppgifter numera äro tämligen väl reglerade, syntes departementschefen å andra sidan hinder icke böra möta att överväga de förbättringar i löneställningen, som av rekryteringsskäl äro erforderliga och som kunna genomföras utan föregripande av nyssnämnda överväganden. Från dessa utgångspunkter har departementschefen funnit sig böra förorda, att militärmeteorolog av 1. graden uppflyttas från lönegrad MEO 18 till lönegrad MEO 20. I överensstämmelse med det av chefen för flygvapnet framställda förslaget har militärmeteorolog av 2. graden syntes departementschefen även i fortsättningen böra hänföras till lönegrad MEO 15. Vad militärmeteorolog av 3. graden beträffar, har chefen för flygvapnet ifrågasatt löneställningen MEO 13, statskontoret MEO 15 och lönenämnderna MEO 14. Departementschefen har funnit sig böra biträda det av chefen för flygvapnet framställda förslaget. I detta sammanhang har anmärkts, att de militära meteorologaspiranterna under sin utbildning vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt äro inkallade i militärtjänst och sålunda åtnjuta värnpliktiga förmåner.

Med hänsyn till de särskilt påfrestande arbetsförhållandena för den militära meteorologpersonalen har departementschefen funnit sig icke böra framställa erinran mot att denna personal kommer i åtnjutande av ersättning för nattjänstgöring. Denna ersättning bör emellertid enligt departementschefen begränsas till personal, som icke äger komma i åtnjutande av övertidsersättning, och vidare bör ersättning icke utgå för nattjänstgöring i fall, då vederbörande kan beredas compensation genom erhållande av ledighet, som svarar mot övertidsarbetet. Det har syntes departementschefen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i ämnet, därvid jämväl torde böra meddelas föreskrift om det maximibelopp, vartill ersättningen årligen må utgå.

Förslaget innebär slutligen, att den militärmeteorolog, som för närvarande upprätthåller tjänsten som chef för flygstabens väderleksavdelning, bör tillerkännas ett särskilt tilläggsarvode å 1 800 kronor per år, ungefärligen mot-

svarande vikariatsersättning å förordnande i befattning såsom stabs-meteorolog.

Vid 1943 års riksdag fastställdes i enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag vissa riktlinjer för den militära väderlekstjänstens organisation m. m. Löneställningen för meteorologpersonalen har emellertid, i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande meteorologpersonalen överhuvud taget, icke slutligt bestämts. Sedan innevarande års riksdag godkänt förslag till reglering i viss utsträckning av de civila meteorologernas löneställning har det befunnits lämpligt, att motsvarande fråga för de militära befattningshavarnas del nu upptages till prövning.

Utskottet.

Enligt det nu föreliggande förslaget skulle de högre befattningshavarna erhålla ordinarie anställning. Den för dessa befattningshavare föreslagna löneställningen överensstämmer med vad som beslutats för motsvarande civila befattningshavare, varför utskottet biträder förslaget i denna del.

Den lägre civila meteorologpersonalens lönespörsmål har ännu icke föranlett definitivt förslag till riksdagen. Utskottet anser därför i likhet med departementschefen, att med inrättandet av ordinarie tjänster för motsvarande militära meteorologer bör tills vidare anstå. De förbättringar i löneställningen för dessa befattningshavare, som departementschefen nu förordat, synas utskottet vara motiverade och tillstyrker vad i sådant hänseende föreslagits.

Vad beträffar frågan om särskild ersättning till den militära meteorologpersonalen för nattjänstgöring synes utskottet skäl tala för att dylik ersättning må utgå enligt av lönenämnderna föreslagna och av departementschefen förordade grunder.

Vad departementschefen i övrigt förordat finner utskottet sig böra tillstyrka.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945 förordade grunder för lönereglering för militär meteorologpersonal.

Anslogsfrågor.

Försvarsdepartementet.

7:o) **Försvarsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 1) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 7, s. 181—187) att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för försvarsdepartementet med försvarets kommandoexpedition, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsdepartementet med försvarets kommandoexpedition, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46,

dels ock till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kronor.

Vidare har uti två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *J. Friggeråker* och *G. Hallagård* (I: 343) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Björling m. fl.* (II: 533) hemställts, att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, i personalförteckningen för försvarsdepartementet med försvarets kommandoexpedition uppföra befattningen såsom chef för nämnda expedition i lönegraden Ob 2.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen I: 343.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 465 000 kronor.

I försvarsdepartementet ingå nu bland annat tre kommandoexpeditioner, en för varje försvarsgren. I 1942 års försvarsbeslut förutsattes, att dessa tre expeditioner skulle sammanslås till en för försvarsgrenarna gemensam kommandoexpedition med en generalsperson eller flaggman såsom chef. Genom en sådan åtgärd beräknades vissa förenklingar i rent administrativt hänseende kunna vinnas, varjämte en del personalbesparingar ansågos kunna åstadkommas. Chefen för den gemensamma kommandoexpeditionen, vilken enligt försvarsbeslutet borde kunna tillhöra vilken försvarsgren som helst, borde upptagas i lönegraden Ob 2 eller Ob 3 på försvarsdepartementets stat, därvid dock bör bemärkas, att sistnämnda lönegrad med nuvarande terminologi betecknas såsom Ob 4. Till sitt omedelbara förfogande borde han ha en adjutant, vilken regelmässigt syntes böra vara en kapten ur generalstabskåren. Centralt under chefen borde vidare stå en detalj för registrering och expedition, en detalj för tjänstemeddelanden samt en bokdetalj. I övrigt borde kommandoexpeditionen under chefen vara organiserad på en armé-, en marin- och en flygsektion. Armésektionens chef borde vara en regementsofficer ur generalstabskåren, major eller överstelöjtnant. Till sektionschefens omedelbara förfogande syntes böra stå en generalstabsaspirant. Sektionen borde uppdelas på en vapenövnings- och personaldetalj, en mobiliseringsdetalj, en värnpliktsdetalj och en rulldetalj. Marinsektionens chef borde vara en regementsofficer ur flottan, kommandörkapten av 1. eller 2. graden. Till sektionschefens omedelbara förfogande borde stå en för stabsutbildning kommenderad officer ur marinen. Sektionen borde indelas på två detaljer, flottans detalj och kustartilleriets detalj. Flygsektionen borde förestås av en major eller överstelöjtnant ur flygvapnet. Emellertid borde man enligt försvarsbeslutet räkna med att arbetet såsom chef för flygsektionen icke komme att motsvara mer än en halvtidstjänst. Åt sektionschefen syntes därför böra uppdragas

även vissa andra uppgifter än som direkt sammanhänge med tjänsten å kommandoexpeditionen. Sålunda borde han lämpligen handhava den kontakt med den frivilliga flygutbildningen, flygklubbarna m. m., som ansåges böra finnas organiserad inom flygvapnets ledning. I sistnämnda hänseende syntes han emellertid böra lyda under chefen för flygvapnet. Å flygsektionen borde såsom detaljchef tjänstgöra en kompaniofficer ur flygvapnet samt en pensionerad underofficer. Vidare skulle två nya kvinnliga kontorsbiträden tillkomma, men därigenom beräknades den militära skrivpersonalen kunna minskas eller avvaras, vilket ansågs kunna vara till fördel. Den föreslagna personalen hänförde sig till fredsförhållanden. Som adjutanter åt chefen för försvarsdepartementet borde tjänstgöra på kommandoexpeditionen placerade kompaniofficerare ur de tre försvarsgrenarna. Beträffande tidpunkten för den nya organisationens genomförande förutsattes i försvarsbeslutet, att ställning härtill senare skulle tagas.

Enligt departementschefens mening är tidpunkten nu inne för genomförandet av den förutsatta omorganisationen. I allt väsentligt bör denna enligt departementschefen ske enligt de av 1942 års riksdag uppdragna riktlinjerna. Vissa mindre jämkningar däri synas departementschefen dock få förutsättas, varjämte en del spörsmål, som då lämnades öppna, bland annat frågor om löneställningen för befattningshavare vid den gemensamma kommandoexpeditionen, nu böra upptagas till prövning. Härutinnan har departementschefen anført i huvudsak följande.

Den hos chefen för kommandoexpeditionen placerade adjutanten borde tillika tjänstgöra såsom adjutant hos chefen för försvarsdepartementet. Till chefens för kommandoexpeditionen förfogande borde ställas även en generalstabsaspirant. Chefen för detaljen för registrering och expedition syntes böra vara en pensionerad officer i arvodesbefattning. Närmast hänförlig till denna detalj vore även expeditionsvaks- och kontorspersonalen. Av denna personal borde en nu å övergångsstat uppförd befattning såsom förste expeditionsvakt i lönegrad A 7 i varje fall under nästkommande budgetår kvarstå å personalförteckningen. Innehavaren av denna befattning inträdde i pensionsåldern den 1 oktober 1945 men hade hemställt om anstånd med avsked under ett år från nämnda dag. Därest denna ansökning, till vilken ståndpunkt ännu ej tagits, icke skulle bifallas, syntes ifrågavarande befattningshavare likväl böra för underlättande av övergången till den nya organisationen biträda å kommandoexpeditionen mot åtnjutande av lämpligt avvägt dagarvode. Departementschefen ansåge sig emellertid icke med säkerhet kunna för framtiden beräkna ett behov av mer än en expeditionsvakt för den gemensamma kommandoexpeditionens vidkommande. Vid sådant förhållande borde en av de två nu å personalförteckningen upptagna, för kommandoexpeditionerna avsedda befattningarna såsom expeditionsvakt i lönegrad A 5 — för närvarande vakant — kunna indragas och den återstående befattningen enligt eljest gängse grunder uppflyttas i lönegraden A 6. Departementschefen har framhållit, att innehavaren av sistnämnda befattning för närvarande i huvudsak sysselsattes med göromål, som eljest i regel borde ankomma på kontorist.

Med ett ståndpunktstagande till frågan om en i anledning härav ändrad löneställning för denna befattning syntes emellertid böra anstå, tills erfarenheter vunnits rörande arbetet på den gemensamma kommandoexpeditionen. Vidare borde för kommandoexpeditionens behov avses ett kanslibitråde i lönegrad A 7 och ett kontorsbiträde i A 4. Till frågan om erforderlig icke-ordinarie biträdespersonal återkomme departementschefen vid beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Departementschefen räknade med att den militära skrivpersonalen vid bifall till detta och i det följande framlagda förslag skall kunna avvaras.

Detaljen för tjänstemeddelanden borde förestås av en pensionerad officer i arvodesbefattning. Å detaljen borde vidare tjänstgöra en pensionerad underofficer med arvode enligt löneklass UO 8.

Departementschefen har framhållit, att åt chefen för detaljen för registrering och expedition torde komma att anförtros vissa utredningsarbeten i för kommandoexpeditionen gemensamma frågor samt att på chefen för tjänstemeddelandedetaljen komme att vila ansvaret för utgivande av tjänstemeddelanden för flera försvarsgrenar. Med hänsyn härtill borde arvodet för åtminstone en av dessa befattningshavare motsvara nettolönen i löneklass Oa 11, medan den andre av dem borde få åtnjuta arvode enligt löneklass Oa 10.

Beträffande personaluppsättningen å bokdetaljen har hänvisats till vad inledningsvis anförts beträffande ordnandet av tryckningsverksamheten inom försvaret. Därvid hade räknats med att såsom chef för detaljen skulle finnas anställd en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 11. Därutöver skulle vid bokdetaljen vara anställda två officerare med arvode motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10 samt tills vidare så länge publikationstrycket vore av mera betydande omfattning ytterligare en officer. Även denne hade förutsatts skola anställas mot arvode enligt löneklass Oa 10. Övergångsvis hade räknats med att, om den av de båda nuvarande cheferna för lant- och sjöförsvarets kommandoexpeditioners bokdetaljer, vilken vid förslagets genomförande icke längre erfordrades, önskade kvarstanna i nyssnämnda befattning, han syntes böra erhålla arvode enligt sin förutvarande löneklass. För expeditions- och kassagöromål samt för korrekturläsning m. m. hade räknats med en pensionerad underofficer med arvode enligt löneklass UO 8 samt högst tre biträden, varav ett i lönegrad Eo 7 och de övriga i högst lönegrad Eo 4.

Vad angår armésektionen borde vapenövnings- och personaldetaljen i enlighet med vad som förutsatts i 1942 års försvarsbeslut förestås av en kapten ur generalstabskåren med en generalstabsaspirant som biträde. Mobiliseringsdetaljen borde förestås av en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10. För värnpliktsdetaljen borde såsom chef avses en pensionerad officer, liksom för närvarande med arvode enligt löneklass Oa 11. I erforderlig utsträckning borde här även tjänstgöra en officer från marinsektionen. Rulldetaljen borde förestås av en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolönen enligt löneklass Oa 10, vilken till sitt förfogande borde ha en pensionerad underofficer i löneklass UO 8.

Detaljerna inom marinsektionen borde förestås vardera av en kompaniofficer, kommenderad ur flottan respektive kustartilleriet. Till detaljchefernas gemensamma förfogande borde vidare ställas en pensionerad underofficer med arvode motsvarande nettolön i löneklass UO 8.

Vad flygsektionen beträffar syntes det möjligt att begränsa personalen vid densamma utöver vad i försvarsbeslutet förutsatts. Departementschefen räknade sålunda med att såsom sektionschef skulle tjänstgöra en major eller överstelöjtnant ur flygvapnet, vilken till sitt förfogande borde ha en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10. Sistnämnde befattningshavare skulle sålunda ersätta såväl en kompaniofficer ur flygvapnet som en pensionerad underofficer i arvodesbefattning. Hänsyn hade härvid tagits även till det trängda personalläget vid flygvapnet. Det borde därjämte få lämnas öppet, om chefen för flygsektionen även vid en begränsning av den till hans förfogande stående personalen på sätt nyss är sagt borde kunna medhinna även vissa flygvapnet berörande arbetsuppgifter, som icke direkt sammanhängde med tjänsten å kommandoexpeditionen. Därest den nu såsom chef för flygvapnets kommandoexpedition placerade regementsofficeren vid flygvapnet efter omorganisationen skulle komma att i nuvarande lönegrad kvarstå såsom chef för flygsektionen, borde han övergångsvis bibehållas vid honom nu tillkommande tilläggsarvode å 1 500 kronor.

Omorganisationen av kommandoexpeditionerna komme — med bortseende från övergångsanordningar — att medföra, att två befattningar i lönegrad Ob 2 som chef för kommandoexpedition kunde indragas i utbyte mot en sådan befattning i lönegrad Ob 2 eller Ob 4 samt att med bortseende från övergångsanordningar två befattningar för pensionerade officerare med arvoden motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10 och två befattningar för pensionerade underofficerare med arvoden enligt löneklass UO 8 icke längre erfordrades. Härutöver möjliggjordes förut angivna minskning av expeditionsvaktspersonalen. Departementschefen har erinrat, att han vid behandlingen av frågan om tryckningsverksamheten inom försvaret framhållit, att för bokdetaljens vidkommande borde för nästa budgetår övergångsvis upptagas den nuvarande personalen, men förutsatt, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta rörande befattningarnas avveckling. Det borde vidare ankomma på Kungl. Maj:t att vid framdeles uppkommande ledigheter å kvarstående arvodesbefattningar för pensionerade underofficerare taga under omprövning, huruvida icke vissa av dessa befattningar borde vara förenade med arvoden motsvarande nettolönen i löneklass UO 7.

Vad anginge den för försvarsdepartementet gällande personalförteckningen förordade departementschefen i anslutning till vad han i det föregående anför, att nuvarande befattningar för cheferna för lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner, båda i lönegraden Ob 2, utginge och i stället en befattning såsom chef för försvarets kommandoexpedition i alternativt lönegrad Ob 2 eller Ob 4 uppfördes å densamma. Vidare borde i det föregående föreslagna förändringar med avseende å kommandoexpeditionens vakt- och kontorspersonal komma till uttryck i personalförteckningen. Slutligen för-

ordade departementschefen att å personalförteckningen uppfördes ytterligare en, för departementets kansliavdelning avsedd befattning såsom kanslibitråde i lönegrad A 7. Denna befattning vore närmast avsedd för statssekreteraravdelningen. På innehavaren av befattningen skulle ankomma bland annat att handhava och arkivera ett stort antal handlingar, ombesörja korrekturläsning m. m. Dessa arbetsuppgifter åvilade för närvarande vid sidan av sedvanliga skrivgöromål ett kontorsbitråde.

Med hänsyn till vad sålunda anförts borde i avlöningsstaten anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptagas med 226 000 kronor (nu 235 000 kronor). Posten till avlöning till departementschefen borde uppföras med oförändrat belopp.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, syntes böra, med beaktande jämväl av vad i det föregående vid behandlingen av s. k. stabsarvoden anförts, upptagas med ett belopp av 140 000 kronor (nu 143 500 kronor). För innevarande budgetår ägde Kungl. Maj:t befoget att, om så befinner lämpligt, i stället för att kommendera officerare på aktiv stat ur truppförbanden vid försvarsdepartementet inrätta ytterligare högst 2 befattningar för pensionerad personal med arvoden motsvarande nettolönen i löneklassen Oa 10. Motsvarande syntes böra gälla jämväl under nästa budgetår.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finnas för närvarande vid kommandoexpeditionerna anställda sammanlagt 4 kontorsbiträden i lönegrad Eo 4 och ett skrivbitråde i Ex 2. För den gemensamma kommandoexpeditionen torde sammanlagt erfordras — utöver förutnämnda kanslibitråde i lönegrad A 7 och kontorsbitråde i A 4 ävensom den för bokdetaljen avsedda kvinnliga biträdespersonalen — ytterligare högst två kontorsbiträden i Eo 4. Den nuvarande innehavaren av befattningen såsom förste expeditionsvakt med placering å departementets kansliavdelning torde redan den 1 maj 1945 komma att avgå med pension. Då under nuvarande förhållanden föreläge behov av oförändrat antal expeditionsvakter, vilket behov dock efter återgång till fredsförhållanden och inflyttning i det planerade nya kanslihuset kunde komma att minskas, borde, där så befinner lämpligt, en sådan anordning få träffas, att nu ifrågavarande befattningshavare jämväl efter avgången med pension tills vidare kunde tagas i anspråk för departementets räkning mot åtnjutande av dagarvode i överensstämmelse med vad under viss förutsättning avsetts beträffande den å övergångsstat uppförde förste expeditionsvakten. Ifrågavarande tilläggsarvode borde bestridas från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Vid bifall till de i det föregående framställda förslagen borde denna anslagspost beräknas till 91 000 kronor. Härvid hade räknats med en ökning av posten med i runt tal 10 000 kronor för anställande av ytterligare med hänsyn till departementsarbetets omfattning erforderlig amanuenspersonal. Ifrågavarande anslagsbelopp av 91 000 kronor motsvarade — fränsett berörda tilläggsarvoden till två förste expeditionsvakter — i huvudsak det normalt i fredstid föreliggande behovet av icke-ordinarie personal. Härtill syntes emellertid böra läggas ett

belopp av omkring 15 000 kronor för avlönande av sådan personal, som under nuvarande beredskapsförhållanden på sätt i propositionen 1942:266 (s. 14) anförts vore erforderlig för lagstiftnings- och annat författningsarbete samt för speciella utredningsuppdrag. Utgifterna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, inberäknat kostnader för löneklassuppflyttningar, vikariats-ersättningar m. m., borde sålunda kunna beräknas till 106 000 kronor (nu 99 100 kronor).

Anslagsposten till rörligt tillägg borde på grund av ändringarna i personalorganisationen uppskattas till 67 000 kronor (nu 66 400 kronor). Den under rubriken Särskilda uppbördsmedel upptagna posten Pensionsmedel, vilken från tolfte huvudtiteln tillfördes de pensionsförmåner, som innehavare av för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar hade att avstå, borde upptagas till oförändrat belopp, 103 000 kronor.

Anslaget borde således för nästa budgetår minskas med 5 000 kronor till 460 000 kronor.

I 1942 års försvarsbeslut förutsattes, att de i försvarsdepartementet ingående tre kommandoexpeditionerna skulle vid tidpunkt, vartill ställning senare skulle tagas, sammanslås till en för försvarsgrenarna gemensam kommandoexpedition, organiserad på en armé-, en marin- och en flygsektion. Genom en sådan åtgärd beräknades vissa förenklingar i rent administrativt hänseende kunna vinnas, varjämte en del personalbesparingar ansåges kunna åstadkommas.

Utskottet.

Ifrågavarande omorganisation har nu föreslagits skola genomföras från och med ingången av nästa budgetår, därvid, bortsett från vissa mindre jämkningar, de av 1942 års riksdag uppdragna riktlinjerna i allt väsentligt följts. Frågan om löneställningen för de olika befattningshavarna vid den gemensamma kommandoexpeditionen lämnades öppen vid nämnda riksdag, varför Kungl. Maj:t nu framlagt förslag i denna del.

Utskottet tillstyrker, att den nya organisationen nu genomföres och har icke funnit skäl till avvikelser från föreliggande förslag. Vad särskilt beträffar löneställningen för chefen för kommandoexpeditionen står vad Kungl. Maj:t härvid föreslagit i överensstämmelse med vad som förutsattes vid 1942 års riksdag. Vid sådant förhållande och då enligt utskottets mening några nya omständigheter av beskaffenhet att böra föranleda riksdagen att frångå sitt ståndpunktstagande till denna fråga icke inträffat, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag jämväl i denna del. Motionerna I: 343 och II: 533 avstyrkas alltså.

Under åberopande av det anförda och då den verkställda beräkningen jämväl i övrigt av försvarsdepartementets avlöningsanslag icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 343 och II: 533 godkänna följande personalförteck-

ning för försvarsdepartementet med försvarets kommandoexpedition, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Personalförteckning.		
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
<i>Kansliavdelningen.</i>		
1 statssekreterare		C 10
1 expeditionschef		C 8
1 byråchef		C 5
4 kansliråd		A 30
3 förste kanslisekreterare		A 26
4 andre kanslisekreterare		A 21
1 registrator		A 15
1 kansliskrivare		A 11
3 kanslibiträden		A 7
1 förste expeditionsvakt		A 7
2 expeditionsvakter		A 5
3 kontorsbiträden		A 4
<i>Kommandoexpeditionen.</i>		
1 chef för försvarets kommandoexpedition	Ob 4 eller	Ob 2
1 kanslibitråde		A 7
1 expeditionsvakt		A 6 ¹
1 kontorsbiträde		A 4
<i>Tjänsteman å övergångsstat.</i>		
1 förste expeditionsvakt		A 7
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.</i>		
1 förste kanslisekreterare		Eo 26
1 andre kanslisekreterare		Eo 21

¹ Befattningen bibehålles i lönegrad A 5 intill dess ledighet uppkommer å den å övergångsstat uppförda befattningen såsom förste expeditionsvakt.

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarsdepartementet med försvarets kommandoexpedition, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	226 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	140 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	106 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	67 000
Summa kronor		563 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 103 000
	Nettoutgift kronor 460 000

c) till *Försvarsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kronor.

Centrala förvaltningsmyndigheter.**Försvarets civilförvaltning.**

8:o) **Försvarets civilförvaltning: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 3) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 187—203) att

dels ur personalförteckningen för försvarets civilförvaltning utesluta en under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat uppförd förrådsförman i lönegrad A 7 och i stället å personalförteckningen under rubriken Tjänstemän å övergångsstat—som i samband därmed ändras till Tjänstemän å övergångsstat—uppföra en förrådsförman i lönegrad A 7 samt under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra ytterligare 1 förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24 ävensom 2 byråsekreterare och 2 revisorer, samtliga i lönegrad Eo 21;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Försvarets civilförvaltning för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 100 000 kronor.

Enligt 4 § 4 mom. instruktionen för civilförvaltningen (SFS 1943: 886) skola formulär till blanketter, som äro avsedda för begagnande inom försvaret, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, innan de fastställas av vederbörlig myndighet, vara granskade och godkända av civilförvaltningen. Detta stadgande skall jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1943 avse samtliga försvarets blanketter, som icke äro av rent militär eller teknisk art.

Med avseende å denna *blankettgranskning* har departementschefen framhållit, att enligt hans mening bör civilförvaltningens befattning med blankettkontrollen å ena sidan begränsas väsentligen till blankettekonomisk granskning samt upplysande och reglerande verksamhet, medan å andra sidan åt civilförvaltningen bör uppdragas motsvarande granskning även såvitt avser blanketter av rent militär eller teknisk natur. Såsom i det föregående vid behandlingen av frågan om tryckningsverksamheten inom försvaret m. m. anförts bör enligt departementschefen i uppdraget jämväl ingå prövning, i den

mån så lämpligen kan ske, av behovet av blanketter med utgångspunkt i de föreliggande organisatoriska förhållandena.

Såsom i nyssberörda sammanhang vidare utvecklats har departementschefen ansett, att beställning av tryck för försvarets räkning — i den mån icke Kungl. Maj:t av särskilda skäl annorlunda förordnar — i fortsättningen bör ske vad beträffar publikationstryck genom den för försvaret gemensamma kommandoexpeditionen och vad beträffar blankettryck genom försvarets civilförvaltning. Båda organen böra, såsom i nyssnämnda sammanhang framhållits, vad anbudsprövningen och fördelning av tryck mellan olika företag angår, samråda med statskontoret jämlikt gällande bestämmelser och praxis.

Nu angivna arbetsuppgifter böra, framhåller departementschefen, omhändrhas av en till kameralbyrån ansluten blankettdetalj. Personalbehovet för denna detalj har av departementschefen beräknats till en revisor i lönegraden Eo 21, 2 förste amanuenser i lönegraden Eo 18, 1 amanuens i lönegraden Eo 15, en assistent i lönegraden Eo 11, 1 kanslibitråde i lönegraden Eo 7 och 2 kontorsbiträden i lönegraden Eo 4. Vidare har syns lämpligt att under någon tid framåt till detaljen knyta en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10 under förutsättning att vederbörande äger erfarenhet av blankettarbete. Att en så förhållandevis omfattande personal erfordras för dessa speciella uppgifter sammanhänger därmed, framhåller departementschefen, att verkställda utredningar utvisat möjligheten att på detta hittills mycket eftersatta område vidtaga verksamma rationaliseringsåtgärder, som böra kunna leda till en minskning av de anmärkningsvärt höga kostnaderna för blankettryck inom försvaret men även till en förenkling av den militära expeditionstjänsten. I den mån arbetsuppgifterna det medgiva synes departementschefen personalen böra tagas i anspråk även för annat arbete inom civilförvaltningen. Det synes departementschefen dock icke troligt, att så kan ske förrän det nuvarande blankettbeståndet genom arbetats, en uppgift som torde kräva avsevärd tid.

I förevarande sammanhang har jämväl erinrats, att vid behandlingen av tryckningsverksamheten inom försvaret m. m. förutsatts, att en förrådsförmän i lönegrad A 7 vid försvarets civilförvaltning skall överföras till den extra ordinarie förrådsmästarbefattning, som vid bifall till förslaget angående tryckningsverksamheten skall finnas vid det centrala bok- och blankettförrådet, och att förrådsförmännens ordinarie befattning skall uppföras på övergångsstat vid försvarets civilförvaltning. Departementschefen föreslår härav betingad jämkning i personalförteckningen för civilförvaltningen.

Beträffande av civilförvaltningen väckt fråga om införande av maskinell bokföring vid försvarets civilförvaltning har departementschefen framhållit betydelsen av att denna omfattande bokföring så långt det är möjligt bedrives med anlitande av alla de tekniska hjälpmedel, som kunna stå till buds. Frågan om denna bokförings omläggning efter hålkortsmetod har redan före krigsutbrottet varit under övervägande vid arméförvaltningens dåvarande civila departement. Därvid ansågs emellertid den dåvarande omfattningen av enbart arméns kassa- och räkenskapsväsende icke utgöra ett i kvantitativt hänseende tillräckligt underlag för en dylik åtgärd, som er-

fordrar bland annat en dyrbar maskinell utrustning. Genom förvaltningsreformens genomförande ha emellertid förutsättningar skapats för ett mera effektivt utnyttjande av en sådan maskinell anläggning. Såväl civilförvaltningen som riksräkenskapsverket ha också understrukit nödvändigheten av att genomföra en dylik mekanisering av bokföringen.

Statens organisationsnämnd har för sin del uttalat vissa farhågor för att installerandet av en hålkortsanläggning under nuvarande förhållanden skulle kunna innebära, att den ur kostnadskontrollsynpunkt otidsenliga bokföringen inom försvaret skulle för lång tid fastlåsas. Organisationsnämnden har i detta sammanhang uttalat, att en redovisning av försvarets kostnader såväl på kostnadsslag som på kostnadsställen borde möjliggöras. I anslutning härtill ha civilförvaltningen och riksräkenskapsverket framhållit, att särskild hänsyn tagits till just dessa synpunkter samt att valet av hålkortsmaskiner vore avsett att ske med beaktande av önskemålet att framdeles kunna åstadkomma en kostnadsfördelning, som tillgodosåge både kravet på ordnad anslagsredovisning och önskemålet att kunna fördela kostnaderna efter andra grunder än de rent anslagsmässiga. I likhet med civilförvaltningen och riksräkenskapsverket har departementschefen ansett, att den statliga bokföringen i första hand måste anknytas till riksstaten och de för riksstatsanslagen fastställda staterna samt att den ytterligare uppdelning på kostnadsslag, som kan anses nödvändig eller värdefull ur förvaltningskontrollsynpunkt, måste ske inom den genom anslagsredovisningen givna ramen. De utredningar, som erfordras för en fördelning av kostnaderna på kostnadsslag och kostnadsställen, torde avsevärt underlättas genom användning av hålkortsmetoden. Med hänsyn härtill och med beaktande av att organisationsnämnden i sitt i ärendet avgivna senare yttrande icke haft något att erinra mot att hålkortsmaskiner tills vidare förhyrdes för effektivisering av civilförvaltningens nuvarande interna bokföring har departementschefen funnit sig böra i princip tillstyrka förslaget härom. En direkt och påtaglig vinst härmed skulle vara, framhåller departementschefen, att det omfattande och svårbemästrade räkenskapsmaterialet skulle kunna bearbetas samt därå grundade kassarapporter och belastningstabeller färdigställas betydligt snabbare än med nuvarande system är möjligt. I likhet med organisationsnämnden förutsätter departementschefen emellertid, att övergången till det nya systemet liksom ock en eventuell framtida utvidgning av dess användning föregås av mera ingående undersökningar, vid vilka organisationsnämnden synes böra få tillfälle att framföra sina synpunkter.

Ett införande av maskinell bokföring beräknas medföra en viss besparing i fråga om de fredsmässiga personalkostnaderna för civilförvaltningen. Dessa besparingar motvägas dock till stor del av kostnader för maskinhyra m. m., varigenom nettobesparingen enligt civilförvaltningens beräkningar skulle komma att stanna vid 10 000 kronor. Det vill dock förefalla, framhåller departementschefen, som om ytterligare besparingar framdeles icke kunna anses uteslagna.

Med hänsyn såväl till rådande importsvårigheter som till svårigheterna att utan längre tids förberedelser övergå till det tilltänkta nya bokföringssystemet torde mekaniserad bokföring icke kunna komma till användning förrän tidigast från och med ingången av budgetåret 1946/47. Under sådana om-

ständigheter föreligger i nuvarande stund icke anledning att äska medel för systemets genomförande i full omfattning redan under nästa budgetår. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra torde det emellertid, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att redan under innevarande budgetår vidtaga de förberedande åtgärder, som kunna vara erforderliga för genomförande från och med den 1 juli 1946 av det nya bokförings-systemet i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts. Skulle det visa sig möjligt och lämpligt att redan under innevarande budgetår försöksvis tillämpa det nya bokföringssystemet i vissa hänseenden eller beträffande vissa delar av försvarets bokföring, föreslår departementschefen, att Kungl. Maj:t får träffa avgörande härom. De eventuella ökade personalkostnader, som vid själva övergången till det nya systemet kunna uppkomma, torde icke vara av större omfattning än att de böra kunna bestridas inom ramen för de medel, som stå till civilförvaltningens förfogande. Frågan om bestridande av kostnader för maskinhyra och liknande utgifter, som böra belasta ämbetsverkets omkostnadsanslag, upptages till behandling under sistnämnda anslag.

Vad slutligen angår övriga personalfrågor föreslår departementschefen, att kameralbyråns kamrerarkontor förstärkes med en nyinrättad revisorsbefattning i lönegrad Eo 21. Med hänsyn till de stora ekonomiska värden, som marketenteri- och liknande affärsrörelser inom försvaret representera, samt behovet av effektiv kontroll över dem har departementschefen även föreslagit inrättandet av en ytterligare revisorsbefattning, avsedd för läger- och manskapskassedetaljen. Det har vidare synts departementschefen befogat att föreslå inrättandet av två tjänster såsom byråsekreterare i lönegrad Eo 21 för advokatfiskalskontoret. Departementschefen föreslår vidare inrättandet å kanslibyrån av en befattning såsom förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24. Med hänsyn till att vid civilförvaltningen finnes ett i förhållande till personalen i dess helhet osedvanligt stor antal extra tjänstemän har departementschefen funnit det vara ett önskemål, att ett antal nya extra ordinarie befattningar inrättas. Departementschefen har sålunda föreslagit, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ökas med — förutom vad som erfordras till bestridande av avlöningskostnaderna för nyssnämnda tjänster i lönegrad Eo 24 och Eo 21 — 80 000 kronor. Häri har inräknats den till omkring 29 000 kronor beräknade kostnaden för den förut angivna, för blankett detaljen avsedda nya extra ordinarie personalen.

För närvarande avses en officer å aktiv stat vid marinen för tjänstgöring å sjörevisionen. Departementschefen har i det föregående vid behandlingen av frågan om marinintendenturkårens organisation och omfattning föreslagit utbyte av denna officersbeställning mot en befattning för pensionerad officer med arvode motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10.

Utskottet.

Under förevarande punkt har departementschefen upptagit till behandling två organisationsfrågor av större räckvidd, nämligen frågan om ordnandet av blankettgranskningen inom försvaret samt spørsmålet om införande av maskinell bokföring vid civilförvaltningen.

Vad blankettgranskningen beträffar innebär förslaget att civilförvaltningens befattning med blankettkontrollen å ena sidan begränsas väsentligen till blankettekonomisk granskning samt upplysande och reglerande verksamhet medan å andra sidan åt civilförvaltningen bör uppdragas motsvarande granskning även såvitt avser blanketter av rent militär eller teknisk natur. Den sålunda angivna gränsdragningen för civilförvaltningens befogenhetsområde i berörda avseende synes utskottet lämplig. Utskottet vill erinra, att utskottet ovan under punkt 2 föreslagit, att beställning av blankettryck för försvarets räkning skall ske genom civilförvaltningen. Det för fullgörande av nu ifrågakarande arbetsuppgifter av departementschefen beräknade personalbehovet synes utskottet vara väl avvägt.

Vidkommande frågan om införande av maskinell bokföring i civilförvaltningen finner utskottet anordningen vara förenad med vissa fördelar och får i princip tillstyrka förslaget härom. Utskottet finner hinder icke möta mot att, såsom departementschefen föreslagit, Kungl. Maj:t bemyndigas att redan under innevarande budgetår vidtaga förberedande åtgärder för genomförande från och med den 1 juli 1946 av det nya bokföringssystemet. Därest det skulle visa sig möjligt och lämpligt att redan nu försöksvis tillämpa detsamma i vissa hänseenden eller beträffande vissa delar av försvarets bokföring, torde Kungl. Maj:t få träffa avgörande härom.

Kungl. Maj:ts förslag om inrättande å ämbetsverkets kanslibyrå av en befattning såsom förste byråsekreterare i lönegraden Eo 24 synes utskottet välgrundat. Den föreslagna förstärkningen i övrigt av extra ordinarie personal har icke givit utskottet anledning till erinran annat än i vad avser inrättandet av en revisorsbefattning i lönegrad Eo 21, avsedd för kameralbyråns kamrerarkontor. Utskottet har icke kunnat finna behovet av denna befattning tillräckligt styrkt och anser förslaget i fråga böra underkastas förnyad granskning, innan beslut i ärendet fattas av riksdagen.

Den av beredskapen föranledda ansvällningen av ämbetsverkets personal har enligt vad utskottet inhämtat medfört en väsentlig rubbning av den normala befordringsgången för den icke-ordinarie personalen. Då ämbetsverket ägt antaga extra ordinarie befattningar allenast inom ramen för gällande fredstat hava efter beredskapstidens inträde anställda extra tjänstemän icke kunnat befordras till extra ordinarie förrän efter avsevärt längre tid än vad fallet varit i fredstid. De försämrade avlönings- och befordringsförhållandena hava medfört, att personalen i stigande omfattning lämnat ämbetsverket. Enligt vad som framhållits beräknas verkets arbetsuppgifter icke undergå någon väsentlig minskning förrän avsevärd tid — minst ett år — förflutit efter det att beredskapen upphört. Intill dess torde sålunda kvarstå ett oavvisligt behov av extra arbetskraft.

Efter Kungl. Maj:ts medgivande den 14 januari 1944 utgå för närvarande inom civilförvaltningen vissa arvoden motsvarande lön enligt 21 respektive 24 löneklasserna. Av de tjänstemän, som åtnjuta dessa arvoden, innehava 11 såsom förste amanuenser befattningar i lönegrad Eo 18. Då ifrågakarande arvoden efter återgång till fredsförhållanden torde få bibehållas allenast under viss övergångstid, måste alltså vissa extra ordinarie amanuenser framdeles

återgå till sina amanuensbefattningar. För möjliggörande härav ha de för bestridande av amanuenslönerna beräknade medlen under vederbörlig anslagspost icke ansetts kunna disponeras för anställande av extra ordinarie amanuenser i succession efter omförmälda arvodestagare.

Då åtgärder torde behöva vidtagas i syfte att motverka den stora avgången bland amanuenspersonalen, anser utskottet en lämplig utväg vara att civilförvaltningen bemyndigas att med anlitan av angivna avlöningsmedel bereda motsvarande antal extra tjänstemän anställning såsom extra ordinarie. För att vid en återgång till fredsstat erforderliga löne-medel skola stå till förfogande för den med förenämnda arvoden nu avlönade personalen föreslår utskottet, att civilförvaltningen därjämte bemyndigas att efter återgång till fredsförhållanden överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med belopp högst motsvarande kostnaderna för 11 befattningar i lönegrad Eo 18, intill dess att genom avgång eller befordran från extra ordinarie amanuensbefattningar anslagsposten åter kan nedbringas till ursprungligt belopp.

Vid bifall till vad utskottet ovan föreslagit torde å personalförteckningen för nästa budgetår böra uppföras ytterligare en revisor i lönegraden Eo 21 i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna två. Vidare bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 7 000 kronor till 630 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med 1 000 kronor till 167 000 kronor, varjämte anslaget slutsumma bör bestämmas till 1 242 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

a) ur personalförteckningen för försvarets civilförvaltning utesluta en under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat uppförd förrådsförman i lönegrad A 7 och i stället å personalförteckningen under rubriken Tjänsteman å övergångsstat — som i samband därmed ändras till Tjänstemän å övergångsstat — uppföra en förrådsförman i lönegrad A 7 samt under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra ytterligare 1 förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24 ävensom 2 byråsekreterare och 1 revisor, samtliga i lönegrad Eo 21,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	440 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda		
av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	20 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	630 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	167 000

Summa kronor 1 257 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	15 000
		<hr/>
		Nettoutgift kronor 1 242 000

c) till *Försvarets civilförvaltning: Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 1 242 000 kronor.

9:o) **Försvarets civilförvaltning: Omkostnader.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 3) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets civilförvaltning: Omkostnader för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 9, s. 203 och 204) att till Försvarets civilförvaltning: Omkostnader för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kronor.

Med hänsyn till att den under ämbetsverkets avlöningsanslag föreslagna omläggningen av bokföringen icke kan genomföras förrän tidigast från och med budgetåret 1946/47 har departementschefen icke funnit anledning att med hänsyn till denna omläggning föreslå en ökning av ämbetsverkets omkostnadsanslag redan för nästkommande budgetår i vidare mån än att departementschefen ansett sig böra beräkna ett belopp av 15 000 kronor för bestridande av kostnader för tillämpning försöksvis av det nya systemet redan under nästa budgetår. Departementschefen förutsätter dock, att detta belopp icke tages i anspråk utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande.

I övrigt ifrågasättes icke annan ändring i medelsanvisningen för civilförvaltningens omkostnader än att posten till publikationstryck synes böra jämkas uppåt med 3 000 kronor med hänsyn till kostnaden för utgivande i tryck av vissa prejudicerande besvär- och anmärkningsmål.

Under ämbetsverkets avlöningsanslag har utskottet uttalat, att utskottet icke haft något att erinra mot att det nya bokföringssystemet får försöksvis tillämpas redan under nästa budgetår. Utskottet tillstyrker det med anledning härav äskade beloppet av 15 000 kronor. Då anslagsberäkningen även i övrigt synes böra godtagas, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

Försvarets sjukvårdsförvaltning.

10:o) **Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 3) föreslagit riksdagen att,

i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 10, s. 204—209) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 210 000 kronor.

Under beredskapstiden har det varit möjligt att för fullgörandet av närmast på en hälsovårdsinspektör ankommande arbetsuppgifter anlita inkallade värnpliktiga med särskilda kvalifikationer för sådan syssla. I fredstid föreligger enligt departementschefen icke denna möjlighet. Med hänsyn härtill och då ett permanent behov av en i ämbetsverket placerad hälsovårdsinspektör föreligger, har departementschefen förordat, att en dylik befattning inrättas. I avbidan på ytterligare erfarenheter föreslås befattningen skola upptagas såsom extra ordinarie i 17:e lönegraden.

Vid framläggandet av propositionen 1944:185 förklarade departementschefen sig anse det under nuvarande beredskapsförhållanden vara uppenbart och i fredstid icke vara osannolikt, att behov av en rutinerad sjuksköterska föreläge inom sjukvårdsförvaltningen. Departementschefen förutsatte dock, att — i den mån en tjänstepliktig sjuksköterska icke stode till förfogande — detta behov finge tillgodoses genom inrättande av en arvodsbefattning med anlitande av medel å förskottsstat. De ytterligare erfarenheter, som numera vunnits, och svårigheterna att på andra vägar försäkra sig om en väl kvalificerad arbetskraft, som för längre tid kontinuerligt kan stå till förfogande, ha, framhåller departementschefen, utvisat nödvändigheten av att inom sjukvårdsförvaltningen inrätta en mera fast befattning såsom sjuksköterskeinspektris. På denna befattningshavare bör ankomma tillsynen över anställnings- och arbetsförhållanden icke blott för sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden utan även för tandsköterskor, vilka vid bifall till det förslag om tandvårdens organisation, som Kungl. Maj:t i annat sammanhang framlagt, avses skola vinna fastare anställning inom försvaret. Även i frågor angående planläggning och utrustning av sjukhus samt andra på ämbetsverket ankommande ärenden böra, fortsätter departementschefen, där så visar sig lämpligt, inspektrisens erfarenheter utnyttjas. Tills vidare föreslås ifrågavarande befattning skola uppföras såsom extra ordinarie med placering i 15:e lönegraden.

För ersättningar till sakkunniga föreslås en ökad medelsanvisning med 2 000 kronor. Behovet härav sammanhänger i viss mån med rådande beredskapsför-

hållanden. Å andra sidan har framhållits, att det belopp om 3 600 kronor, som för innevarande budgetår finnes avsatt såsom arvode för med tandvården sammanhängande göromål, icke längre blir erforderligt, därest i särskild proposition framlagt förslag om tandvårdens organisation bifalles.

Såsom ett led i den i annat sammanhang föreslagna organisationen för skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. har sjukvårdsförvaltningen föreslagit anställande av en läkare såsom chef för ett centralt skärmbildsarkiv och tillika chef för en särskild sektion för röntgenfrågor inom ämbetsverkets hälso- och sjukvårdsbyrå samt av en biträdande läkare. Arvode skulle utgå till den förre med 6 000 kronor och till den senare med 4 000 kronor om året i ett för allt. Härutöver skulle erfordras 4 000 kronor om året för tillfälligt anställande av läkare. I avbidan på närmare erfarenheter rörande skärmbildsundersökningarnas bedrivande har departementschefen ansett sig böra för tillgodoseende av nu berörda ändamål under nästa budgetår beräkna sammanlagt 10 000 kronor. Det har syns få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om beloppets fördelning.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har syns för innevarande budgetår vara väl knappt beräknad, varför departementschefen föreslagit, att posten höjes med — förutom vad som erfordras till bestridande av avlöningskostnaderna för de föreslagna nya befattningarna såsom hälsovårdsinspektör och sjuksköterskeinspektris — ytterligare 15 000 kronor.

Då den i ämnet verkställda utredningen synes hava ådagalagt, att permanent behov föreligger av en i sjukvårdsförvaltningen placerad hälsovårdsinspektör, tillstyrker utskottet att en befattning härför inrättas och att densamma hänföres till lönegraden Eo 17.

Utskottet.

Mot förslaget om inrättandet av en befattning såsom sjuksköterskeinspektris i lönegraden Eo 15 synes utskottet ej heller någon erinran vara att framställa, varför utskottet tillstyrker detsamma.

Under erinran att riksdagen numera godkänt Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en fastare organisation för skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. tillstyrker utskottet det under förevarande punkt för dessa undersökningars bedrivande begärda beloppet av 10 000 kronor.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit har ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.*Utgifter:*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 107 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	» 56 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 77 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 34 700
<hr/>	
Summa kronor	275 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor 25 000
<hr/>	
Nettoutgift kronor	250 000

b) till *Försvarets sjukvårdsförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

Krigsmaterielverket.

11:o) **Krigsmaterielverket: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 5) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 775 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 210—225) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Krigsmaterielverket: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 1 230 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 775 000 kronor.

Statsmakterna hava redan från början räknat med att jämkningar i krigsmaterielverkets organisation skulle visa sig erforderliga allteftersom praktiska erfarenheter vunnes och verksamheten stabiliserades. En planlig utvidgning av krigsmaterielverkets arbetsuppgifter har också successivt ägt rum, senast genom Kungl. Maj:ts beslut den 2 februari 1945, varigenom anskaffningen av materiel tillhörande ett stort antal materielgrupper överflyttats huvudsakligen från försvarsgrensförvaltningarna till krigsmaterielverket. Det ligger i sakens natur, framhåller departementschefen, att en ökning av personalorganisationen måste gå hand i hand med en sådan överflyttning av arbetsuppgifter. Härtill kommer, att under den tid, som förflutit sedan krigsmaterielverkets inrättande, åtskilliga erfarenheter vunnits, som kunna tjäna till ledning för bedömandet av krigsmaterielverkets fredsmässiga personalbehov. Under nuvarande förhållanden ombesörjas verkets

arbetsuppgifter till övervägande del av personal, som anställts mot arvode i lösa anställningsformer. Det ligger i sakens natur, att så även fortsättningsvis under nu rådande förhållanden måste vara fallet, därest den elasticitet i personalorganisationen, som riksdagen ansett önskvärd, skall kunna bibehållas. Återhållsamheten kan dock, fortsätter departementschefen, icke få sträcka sig så långt att ett antal befattningar, som med visshet kunna bedömas erforderliga även under fredsförhållanden, icke nu uppföras såsom extra ordinarie. Särskilt gäller detta vissa befattningar i nyckelpositioner inom verket. Med beaktande härav har departementschefen föreslagit vissa utökningar av ämbetsverkets personal.

Innan departementschefen ingått på detaljerna i fråga om personalorganisationen, har han emellertid till behandling upptagit frågan om formerna för militär personals tjänstgöring vid ämbetsverket. Departementschefen har i anslutning härtill erinrat, att 1943 års riksdag påkallat uppmärksamhet åt spörsmålet, i vad mån krigsmaterielverkets personalbehov kunde tillgodoses genom överflyttning av militär och annan personal från de nuvarande försvarsgrensförvaltningarna samt genom utnyttjande av inkallad reservpersonal. För egen del har departementschefen ansett, att de viktigare befattningarna inom krigsmaterielverket böra besättas med de i varje särskilt fall lämpligaste personer som stå till buds, oavsett om dessa äro civila, militära eller civilmilitära befattnings- eller beställningshavare. Med denna utgångspunkt har det synts departementschefen vara av stor betydelse, att möjlighet öppnas för krigsmaterielverket att i fall, då så visar sig lämpligt, utan alltför stora formella svårigheter försäkra sig om den militära och civilmilitära personal, som kan vara önskvärd. Departementschefen har ansett, att en tillämpning av systemet med förordnande av ifrågakommande militära eller civilmilitära personal tills vidare å befattning vid krigsmaterielverket med lön enligt löneplan Eo eller C bör försöksvis tillämpas. Departementschefen har emellertid förutsatt, att härvid sådana åtgärder vidtagas, att vederbörande befattningshavare icke kommer att lida löneminskning. Till förebyggande härav bör enligt departementschefen i fall, då hans löneförmåner enligt löneplan Oa eller Ca vid förordnandets tillträde eller, i följd av därefter vunnen befordran till högre militär eller civilmilitär beställning, sedermera överskjuta förmånerna i Eo- eller C-tjänsten, ett motsvarande lönetillägg utgå. Skulle vederbörande före förordnandets tillträde ha åtnjutit sådant kompaniofficersarvode, som utgår vid centrala förvaltningsmyndigheter och örlogsvarv, eller kontrollarvode, bör enligt departementschefen övervägas, huruvida icke en överflyttning av detta arvode till krigsmaterielverket bör ske enligt de riktlinjer, som uppdragits i det föregående vid behandlingen av frågan om en arvodesreglering inom försvaret. I detta sammanhang har departementschefen framhållit, att mottagande av ett förordnande vid krigsmaterielverket självfallet icke må ställa vederbörande i sämre befordringstur än om han fullgjort tjänstgöring i annan central förvaltningsmyndighet inom försvaret.

Departementschefens förslag rörande utökning av verkets extra ordinarie personal i högre lönegrad än 20 kan sammanfattas sålunda.

Lönegrad	Industri- byrån	Tekniska byrån	Kontroll- byrån	Förräds- byrån	Admini- strativa byrån	Summa
Eo 30	1	—	—	—	—	1
Eo 27	2	—	—	1	—	3
Eo 26	1	2	1	—	1	5
Eo 24	4	2	5	1	—	12
Eo 21	—	—	—	1	2	3
Summa	8	4	6	3	3	24

Departementschefen har förutsatt, att krigsmaterielverket skall äga på det med hänsyn till omständigheterna lämpligaste sättet disponera de befattningar, som stå till verkets förfogande. Departementschefen har även framhållit, att de åtgärder, som vidtagits för nedbringande av personalen vid försvarsgrensförvaltningarna i samband med överflyttningen av arbetsuppgifter till krigsmaterielverket, helt naturligt icke kunna få omedelbar verkan. Vad i det föregående föreslagits rörande militär eller civilmilitär personals tjänstgöring i krigsmaterielverket bör, framhåller departementschefen, i sin mån vara ägnat att underlätta en avveckling av vissa tjänster vid försvarsgrensförvaltningarna.

Vad angår den lägre personalen inom ämbetsverket har departementschefen räknat med en medelsanvisning för anställande av ytterligare extra ordinarie personal i de lägre lönegraderna till ett belopp av 175 000 kronor. Även om det i regel ankommer på vederbörande ämbetsverk självt att inom en viss ekonomisk ram bestämma de lägre extra ordinarie befattningshavarnas antal och löneställning, har det dock synts departementschefen lämpligt att då här är fråga om utbyggnad av ett nytt ämbetsverk, låta det få ankomma på Kungl. Maj:t att på sätt hittills skett, fastställa personalförteckning avseende extra ordinarie befattningar i 20:e eller lägre lönegrader vid verket. Genom en sådan anordning vinnes även större möjlighet för Kungl. Maj:t att lämpa uppsättningen av sådan personal efter den ökning av arbetskvantiteten, som belöper på nytillkommande arbetsuppgifter. Liksom hittills torde, framhåller departementschefen, Kungl. Maj:t få bemyndigande att, därest så skulle visa sig oundgängligen erforderligt, i samband med en överflyttning av arbetsuppgifter besluta om överskridande av ifrågavarande anslagspost. I anslutning härtill föreslås posten liksom under innevarande budgetår skola betecknas förslagsvis men förses med anmärkning, att densamma icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har beräknats ett belopp av 15 000 kronor för ersättningar åt experter m. fl. för tillfälliga uppdrag hos verket.

Utskottet.

Vid sin behandling av propositionen nr 180 angående organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltning betonade 1943 års riksdag vikten av att den nya förvaltningen såvitt möjligt finge växa fram successivt och organiskt, vilket särskilt gällde krigsmaterielverket. Såsom i ärendet framhållits har en planenlig utvidgning av verkets arbetsuppgifter också så småningom ägt rum, varigenom anskaffningen av materiel tillhörande ett stort antal materiel-

grupper överflyttats huvudsakligen från försvarsgrensförvaltningarna till krigsmaterielverket. Detta har medfört ökat personalbehov. Med anledning härav har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag om inrättandet av ett betydande antal nya extra ordinarie befattningar.

Det föreliggande förslaget är givetvis i hög grad svårbedömbart, då säkrare hållpunkter saknas rörande verkets arbetsomfång vid en återgång till fredsförhållandena. Det vill närmast förefalla utskottet, som om verkets ansvällning icke komme att bli sådan, att behovet av nya tjänster i den omfattning, som här föreslagits, kan anses till fullo motiverat. Att utskottet det oaktat icke vill motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag beror därpå, att utskottet utgår från att krigsmaterielverkets organisation kommer att bli föremål för närmare undersökning i samband med den blivande översynen av försvarsorganisationens framtida utformning. Därest det vid denna utredning skulle visa sig att en omvärdering av verkets personalbehov vore påkallad, torde möjligheter föreligga att återflytta en del av personalen till försvarsgrensförvaltningarna.

Med sitt tillstyrkande av förslaget avser utskottet ej endast antalet till nyinrättande föreslagna befattningar utan även dessas inplacering å löneskalan.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att de viktigare befattningarna inom krigsmaterielverket böra besättas med de i varje särskilt fall lämpligaste personer, som stå till buds, oavsett om dessa äro civila, militära eller civilmilitära befattnings- eller beställningshavare. Vad departementschefen med anledning härav föreslagit beträffande formerna för militär personals tjänstgöring vid verket har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Personalförteckning.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
1 generaldirektör		C 16
1 överdirektör		C 10
1 överingenjör		C 8

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

3 byråchefer	Eo 30
2 förste byrådirektörer	Eo 30
1 byrådirektör	Eo 28
3 förste byråingenjörer	Eo 27
2 byråintendenter	Eo 27
7 byråingenjörer	Eo 26
2 förste byråsekreterare	Eo 26
1 kamrerare	Eo 26

11 byråingenjörer	Eo 24
1 byråingenjör eller förste byråassistent	Eo 24
1 förste byråassistent	Eo 24
2 byråsekreterare	Eo 21
1 byråassistent	Eo 21

b) godkänna följande avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	61 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	75 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ¹	»	975 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	169 000
Summa kronor		1 280 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	50 000
Nettoutgift kronor		1 230 000

¹ Anslagsposten må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

c) till *Krigsmaterielverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 1 230 000 kronor.

12:o) **Krigsmaterielverket: Omkostnader.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 5) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Omkostnader för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 12, s. 226 och 227) att till Krigsmaterielverket: Omkostnader för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kronor.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Krigsmaterielverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Arméns fortifikationsförvaltning.

13:o) **Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 8) föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 297 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 13, s. 227—231) att

dels å personalförteckningen för arméns fortifikationsförvaltning under rubriken Tjänstemån å ordinarie stat ytterligare uppföra en maskinist i lönegraden A 12, 1 eldare av 1. klassen i lönegraden A 7 samt — i stället för en expeditionsvakt i lönegraden A 5 — en expeditionsvakt i lönegraden A 6;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns fortifikationsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 299 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 297 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär att den nuvarande expeditionsvaktsbefattningen i lönegrad A 5 med hänsyn till ökade arbetsuppgifter uppflyttas i lönegrad A 6. Vidare föreslås att viss för förvaltningen av militärstabsbyggnaden i Stockholm avsedd personal — 1 vice vörd med arvode av 2 400 kronor, 1 maskinist i lönegrad A 12, 1 eldare av 1. klassen i A 7 och 1 eldare av 2. klass i MEo 5 — överflyttas från försvarsstabens stat till fortifikationsförvaltningens stat. I syfte att möjliggöra en behöflig förstärkning av amanuenspersonalen och den kvinnliga kontorspersonalen föreslås, att medel under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal beräknas för anställande av — utöver den amanuens i lönegrad Eo 15, vars anställande förutsattes redan av 1944 års riksdag — ytterligare en amanuens i samma lönegrad. Likaledes hava medel beräknats för möjliggörande av befördran av två amanuenser till förste amanuenser i lönegrad Eo 18. Slutligen föreslås två kvinnliga extra tjänstemån skola vinna anställning i lönegrad Eo 2, varför medel beräknats jämväl för sådant ändamål.

I enlighet med de riktlinjer, som angivits vid behandlingen av frågan om reglering av vissa militära arvoden, har i anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ansetts böra inräknas ett belopp av 2 880 kronor för arvoden utöver lön, medförande en ökad belastning av anslagsposten med 480 kronor.

Behovet av en förstärkning av amanuenspersonalen och den kvinnliga kontorspersonalen vid fortifikationsförvaltningen synes utskottet motiverat, varför utskottet tillstyrker vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit. Då de föreslagna

Utskottet.

förändringarna i personalförteckningen och beräkningen i övrigt av anslaget icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för arméns fortifikationsförvaltning under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat ytterligare uppföra en maskinist i lönegraden A 12, 1 eldare av 1. klassen i lönegraden A 7 samt — i stället för en expeditiönsvakt i lönegraden A 5 — en expeditiönsvakt i lönegraden A 6,

b) godkänna följande avlöningsstat för arméns fortifikationsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	61 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	84 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	170 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	34 300
Summa kronor		349 800

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	50 800
Nettoutgift kronor		299 000

c) till *Arméns fortifikationsförvaltning*: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 299 000 kronor.

Arméförvaltningen.

14:o) **Arméförvaltningen: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 11) föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Arméförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 231—237) att

dels å personalförteckningen för arméförvaltningen under rubrikerna Tjänstemän å ordinarie stat, Civil personal uppföra en verkstadsingenjör i lönegraden C 5;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Arméförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 447 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 370 000 kronor.

At arméförvaltningen har alltsedan år 1940 lämnats medgivande att å tygavdelningens verkstadsbyrå anställa en verkstadsingenjör med arvode och andra förmåner — dock ej pensionsrätt — motsvarande vad som utgår till befattningshavare i lönegrad C 5. Då det med hänsyn bland annat till svårigheterna att med avlöning i form av arvode besätta ifrågakvarande befattning med tillräckligt kvalificerad person har Kungl. Maj:t föreslagit att denna arvodestjänst utbytes mot en ordinarie befattning såsom verkstadsingenjör i lönegrad C 5. Befattningen har ansetts böra tillsättas medelst förordnande på viss tid. Därjämte föreslås en omprövning av befattningens lönegradsplacering böra ske vid framdeles inträffande ledighet. Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare en viss överflyttning av personal från sakanslag till förevarande anslag och att på grund härav anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal ökas med belopp, som erfordras för avlöning av ytterligare 5 kanslibiträden i lönegrad Eo 7 och 11 kontorsbiträden i Eo 4. Medel hava ansetts böra beräknas för anställande av ytterligare en pensionerad officer och en pensionerad underofficer i arvodesbefattning (Oa 10 respektive UO 7). I enlighet med de riktlinjer, som angivits vid behandlingen av frågan om reglering av vissa militära arvoden, föreslås, att i anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, inräknas ett belopp av 18 000 kronor för arvoden utöver lön, medförande en minskad belastning av anslagsposten med 2 430 kronor.

Utskottet finner Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt befogade och tillstyrker desamma, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för arméförvaltningen under rubrikerna Tjänstemän å ordinarie stat, Civil personal uppföra en verkstadsingenjör i lönegraden C 5,

b) godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor 142 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i>	» 286 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 130 000
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	» 82 000
<hr/>	
Summa kronor 640 000	

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förlagsvis</i>	kronor 193 000
<hr/>	
Nettoutgift kronor 447 000	

c) till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förlagsanslag av 447 000 kronor.

Marinförvaltningen.

15:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 13) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 15, s. 237—240) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Marinförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 382 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 370 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär inrättande av dels två nya arvodesbefattningar, den ena med arvode motsvarande nettolönen i löneklasse Oa 10 och den andra med arvode enligt löneklasse UO 7, dels ock ytterligare en befattning såsom expeditiönsvakt i lönegrad Eo 5. I enlighet med de riktlinjer, som angivits vid behandlingen av frågan om reglering av vissa militära arvoden, föreslås, att i anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, inräknas ett belopp av 8 640 kronor för arvoden utöver lön, medförande en minskad belastning av anslagsposten med 1 110 kronor.

Utskottet.

Utskottet har icke någon erinran att framställa mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 167 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 148 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 97 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 60 000
<hr/>	
Summa kronor 473 000	

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 91 000
<hr/>	
Nettoutgift kronor 382 000	

b) till *Marinförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 382 000 kronor.

Flygförvaltningen.

16:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 15) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygförvaltningen: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 412 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 16, s. 241—246) att

dels å personalförteckningen för flygförvaltningen under rubriken Ordinarie tjänstemän och extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra 1 chef för materielavdelningens utrustningsbyrå i lönegrad Oa 6, Oa 5 eller Ca 30 i stället för i lönegrad Oa 5 eller Ca 28, 1 kamrerare i lönegrad A 24 i stället för i lönegrad A 22 samt en drivmedelsassistent och en motorfordonsassistent, båda i lönegrad Eo 24;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Flygförvaltningen: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 412 000 kronor.

Arbetsuppgifterna å utrustningsbyrån inom materielavdelningen hava på grund av den snabba tekniska utvecklingen å de områden, som beröra byrån, avsevärt ökat såväl kvantitativt som kvalitativt. Sålunda har vapensektionen betydligt utvidgats på grund av tillkomsten av ett flertal nya vapen. Jämväl elektriska sektionen har utökats genom tillkomsten av nya arbetsuppgifter, främst på ekoradioområdet. På grund härav har Kungl. Maj:t föreslagit, att chefen för utrustningsbyrån (nu Oa 5 eller Ca 28) placeras i samma löneställning som chefen för flygplansbyrån, eller sålunda i lönegrad Oa 6, Oa 5 eller Ca 30. Med avseende å befattningen såsom kamrerare i flygförvaltningen, vilken nu är placerad i lönegraden A 22, föreslår Kungl. Maj:t, att med hänsyn till verkställd utredning rörande denne tjänstemans arbetsuppgifter befattningen i fråga uppflyttas i lönegrad A 24. Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att de nu såsom extra tjänstemän i lönegrad MEx 24 anställda drivmedels- och motorfordonsassistenterna erhålla extra ordinarie anställning och att dessa båda befattningar således uppföras på flygförvaltningens personalförteckning. Ytterligare har föreslagits, att medel ställas till flygförvaltningens förfogande för inrättande av en befattning för amanuens i lönegraden Eo 15.

Beträffande kompaniofficersarvoden och ersättningar till beställningshavare vid försökscentralen hänvisas till vad inledningsvis anförts beträffande arvodesreglering för försvaret.

Utskottet

Förslaget om ändrad löneställning för chefen för materielavdelningens utrustningsbyrå finner utskottet böra godtagas. Utskottet vill ej heller framställa någon erinran mot att befattningen såsom kamrerare i flygförvaltningen uppflyttas till lönegraden A 24. Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit under flygförvaltningens avlöningsanslag har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för flygförvaltningen under rubriken Ordinarie tjänstemän och extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra 1 chef för materielavdelningens utrustningsbyrå i lönegrad Oa 6, Oa 5 eller Ca 30 i stället för i lönegrad Oa 5 eller Ca 28, 1 kamrerare i lönegrad A 24 i stället för i lönegrad A 22 samt en drivmedelsassistent och en motorfordonsassistent, båda i lönegrad Eo 24,

b) godkänna följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	220 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	130 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	»	121 000

Anm. Därest befattningen såsom chef för materielavdelningens normaliebyrå besättes med innehavare i lönegrad Ca 28, skall av denna post innehållas ett belopp, beräknat efter 11 600 kronor för helt budgetår.

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	66 000
Summa		kronor 537 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	87 000
Nettoutgift		kronor 450 000

c) till *Flygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

17:o) **Försvarsstaben: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 17) föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarsstaben: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 2 845 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 17, s. 246—259) att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för försvarsstaben, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Försvarsstaben: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 2 965 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr N. Holmström väckt motion (II: 529), vari hemställts, att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, besluta att i personalförteckningen för försvarsstaben uppföra 14 regementsofficerare, varav 5 militärassistenter, i lönegrad Oa 5 eller Oa 4 och 1 major, militärassistent, i lönegrad Oa 4.

I fråga om de skäl, motionären anför till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 845 000 kronor.

Försvarsstabschefen har framlagt förslag att för rationalisering av expeditionstjänsten överflytta vissa arbetsuppgifter från militär personal till kvinnliga befattningshavare. Ett genomförande av nämnda förslag i huvudsakliga delar skulle, framhåller departementschefen, kunna komma att föregripa de resultat, till vilka 1944 års personalutredning och försvarets tjänsteförteckningssakkunniga kunna leda. Utan att så behöver ske synes departementschefen dock möjligt att redan nu tillstyrka en mera begränsad förstärkning av ifrågavarande kontorspersonal. Därest personalökningen sker successivt, vinnes även ökad möjlighet att rekrytera de nya befattningarna med kvalificerade krafter inom eller utom staben. Departementschefen har sålunda ansett sig kunna förorda, att från och med nästkommande budgetår inom försvarsstaben inrättas ytterligare 4 kanslibiträdesbefattningar, av vilka 2 i lönegrad A 7 och 2 i lönegrad MEO 7, samt att i samband därmed antalet kontorsbi-

träden i MEo 4 minskas med 2 och antalet skrivbiträden i MEo 2 likaledes minskas med 2.

Departementschefen har vidare ansett, att under förevarande anslag böra beräknas medel, 25 000 kronor, för anställande under fredstid av extra kontorspersonal. Departementschefen förutsätter, att belastningen å arméns avlöningsanslag och å förskottsstaten för försvarsväsendet i motsvarande mån minskas.

I förevarande sammanhang torde, framhåller departementschefen, en för pensionerad officer avsedd befattning med arvode motsvarande nettolönen i löneklass Oa 10, nu disponerad för kommendanten vid försvarsstaben, kunna indragas från och med ingången av nästa budgetår. Under fredsförhållanden hava de med sistnämnda syssla förenade göromålen ansetts kunna bestridas i annan ordning. Innan beslut om fortsatt utökning av försvarsstabens kontorspersonal fattas, har frågan om möjligheterna till en ytterligare minskning av den för expeditionsgöromål avsedda pensionerade personalen i arvodesbefattning synts departementschefen böra övervägas.

Chefen för försvarsstaben har framlagt förslag till omorganisation av försvarsstabens fotoanstalt. Departementschefen har funnit åtskilliga skäl tala för en fastare reglering av personalorganisationen vid densamma. En klar avgränsning av fotoanstaltens uppgifter i fråga om kartframställning gentemot motsvarande på rikets allmänna kartverk ankommande arbetsuppgifter kan emellertid, framhåller departementschefen, icke anses vara för handen. Innan slutlig ståndpunkt tages till förevarande organisationsfråga, hava antydda spörsmål synts departementschefen böra närmare klarläggas. I ett särskilt hänseende har departementschefen emellertid funnit sig redan nu kunna fatta ståndpunkt till hithörande frågor. Det i det föregående framlagda förslaget om ordnande av tryckningsverksamheten inom försvaret m. m. innebär nämligen bland annat, att försvarsstabens nu till fotoanstalten förlagda tryckeri skall sammanföras med vissa vid andra myndigheter förefintliga s. k. hjälptrycksanläggningar till ett försvarets tryckeri, vilket med tillhörande bokbinderi skall anknytas till arméns intendenturförråd i Stockholm. Då den för närvarande å övergångsstat vid försvarsstaben uppförde föreståndaren för fotografiska centrallaboratoriet först under budgetåret 1946/47 torde komma att avgå från sin befattning, synes departementschefen icke heller av sådan anledning nödvändigt att nu taga ståndpunkt till frågan om anstaltens fredsmässiga organisation. Med hänsyn till vad sålunda framhållits har departementschefen funnit sig icke kunna nu förorda av försvarsstabschefen framlagda personalförslag i vidare mån än att medel synts böra beräknas för uppförande av de båda redan nu vid anstalten tjänstgörande kopisterna i lönegrad MEo 4.

Såsom militärassistenter i chefsställning avses för närvarande vid vardera av järnvägsstyrelsen och rikets allmänna kartverk 1 överstelöjtnant eller major samt vid vardera av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, telegrafstyrelsen ävensom civilförsvarsstyrelsen 1 major, medan vid generalpoststyrelsen tjänstgör en kommenderad officer och vid vattenfallsstyrelsen en pensionerad officer

med arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 10. Försvarsstabschefen har nu hemställt, att från och med budgetåret 1945/46 militärassistenterna vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, telegrafstyrelsen samt civilförsvarsstyrelsen måtte upptagas i lönegrad Oa 5 eller Oa 4 (överstelöjtnant eller major). Såsom skäl för förslaget har anförts, att dess genomförande skulle vidga rekryteringsbasen och öka möjligheten att bevara kontinuiteten i berörda befattningar. Något sakligt skäl att med hänsyn till betydelsen för försvaret placera militärassistenterna i exempelvis väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt telegrafstyrelsen lägre än militärassistenten vid kartverket föreläge icke ur de synpunkter försvarsstabschefen företrädde. Försvarsstabschefen har vidare åberopat, att telegrafstyrelsen uttalat sin anslutning till anförda synpunkter samt att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för sin del tillstyrkt förslaget och därvid framhållit bland annat, att styrelsens ämbetsområde genom vägväsendets förstatligande i avsevärd omfattning utökats, i samband varmed också verksamheten inom styrelsens militäravdelning blivit av större betydelse, närmast jämförlig med järnvägsstyrelsens militärbyrå. Departementschefen har erinrat, att hithörande spörsmål såvitt angår militärassistenterna vid telegrafstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen så sent som föregående år voro föremål för reglering. Med hänsyn härtill och då ej heller i övrigt synas ha förekommit sådana omständigheter, som böra föranleda en ändring i hithörande hänseenden, har departementschefen funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till förevarande förslag. Däremot har departementschefen anslutit sig till försvarsstabschefens förslag om att i sammanhang med civilförsvarets ordnande på försvarsstabens personalförteckning skola uppföras ytterligare 7 kaptener, avsedda såsom militärassistenter vid vissa länsstyrelser. Såväl dessa som de genom beslut av 1944 års riksdag inrättade motsvarande beställningarna böra, framhåller departementschefen, liksom redan tidigare å försvarsstabens personalförteckning uppförda, för militärassistenter avsedda kaptensbeställningar vara förenade med arvode motsvarande lön i lönegrad Oa 3. Härav föranledda ändringar i personalförteckningen hava syns departementschefen nu böra vidtagas.

I enlighet med riksdagens beslut angående inrättande av försvarets forskningsanstalt (skrivelse 1944: 498) bör enligt departementschefen den hittills å personalförteckningen för försvarsväsendets kemiska anstalt uppförda beställningen för överstelöjtnant eller major å aktiv stat med arvode motsvarande lönen i lönegrad Oa 5 eller Oa 4 överflyttas till försvarsstabens personalförteckning. Enligt de för försvarsstabens regementsofficerare i övrigt tillämpade grunderna föreslås denna beställning skola tillsättas medelst fullmakt.

Vid bifall till det förslag om ändrad benämning av underofficerare i lönegraden UO 3, som Kungl. Maj:t framlägger i det följande under punkt 18, bör regementskassören vid försvarsstaben benämnas förvaltare.

Förslaget om överflyttning av vissa arbetsuppgifter från militär personal till kvinnliga befattningshavare synes utskottet böra godtagas i den av departementschefen föreslagna omfattningen.

Såsom militärassistenter i chefsställning avses för närvarande vid vardera av järnvägsstyrelsen och rikets allmänna kartverk en överstelöjtnant eller major samt vid vardera av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, telegrafstyrelsen samt civilförsvarsstyrelsen en major, medan vid generalpoststyrelsen tjänstgör en kommenderad officer och vid vattenfallsstyrelsen en pensionerad officer med arvode motsvarande nettolön i löneklass Oa 10. I motionen II: 529 har yrkats att militärassistenterna vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, telegrafstyrelsen samt civilförsvarsstyrelsen måtte upptagas i lönegrad Oa 5 eller Oa 4 (överstelöjtnant eller major). Utskottet vill framhålla, att utskottet icke anser sig kunna på grundval av föreliggande utredningsmaterial bedöma, huruvida den skilda löneställningen för dessa assistenter är rättvist avvägd i förhållande till de arbetsuppgifter och det ansvar, som åvila dem. Uppenbart är att den förstärkta försvarsberedskapen i olika grad påverkat assistenternas verksamhet såväl med avseende å arbetsbelastning som arbetsuppgifter. Utskottet förutsätter därför, att frågan om löneställningen för samtliga militärassistenter blir genom Kungl. Maj:ts försorg föremål för närmare övervägande, sedan någon erfarenhet vunnits rörande deras tjänstgöring under fredsmässiga förhållanden. Den i ämnet väckta motionen torde vid angivna förhållanden icke böra av riksdagen bifallas.

Under åberopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 529,

a) godkänna följande personalförteckning för försvarsstabens, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Personalförteckning.

Beställning (Befattning)	Lönegrad
Ordinarie tjänstemän.	
<i>Militär personal.</i>	
1 överbefälhavare	Ob 7
1 generalsperson (flaggman) eller överste (kommendör)	Ob 4 eller Ob 2
2 överstar (kommendörer)	Oa 6
14 regementsofficerare, försvarsattachéer	Oa 6 el. Oa 5 el. Oa 4
1 regementsofficer	Oa 6 el. Oa 5
11 regementsofficerare, varav 2 militärassistenter	Oa 5 el. Oa 4
4 majorer, militärassistenter	Oa 4
1 major eller kapten	Oa 4 el. Oa 3
<i>Anm. Om beställningen innehaves av kapten, utgår avlöningen i form av arvode.</i>	
23 kaptener, militärassistenter, arvoden	Oa 3
3 kaptener eller löjtnanter, militärassistenter, arvoden	Oa 3 el. Oa 2
1 förvaltare	UO 3

Beställning (Befattning)

Lönegrad

Civil personal.

2 detaljchefer å personalvårdsavdelningen	C	2
3 kanslibiträden	A	7
1 förste expeditionsvakt	A	7
1 expeditionsvakt	A	5
8 kontorsbiträden	A	4
1 telefonist.....	A	4

Tjänsteman å övergångsstat.

1 föreståndare för fotografiska central-laboratoriet	A	30
--	---	----

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

2 stabsredaktörer	MEo	23
1 ingenjör vid fotoanstalten	MEo	21

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarsstabens, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.*Utgifter:*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	675 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	293 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	27 000
4. Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer:		
a) Ortstillägg, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	290 000
b) Barnbidrag, <i>förslagsvis</i> ..	»	33 000
c) Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25 000
d) Bidrag till automobilresor, <i>förslagsvis</i>	»	17 000
e) Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
f) Prisutjämningsstillägg	»	19 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	161 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	172 000
Summa kronor		1 742 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 202 000
	Nettoutgift kronor 1 540 000

c) till *Försvarsstaben*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 2 965 000 kronor.

Armén.**Avlöningar m. m. till fast anställd personal.**

18:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 20) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 72 200 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 18, s. 259—320) att

dels för budgetåret 1945/46 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattning vid armén, vilka komma att till riksdagen i särskild ordning överlämnas;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela ej mindre särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942, den 30 juni 1943 och den 2 juni 1944 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar budgetåren 1942/43—1944/45, än även de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945 angivna grunder utfärda bestämmelser om placering i löneklass och beräkning av tid för uppflyttning till högre löneklass för personal, som i anslutning till föreliggande förslag om befälskadrernas utökning må komma att överflyttas från övergångsstat, reservstat och reserv till officers- och underofficersbeställningar på aktiv stat vid försvarsväsendet;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att tillämpas under budgetåret 1945/46;

dels ock till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 70 700 000 kronor.

Vidare har utskottet i detta sammanhang till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. Friggeråker m. fl.* (I: 342) och den andra inom andra kammaren av herr *N. Holmström m. fl.* (II: 531), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i avvaktan på den av Kungl. Maj:t i annan ordning förebådade nya försvarsutredningen fanjunkare avses såsom kompaniadjutanter vid arméns jägarskola.

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *V. Ljungdahl m. fl.* (I: 326) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* (II: 511), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att musikkåren vid Livregementet till häst skall från den 1 juli 1945 omorganiseras till typ II;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh m. fl.* (I: 90) och den andra inom andra kammaren av herr *O. W. Lövgren m. fl.* (II: 162), vari hemställts, att riksdagen måtte under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1945/46 upptaga erforderligt anslag för inrättande av en musikkår av typ II vid Luleå luftvärnskår;

dels en inom andra kammaren av herr *N. Holmström* väckt motion (II: 530), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att beställningen som fälttygmästare från och med budgetåret 1945/46 skall vara uppförd i lönegraden Ob 2 eller ock i lönegraden Ob 1 och därvid förenad med ett arvode av 1 000 kronor;

dels en inom första kammaren av herr *A. Mannerskantz* väckt motion (I: 341), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att sju beställningar såsom regementskassörer av 2. klassen vid armén utbytas mot sju beställningar såsom regementskassörer av 1. klassen med placering i lönegraden UO 3;

dels en inom andra kammaren av herr *N. Holmström* väckt motion (II: 498), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till lönegrad Oa 5 eller Oa 4 överföra beställningen såsom chef för arméhundväsendet, att till lönegrad Oa 4 eller Oa 3 överföra beställningen såsom chef för arméhundskolan, samt att under rubriken »Arméhundväsendet» uppföra ytterligare följande beställningar, nämligen en beställning såsom expeditionsofficer i löneklass Oa 10 (pensionerad officer), en beställning såsom expeditionsunderofficer i löneklass UO 7 (pensionerad underofficer) samt en befattning såsom kontorsbiträde i lönegrad MEo 4;

dels en inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* väckt motion (II: 220), vari hemställts, att riksdagen ville besluta att de årliga arvoden till hemvärnsområdesbefälhavarna såväl i fredstid som under förstärkt försvarsberedskap, mobilisering och krig fastställas till 150 kronor i hemvärnsområde med högst 100 hemvärnsmän, till 225 kronor i hemvärnsområde med över 100 och högst 300 hemvärnsmän och till 300 kronor i hemvärnsområde med över 300 hemvärnsmän;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *L. Bondeson m. fl.* (I: 226) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Nilsson* i Göingegården *m. fl.* (II: 377), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville föreslå, att hemvärnsområdesbefälhavarnas

årliga arvode fastställas till 200 kronor i hemvärnsområde med högst 100 hemvärnsmän, till 300 kronor i område med över 100 och högst 300 hemvärnsmän och till 400 kronor i område med över 300 hemvärnsmän, ävensom att detta arvode utgår med oförändrat belopp även i fred;

I fråga om de skäl, motionärerna anført till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 90, I: 226, I: 326, I: 341, II: 220, II: 498, II: 530 och II: 531.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 68 950 000 kronor.

Beträffande uppställningen av staterna för försvarsgrenarnas avlöningsanslag har departementschefen erinrat, att försvarets civilförvaltning i skrivelse den 23 maj 1944 framlagt förslag till ändringar härutinnan. En kortfattad redogörelse för dessa förslag har lämnats under punkt 20 i statsverkspropositionen. Departementschefen har nu understrukit det önskvärda i att uppställningen av försvarsgrenarnas avlöningsstater förenklas och så vitt möjligt ansluter sig till den vanligen förekommande uppställningen av sådana stater (normalstaten). En sådan anordning har synts departementschefen också möjlig att i huvudsak genomföra genom att under normalstatens anslagsposter sammanföra olika nu särskilt redovisade utgiftsändamål av likartad natur. Beträffande civilförvaltningens förslag och av departementschefen föreslagna avvikelser därifrån hänvisas till s. 260—263 i statsrådsprotokollet.

Den utökning av den från arméns avlöningsanslag avlönade personalen, som civilförvaltningen föreslagit för nästa budgetår, är i huvudsak en direkt följd av det successiva genomförandet av den genom 1942 års försvarsbeslut antagna organisationen och grundar sig på beräkningar, som av chefen för armén tillhandahållits ämbetsverket. Arméchefen har därvid räknat med fortsatt anställande av långtjänstunderbefäl och utökning av antalet underofficersbeställningar samt minskning till följd därav av antalet beställningar i manskaps grad enligt 1942 års underbefälsutrednings förslag härutinnan, vilka framlades för 1944 års riksdag i propositionen nr 143. Såsom framgår av nämnda proposition har slutlig ställning icke tagits till ifrågavarande förslag i vad avser inrättande av nya underofficersbeställningar. Det förslag till manskapsstater, som av utredningen upprättats med utgångspunkt från att dessa beställningar skulle tillkomma, har dock i huvudsak lagts till grund för beräkningen av manskapsstaterna för innevarande budgetår. Som ett led i strävandena att nedbringa försvarets manskapskadrer till en nivå, som kan möjliggöra en tillfredsställande rekrytering, har jämlikt bemyndigande den 2 november 1944 av Kungl. Maj:t inom försvarsdepartementet tillsatts en utredning — 1944 års manskapsutredning — med uppgift att utreda de ytterligare möjligheter därtill som kunna förefinnas. Med hänsyn till att ifrågavarande spörsmål sålunda i ett vidgat sammanhang kommer under bedömande, har departementschefen ansett sig icke böra för nästa budgetår framlägga förslag till utökningar av underofficerskadrerna i enlighet med 1942 års under-

befälsutrednings förberörda förslag. Någon fortsatt begränsning av man-
skapskadrerna av denna anledning har icke heller ansetts böra ske.

Bland de organisatoriska förändringar, som avses skola genomföras under
nästa budgetår och äro av natur att påverka personalbehovet, har erinrats om
den fortsatta utbyggnaden av Göta pansarlivgarde, Bergslagens artillerirege-
mente, Stockholms luftvärnsregementes batteri på Gotland, Signalregemen-
tets kompanier i Kristianstad och Skövde samt Andra och Tredje tygkom-
panierna.

Under budgetåret beräknas vidare Skånska pansarregementets kasern i
Hässelholm bliva färdigställd så långt, att regementet kan överflyttas dit
från Hälsingborg. I samband därmed skall, enligt vad som förutsattes vid
behandlingen vid 1943 års riksdag (propositionen nr 302, riksdagens skrivelse
nr 412) av frågan om Skånska pansarregementets förläggning, den därvid i
princip beslutade omorganisationen av kavalleriet äga rum, innebä-
rande, bland annat, att ett nytt kavalleriregemente skall uppsättas. Chefen
för armén har låtit verkställa utredning rörande de ändringar i personalav-
seende, som föranledas av ifrågavarande omorganisation, och lagt denna ut-
redning till grund för de anvisningar, som lämnats civilförvaltningen. Med
hänsyn till att omorganisationen berör ett flertal personalkategorier har det
synts departementschefen lämpligt att i detta sammanhang upptaga utred-
ningen till behandling.

Utredningen i fråga omfattar förslag till personalstater för det omorgani-
serade kavalleriet samt rörande personalbehovet vid ridskolan och Herrevads-
klosters remontdepå.

Vad först beträffar kavalleriet har chefen för armén utgått från att sär-
skild inspektör inrättas för truppslaget. Med hänsyn till det ringa antalet
elever i plutonchefsskola vid varje kavalleriregemente har arméchefen ansett
det nödvändigt, för att utbildningen skall kunna bedrivas rationellt och för
att personalbesparingar skola kunna göras, att sammanföra eleverna vid samt-
liga regementen till en gemensam utbildningsavdelning. Med hänsyn till till-
gången på förlägningsutrymmen vid de olika truppförbanden borde denna
avdelning förläggas till Skånska kavalleriregementet, därvid lägret vid Ljung-
byhed i stor utsträckning skulle utnyttjas för den fältmässiga utbildningen.

Utifrån sålunda angivna förutsättningar har arméchefens förslag till per-
sonalstat för kavalleriet utformats. Antalet regements-(sekund-)chefer skulle
enligt förslaget ökas med 1 för Skånska kavalleriregementet. Samtliga före-
slås placerade i Oa 6, varvid dock de nuvarande cheferna skulle bibehållas
i Ob 1, så länge de kvarstå i sina beställningar. Antalet övriga regements-
officersbeställningar, nu tre överstelöjtnanter och fem majorer, föreslås min-
skade med 2 till sammanlagt 6. Därav avses en, liksom hittills, för tjänst-
göring vid arméinspektionen, två för Skånska kavalleriregementet, med hän-
syn till att regementet komme att nästan ständigt behöva förlägga sina öv-
ningar till Ljungbyhed eller annan plats, och en för ettvarrt av de övriga rege-
mentena. Beträffande fördelningen av dessa regementsofficersbeställningar
på olika lönegrader har arméchefen anført, att det för en liten personalkår

som kavalleriets måste anses lämpligt att förfoga över alternativa löner, så att befordringar kunde ske i paritet med övriga personalkårer utan att byte av befattning därvid skulle behöva ske. En dylik reglering av befordringsmöjligheterna vore vidare önskvärd för att säkerställa en fullgod rekrytering, vilket icke kunde förväntas, om befordringsförhållandena vore sämre än inom andra personalkårer. Med anledning härav har arméchefen föreslagit inrättande av 1 beställning för överstelöjtnant eller major. Av övriga beställningar borde 2 avses för överstelöjtnant och 3 för major. I fråga om kompaniofficerare innebär förslaget utökning med 1 ryttmästare, vilken utökning motsvaras av att en ännu icke tillsatt lärarbefattning vid ridskolan, varmed skolans stat skulle utökas enligt försvarsbeslutet, kan inbesparas.

Omorganisationen föranleder icke någon utökning av de nu å kavalleriets stat uppförda underofficersbeställningarna.

Vad härefter manskapsstaterna beträffar har i föreliggande utredning gjorts den omräkning av 1942 års underbefälsutrednings beräkningar av antalet överfurirer vid armén, som föranledes av att det nya kavalleriregementet ansetts böra tillföras förvaltningspersonal i samma omfattning som de befintliga regementena. Minskningen av organisationen vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente föranleder en begränsning av det erforderliga antalet skvadrons- och stallfurirer vid dessa regementen till 4 av vardera slaget vid ettvar regemente (jfr tabellen å s. 71 i 1942 års underbefälsutrednings betänkande, SOU 1944: 2). För det nya kavalleriregementet ha upptagits samma beställningar för överfurirer, som sålunda ansetts erforderliga för Livregementets husarer och för Norrlands dragonregemente, dock att med hänsyn till dubbelförläggningen antalet stallfurirer upptagits till 5. Totala antalet överfurirer för kavalleriet skulle med sådan beräkningsgrund uppgå till 70 i stället för av underbefälsutredningen angivna 58. Den successiva utökningen till nämnda antal har beräknats ske så att för nästa budgetår upptagas 44, för 1946/47 54, för 1947/48 62 och för budgetåret 1948/49 70. Det har framhållits, att denna ökning av antalet överfurirer icke motsvaras av någon minskning i fråga om underbefäl i övrigt, enär någon förvaltningspersonal för det nya regementet icke medräknats av underbefälsutredningen. Beträffande manskapsbeställningar i övrigt föranleder omorganisationen ingen ändring i det av underbefälsutredningen beräknade antalet.

För det nya kavalleriregementet har föreslagits musikkår av typ III. Vid Skånska pansarregementets förläggning till Hässleholm kunde Skånska trängkårens musikkår indragas, varför förslaget icke behövde föranleda personalökning.

Av personal ur andra personalkårer har för Skånska kavalleriregementets del räknats med samma behov av intendentur-, läkar- och tygpersonal som enligt försvarsbeslutet beräknats för övriga kavalleriregementen, nämligen 1 intendent, 1 förvaltare, 1 regementskassör av 1. klassen, 1 bataljonsläkare och 2 tyghantverkare, med vilka beställningar berörda stater alltså skulle utökas. I fråga om personal på trängens stat har räknats med utökning av 1 sjuk-

vårdsunderofficer, under det att antalet för kavalleriet enligt försvarsbeslutet beräknade sjukvårdsfurirer och sjukvårdskorpraler, tolv, föreslagits fördelade på de fyra regementena med två respektive en på varje regemente. Vidare har föreslagits utökning med 1 regementsveterinär, avsedd för Skånska kavalleriregementet. Bataljonsveterinärtjänsten vid regementet förutsättes skola, åtminstone tills vidare, bestridas av den för Herrevadsklosters remontdepå avsedde veterinären.

Beträffande pensionerad personal i arvodesbefattning har räknats med samma personalbehov för det nya regementet som enligt personalförteckningen för innevarande budgetår avsetts för ettvart av de övriga regementena, dock att därvid räknats med allenast en tygunderofficer vid varje regemente, varigenom det i förteckningen nu upptagna antalet, 6, kunnat minskas till 4. I fråga om befattning som biträde åt regementsintendent har anförts, att erfarenheten syntes visa, att dylik befattning ej kunde utgå utan att regementsintendents arbetsbörda skulle ökas till det orimliga.

Vad beträffar icke-ordinarie personal har räknats med den utökning av antalet remontryttare, som förutsattes i propositionen 1944: 143. Övrig extra ordinarie personal har för det nya regementets del beräknats till samma antal som i vederbörlig personalförteckning för innevarande år upptagits för Livregementet till häst. Därvid har antalet förrådsmän vid Livregementets husarer ansetts kunna minskas från 4 till 3 med hänsyn till att för Signalregementets kompani i Skövde finnas upptagna 2 förrådsmän. Därjämte har upptagits 1 sjuksköterska, avsedd för Skånska kavalleriregementet.

För ridskolans del förutsättes ingen ändring i det personalbehov som för närvarande beräknas, vilket, såsom i det föregående nämnts, innebär minskning med en lärarbefattning i förhållande till försvarsbeslutet.

För Herrevadsklosters remontdepå föreslås samma personaluppsättning som för Gudhems remontdepå, vilket innebär, att 1 arvodesbefattning för underofficer vid dressyranstalten utgår ur förteckningen. Chefen för depån föreslås skola upptagas i löneklassen Oa 11 i stället för såsom för närvarande Oa 12.

Det sålunda framlagda förslaget till beräkning av personalbehovet m. m. vid kavalleriet samt vid ridskolan och Herrevadsklosters remontdepå ansluter sig i allt väsentligt till de förutsättningar, varpå beslutet om kavalleriets organisation byggde. Departementschefen har därför ansett sig kunna, ehuru med vissa jämkningar, lägga förslaget till grund för anslagsberäkningarna. De delar av förslaget, som givit anledning till erinringar, har departementschefen här upptagit till behandling.

I det följande under Avlöningar till ordinarie tjänstemän behandlas den av arméchefen berörda framställningen om inrättande av en särskild inspektör för kavalleriet. Då departementschefen icke ansett sig kunna biträda denna framställning, har departementschefen räknat med att sekundchefen för Livregementet till häst fortfarande skall vara placerad i lönegraden Ob 1. Den verksamhet, som av Skånska kavalleriregementet kommer att bedrivas

å Ljungbyhed, torde, framhåller departementschefen, icke bliva av den art och omfattning, att särskild regementsofficersbeställning därför behöver avses. Departementschefen har därför föreslagit, att antalet regementsofficersbeställningar minskas med ytterligare 1 till 5. Den alternativa beställningen för överstelöjtnant eller major bör därvid utgå ur förslaget.

I förslaget ingående nytillkommande beställning för överfurir (matsalsfurir) och arvodesbefattning för köksföreståndare samt extra ordinarie befattningar för biträdande husmoder och för köks- och servisbiträden hava ansetts tills vidare icke böra inrättas.

Departementschefen har föreslagit, att de nuvarande 3 arvodesbefattningarna för biträdande mobiliseringsofficerare utgå ur personalförteckningen samt att beträffande förrådsmän det nuvarande antalet minskas med 1 för Livregementets husarer.

Vad beträffar manskapsbeställningarna har departementschefen utgått från att den begränsning av omsättningen inom manskapskadern, som kan bliva en följd av tillkomsten av 11 nya beställningar för överfurir, skall kunna medföra minskat behov av beställningar i övriga underbefälsgrader. Då frågor av denna art torde komma att bedömas av 1944 års manskapsutredning, ifrågasätter departementschefen tills vidare ingen ytterligare begränsning av manskapsbeställningarna.

Vad ridskolan beträffar har befattningen för biträdande husmoder i MEo 4 ansetts böra utgå i samband med att remontutbildningen överflyttas till Ljungbyhed.

Departementschefen har ansett, att chefen för Herrevadsklosters remontdepå efter dressyranstaltens överflyttning till Skånska kavalleriregementet icke bör vara placerad i högre löneställning än chefen för Gudhems remontdepå. Frågan om dessa chefers löneställning behandlas i det följande under anslagsposten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

Med den personalorganisation, som här förordats, kunna de årliga merutgifterna under arméns avlöningsanslag beräknas uppgå till omkring 65 000 kronor.

De personalförändringar, som föranledas av vad sålunda föreslagits, hava synts böra komma till uttryck i personalförteckningarna redan från och med nästa budgetår. Intill dess omorganisationen kan genomföras, föreslås dock i förevarande delar innevarande budgetårs personalförteckningar fortfarande skola gälla.

Chefen för armén har framlagt förslag, att jägarbataljonen ur Norrbottens regemente skulle organiseras såsom en självständig infanterikår.

Enligt försvarsbeslutet skall jägarbataljonen utgöra en underavdelning av Norrbottens regemente och vara förlagd till Kiruna. Dess verksamhet förutsättes skola fortgå hela året. Den fast anställda personal som avsetts för bataljonen finnes uppförd i personalförteckningarna för Norrbottens regemente. Övrig erforderlig personal förutsättes skola kommenderas från vissa infanteriregementen. Kaserner för jägarbataljonen äro för närvarande under uppförande i Kiruna och beräknas vara fullt färdigställda hösten 1945.

Chefen för armén har anført, att den avsedda organisationen av jägarbataljonen vore förenad med betydande olägenheter. Med hänsyn till det stora avståndet mellan Boden och Kiruna, omkring 30 mil, kunde en effektiv ledning av förvaltningstjänsten vid bataljonen icke utövas, varför densamma i realiteten komme att verka som ett självständigt förband. Arméchefen har därför föreslagit, att bataljonen skulle skiljas från Norrbottens regemente och, med bibehållande av förbandets karaktär av utbildningsdepå för jägarförband, organiseras som ett självständigt truppförband, benämnt Lapplands jägarkår. Bland annat ur personalbesparingssynpunkt borde därvid en sammanslagning ske av förvaltningen vid kåren och vid Kiruna-Jokkmokks försvarsområdesstab. Försvarsområdesbefälhavaren, som jämväl av andra skäl föresloges skola vara aktiv officer i stället för pensionerad, skulle därvid tillika förordnas som chef för kåren. För rekryteringen av kårens aktiva officerare och underofficerare borde passagesystem tillämpas. I personalhänseende har arméchefen föreslagit i huvudsak endast utbyte av vissa arvodesbefattningar mot beställningar på aktiv stat. De årliga merkostnaderna för den föreslagna personalorganisationen ha beräknats till omkring 14 000 kronor.

Ifrågavarande förslag har underkastats granskning av ordföranden i försvarets centrala organisationskommitté, generalmajoren A. Bredberg. Med en den 15 februari 1945 dagtecknad skrivelse har Bredberg avgivit rapport rörande av honom i anledning av uppdraget verkställda undersökningar i fråga om Kiruna-Jokkmokks försvarsområde och jägarbataljonen i Kiruna, sammanfattad i en skrivelsen vidfogad promemoria. I promemorian ha granskats olika föreliggande alternativ, nämligen ett bibehållande av den nuvarande organisationen, arméchefens förslag och det s. k. skolalternativet. Beträffande innehållet i promemorian hänvisas till s. 272—274 i statsrådsprotokollet. Här må dock anföras följande. Enligt promemorian skulle befälhavaren för försvarsområdet, utöver honom i denna egenskap tillkommande åligganden, med regementschefs makt och myndighet utöva befälet över arméns jägarskola. Vidare borde jägarskolans stab utgöras av en bataljonsadjutant (löjtnant) och en stabsunderofficer (sergeant). Båda dessa befattningshavare vore i personalförteckningen upptagna vid I 19 för bataljonen. Vid jägarskolans kompanier borde placeras de överfurirer (vid genomförd organisation 4 st.), vilka likaledes redan vore upptagna i personalförteckningen. Överfurirerna vore avsedda att i egenskap av kompanifurirer ersätta de två nuvarande kompaniadjutanterna, fanjunkare.

Departementschefen har i detta ärende anført bland annat följande.

De skäl, som vid behandlingen av denna fråga i försvarspropositionen föranledde förslag om jägarbataljonens bibehållande såsom en underavdelning av Norrbottens regemente, hade huvudsakligast varit, att kostnaderna för bataljonens förvaltning därigenom ansåges kunna hållas lägre än om densamma organiserades som ett självständigt förband. Arméchefens nu framlagda förslag att i förvaltningshänseende sammanföra bataljonen med Kiruna-Jokkmokks försvarsområdesstab borde i och för sig vara ägnat att undanröja de betänkligheter ur kostnadssynpunkt, som tidi-

gare kunnat anföras mot dess skiljande från regementet. Bataljonens karaktär av utbildningsdepå för personal ur ett flertal infanteriförband gjorde det också berättigat att densamma även i vad avsåge utbildningsverksamheten skildes från sitt beroende av ett av dessa regementen. Departementschefen ansåge sig därför kunna i princip tillstyrka vad arméchefen härutinnan föreslagit. För institutionen syntes en sådan benämning böra väljas, att av densamma arbetsuppgifterna klart framginge. Departementschefen föresloge därför benämningen arméns jägarskola.

I enlighet med arméchefens förslag borde försvarsområdesbefälhavaren tillika vara chef för jägarskolan. För befattningen syntes böra avses en beställning på aktiv stat i lönegrad Oa 5. Under skolchefen borde ledningen av utbildningen handhas av en major, motsvarande den nuvarande bataljonschefen. Det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser av administrativ art som kunde vara erforderliga för organisationens genomförande. Departementschefen framhölle, att ett inordnande under försvarsområdesstaben av förvaltningen vid jägarskolan icke innebure någon förändring i de uppgifter, som i övrigt tillkomme staben, eller i den personaluppsättning, som avsåges för dessa uppgifters lösande.

Arméchefens förslag till personalorganisation för den sammanslagna förvaltningen ansåge sig departementschefen icke kunna helt godtaga. Enligt i förenämnda promemoria gjorda beräkningar innebure det där framlagda förslaget årliga besparingar av i förhållande till nu gällande organisation 7 500 kronor och i förhållande till arméchefens förslag 30 000 kronor. Härförutom torde ernås vissa minskningar av byggnadskostnaderna. Med hänsyn härtill och då det av generalmajoren Bredberg överarbetade förslaget torde få anses lämna större garantier för att förvaltningstjänsten skall fungera effektivt, ansåge sig departementschefen kunna lägga detta överarbetade förslag, vilket av chefen för armén lämnats utan erinran, till grund för beräkningen av personalbehovet för den sammanslagna förvaltningen vid Kiruna-Jokkmokks försvarsområdesstab och arméns jägarskola.

För Norrbottens regementes del innebure förslaget, att ur dess stater avfördes samtliga de däri upptagna beställningar och befattningar, som avsåges för jägarbataljonen. Regementets personaluppsättning komme därigenom att helt motsvara normalinfanteriregementets.

De sålunda avförda beställningarna och befattningarna upptagas, i den mån de motsvaras av personal i den nya organisationen, å personalförteckningar för försvarsområdesstaben och jägarskolan. Övriga beställningar och befattningar utgå ur organisationen. Sålunda upptagas å personalstat för jägarskolan en major, en löjtnant, en sergeant och fyra överfurirer. Till Kiruna-Jokkmokks försvarsområdesstab överföras två fanjunkare och en maskinist samt en förrådsman, en eldare av 2. klass, en husmoder av 2. klass, ett skrivbiträde och 14 köks- och servisbiträden. Vid staben tillkomma 1 beställning i lönegrad Oa 5 och 1 ny befattning för kontorsbiträde. Å intendenturkårens stat tillkomma beställningar för 1 kapten, 1 förvaltare och 1 fanjunkare i kassörsbefattning. Å personalförteckningen för pensionerad per-

sonal i arvodesbefattning upptagna befattningar minskas med 1 tygofficer, 1 intendent, 1 expeditiionsunderofficer, 1 ammunitionsförrädsförvaltare och 1 förrädsunderofficer.

Departementschefen har föreslagit vissa ändringar av militära och civilmilitära beställningars benämning, avseende musikdirektörer och underofficerare i lönegraden UO 3.

Musikdirektörsbeställningarna äro enligt gällande personalförteckningar hänfödda till lönegraden Oa 3 eller Oa 2 och äro i anslutning härtill förenade med kaptens eller löjtnants tjänstegrad. Departementschefen har nu föreslagit, att i personalförteckningarna från och med nästa budgetår införas tjänstebenämningarna musikdirektör av 1. graden för musikdirektör, placerad i lönegrad Oa 3, och musikdirektör av 2. graden för musikdirektör i Oa 2.

Såsom underofficerare i lönegraden UO 3 äro i personalförteckningarna upptagna — förutom regements-(flottilj-)kassörer av 1. klassen — förvaltare vid armén, förvaltningsunderofficerare vid marinen samt förrädsförvaltare och flygstationsmästare vid flygvapnet. Överbefälhavaren har föreslagit, att tjänstegraderna förvaltare, förvaltningsunderofficer och förrädsförvaltare skulle samtliga benämnas förvaltare. I samband med prövningen av förslaget till tjänstereglemente har övervägts gemensam benämning för samtliga underofficerare i lönegraden UO 3. I inhämtade yttranden över en promemoria angående förutsättningarna härför har av flera myndigheter liksom av vederbörlig personalsammanslutning förordats benämningen förvaltare. Departementschefen har för egen del ansett en gemensam benämning för ifrågavarande tjänstegrad önskvärd. Den föreliggande utredningen har visat, att förutsättningar icke föreligga att återupptaga en äldre svensk tjänstegradsbenämning, lämplig för samtliga befattningar inom den nuvarande högsta underofficersgraden. Med hänsyn härtill och då benämningen förvaltare redan vunnit viss hävd, har departementschefen föreslagit, att densamma väljes såsom tjänstegradsbenämning för samtliga underofficerare i lönegraden UO 3. Vid sådant förhållande bör särskild benämning av regements- och flottiljkassörer av 2. klassen icke längre förekomma. Dessa befattningshavare, vilka äro placerade i lönegraden UO 2, synas departementschefen böra benämnas fanjunkare eller, vid kustartilleriet, flaggunderofficerare. Med hänsyn till den högre pensionsålder som är föreskriven för regements- och flottiljkassörer, föreslås å personalförteckningarna antalet dylika beställningar skola redovisas särskilt såsom fanjunkare respektive flaggunderofficerare i kassörsbefattning.

Med avseende å beräkningen under försvarsgrenarnas avlöningsanslag av kostnader för dyrortsgraderade löner föreslås, att dessa löner i fortsättningen beräknas efter lön å F-ort för all personal vid samtliga tre försvarsgrenar.

I fråga om de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för armén inhämtas av propositionen nr 170 i huvudsak följande.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Enligt förslaget till omläggning av försvarsgrenarnas avlöningsstater skola under denna post redovisas jämväl avlöningar till personal å avgångsstat och

å disponibilitetsstat samt till volontärer över stat ävensom dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap.

I vad gäller *militärområdena m. m.* skulle med anledning av förslaget om inrättande av arméns jägarskola under rubriken Försvarsområdesstaber tillkomma beställningar för 1 försvarsområdesbefälhavare för Kiruna-Jokkmokks försvarsområde, tillika chef för arméns jägarskola, ävensom för 2 fanjunkare och 1 maskinist, samtliga avsedda för nämnda försvarsområdesstab.

För *truppförbandens* del innebär det nu framlagda förslaget till personalförteckning i huvudsak följande.

Vad infanteriet beträffar föranleder förslaget om inrättande av arméns jägarskola överförande till skolan från Norrbottens regemente av beställningar för 1 major, 1 löjtnant och 1 sergeant. Vidare utgå ur staten för Norrbottens regemente beställningar för 1 kapten, 2 fanjunkare och 1 maskinist. Inom ramen för försvarsbeslutet upptagas vidare 18 kaptensbeställningar, en för varje regemente utom Norrbottens regemente, varigenom antalet kaptensbeställningar vid regementena, utom Svea livgarde, uppbringas till det i försvarsbeslutet för genomförd organisation beräknade, respektive, vad angår Norrbottens regemente, till det antal, som efter jägarskolans inrättande skall finnas vid regementet.

Antalet överfurirer ökas enligt den av 1942 års underbefälsutredning förordade planen med 5 för ettbart av Södra Skånska infanteriregementet och Norrbottens regemente samt med 4 för ettbart av övriga regementen. Som en följd av upprättandet av arméns jägarskola bör det för Norrbottens regemente slutligt beräknade antalet överfurirer minskas med 4, avsedda för skolan. Denna åtgärd bör dock enligt arméchefens beräkningar verkställas först under ett senare skede av genomförandet av underbefälsutredningens förslag. Antalet beställningar för vicekorpraler och meniga har minskats i enlighet med den av underbefälsutredningen angivna planen med 7 för Svea livgarde och 6 för ettbart av de övriga regementena.

I kavalleriets personalstater böra för nästa budgetår vidtagas följande förändringar, föranledda av Skånska kavalleriregementets upprättande och av ett planenligt genomförande av underbefälsutredningens förslag till utökning av antalet överfurirsbeställningar samt minskning av övriga manskapsbeställningar.

Regements-(sekund-)chefsbeställningarna minskas med 2 i Ob 1 och ökas med 3 i Oa 6. De nuvarande innehavarna av beställningarna såsom sekundchef för Livregementets husarer och chef för Norrlands dragonregemente komma att, så länge de kvarstå i dessa beställningar, bibehållas vid avlöningsförmåner enligt Ob 1. Antalet överstelöjtnanter minskas med 1. Antalet majorer skulle egentligen minskas från nuvarande 5 till 3. Minskningen har emellertid ansetts böra genomföras successivt i den mån möjlighet uppkommer att placera de nu på förordnande tillsatta majorerna eller ledighet eljest uppkommer i majorsbeställning inom kavalleriet. Anmärkning härom har intagits i förslaget till personalförteckning.

Vidare ökas kavalleriets gemensamma personalstat med 1 ryttmästare.

Manskapsstaterna ökas med 26 överfurirer samt minskas med tillhoppa 10 furirer, 24 korpraler och 97 vicekorpraler och meniga.

För Skånska kavalleriregementet böra vidare tillkomma 1 musikdirektör av 2. graden, 2 musikfanjunkare, 3 musiksergeanter, 3 musikfurirer, 1 musikkorpral, 5 musikvicekorpraler och meniga, 1 maskinist, 2 förrådsvaktmästare och 1 eldare av 1. klassen.

För pansartrupperna böra planenligt beräknas följande nya officers- och underofficersbeställningar, nämligen 1 major, 5 kaptener, 2 löjtnanter, 2 fanjunkare och 10 sergeanter. Antalet löjtnanter kommer härigenom att motsvara det i försvarsbeslutet beräknade. I manskapsgraderna böra tillkomma 4 överfurirer, 15 furirer och 3 korpraler vid Göta pansarlivgarde, 5 överfurirer vid ettbart av de övriga pansarregementena samt 6 furirer vid Skånska pansarregementet ävensom utgå 8 korpraler vid Skånska pansarregementet och följande antal beställningar för vicekorpraler och meniga, nämligen 6 vid Göta pansarlivgarde, 19 vid Skånska pansarregementet samt 9 vid vardera av de båda övriga regementena.

I detta sammanhang har departementschefen omnämnt, att chefen för armén framhållit angelägenheten av att Göta pansarlivgarde och Luleå luftvärnskår, i enlighet med de principer, som tillämpats rörande musikorganisationen vid arméns truppförband, tilldelades musikkår. Då emellertid statsfinansiella skäl för närvarande talade för återhållsamhet i fråga om organisationens utbyggnad och då dessutom svårigheter föreläge, att under det närmaste budgetåret erhålla kvalificerad personal för rekrytering av två nya musikkårer, hade arméchefen intet att erinra mot att med upprättande av musikkårer vid nämnda förband finge anstå till budgetåret 1946/47.

Av samma skäl som arméchefen sålunda anført har departementschefen funnit sig icke böra framlägga förslag om en av 1943 års militärmusikutredningskommitté i dess slutrapport den 25 maj 1944 ifrågasatt och av försvarsgrenscheferna i huvudsak tillstyrkt ändrad sammansättning av samtliga försvarets musikkårer.

I staterna för artilleriets truppförband böra utökningar, föranledda av försvarsbeslutet, ske med 1 major, 4 kaptener, 4 löjtnanter, 3 styckjunkare, 5 sergeanter, 15 furirer och 15 konstaplar, samtliga avsedda för Bergslagens artilleriregemente. Vidare böra enligt den av 1942 års underbefälsutredning angivna planen staterna för samtliga regementen och kårer ökas med tillhoppa 37 överfurirer och minskas med tillhoppa 79 beställningar för vicekonstaplar och meniga. I personalförteckningen redovisad fänriksbeställning kan utgå, sedan innehavaren av densamma befordrats.

Luftvärnets personal bör planenligt utökas med beställningar för 1 major, 14 kaptener och 27 överfurirer. Minskning bör ske med sammanlagt 37 vicekonstaplar och meniga.

Vid ingenjörkårerna tillkomma 9 överfurirer, varjämte minskning bör ske med tillhoppa 17 beställningar för vicekorpraler eller meniga.

Staten för signaltrupperna bör utökas med 1 kapten utöver det i försvarsbeslutet beräknade antalet, avsedd för en signalofficer vid VII. militärbefälsstaben.

Inom ramen för försvarsbeslutet böra för nästa budgetår tillkomma beställningar för 1 kapten, 1 fanjunkare, 3 sergearter och 1 maskinist. Staten för Signalregementet bör utökas med 6 överfurirsbeställningar och minskas med 20 beställningar för vicekorpraler och meniga.

Enligt försvarsbeslutet ha signaltrupperna icke egen officersrekrytering utan äro hänvisade till rekrytering ur andra truppslag. I skrivelse den 7 november 1944 med förslag till bestämmelser angående, bland annat, officersaspirants antagning och utbildning till officer på aktiv stat vid armén har arméchefen — med förmålan att det nuvarande rekryteringssystemet visat sig i skilda hänseenden icke lämpligt — föreslagit, att signaltrupperna skulle erhålla egen officersrekrytering. Av de skäl arméchefen anført har departementschefen ansett sig böra tillstyrka förslaget. Departementschefen avser därför att, därest riksdagen icke har något att erinra i ämnet, föreslå Kungl. Maj:t meddela bestämmelser rörande antagning av officersaspiranter vid signaltrupperna.

Trängens stat bör för nästa budgetår planenligt tillföras nya beställningar för 1 major, 10 kaptener, 5 löjtnanter, 5 fanjunkare och 12 sergearter. Antalet majorer och löjtnanter uppbringas därigenom till i försvarsbeslutet beräknade. Omorganisationen av kavalleriet föranleder, att trängens stater, i förhållande till försvarsbeslutet, ökas med en sergeant och en korpral samt minskas med en furir. Under hänsynstagande till dessa ändringar i manskapsstaterna böra dessa för nästa budgetår planenligt utökas med tillhopa 27 överfurirsbeställningar och 43 furirsbeställningar samt minskas med tillhopa följande antal manskapsbeställningar i övrigt, nämligen 6 korpraler och 40 vicekorpraler och meniga. I det föregående har departementschefen föreslagit, att Skånska kavalleriregementet skall förses med musikkår av typ III samt att musikkåren vid Skånska trängkåren i samband därmed skall indragas. Departementschefen räknar därför här med att den å nämnda kårs stat redovisade musikpersonalen skall utgå ur förteckningen från och med nästa budgetår. Intill dess musikkår kan uppsättas vid kavalleriregementet bör dock innevarande års personalförteckning fortfarande gälla beträffande trängkårens musikpersonal.

I fråga om *fälttygkåren* föreslås att den såsom militärassistent vid försvarets forskningsanstalt avsedda beställningen för alternativt major eller kapten bör inrättas från och med nästa budgetår. I övrigt tillkomma planenligt 2 nya beställningar för sergearter. I enlighet med 1942 års underbefälsutrednings förslag bör staten vidare utökas med 2 överfurirer samt minskas med 2 beställningar för furirer. Slutligen bör antalet kaptensbeställningar ändras från nuvarande 39 till 36.

Av arméchefen gjord framställning om uppflyttning av fälttygmästarbeställningen till lönegraden Ob 1 har departementschefen funnit sig icke böra tillstyrka.

Tygstaten föreslås utökad med 3 tygförvaltare av 2. klassen, 3 tygverkmästare av 2. klassen och 11 tyghantverkare av 2. klassen. Med anledning av inrättandet av försvarets forskningsanstalt föreslås å tygstaten böra övergångsvis

upptagas ytterligare en beställning för tygförvaltare av 1. klassen. På grund av avgångar bland den personal vid krigsmaterielverket, som för innevarande budgetår redovisas å tygstaten, kunna dessa beställningar minskas med 1 tygförvaltare av 1. klassen och 2 tygskrivare.

Vidkommande *intendenturkåren* har arméchefen föreslagit utbyte av 7 beställningar såsom regementskassörer av 2. klassen mot 7 beställningar såsom regementskassörer av 1. klassen. Generalintendenten, civilförvaltningen, allmänna lönenämnden och försvarets lönenämnd hava tillstyrkt förslaget. Departementschefen har emellertid ansett sig icke nu kunna förorda någon utökning av antalet kassörer i lönegraden UO 3. En rättvisare fördelning av arbetsuppgifterna efter löneställning har synts departementschefen emellertid kunna åstadkommas genom att större frihet medges än för närvarande är fallet i fråga om beställningarnas fördelning på olika förband. Det bör enligt departementschefen få ankomma på generalintendenten att på grundval av arbetsbelastningen vid olika förband vidtaga de om- eller nyplaceringar av de nuvarande kassörsbeställningarna, som kunna anses erforderliga för rättvisare fördelning av arbetsuppgifterna. Genom dylika åtgärder torde också rekryteringen till beställningarna i UO 2 underlättas.

Departementschefen har ansett sig icke kunna tillstyrka högre löneställning än UO 2 för den kassör, som bör tillkomma för Skånska kavalleriregementet. Beställningen föreslås böra uppföras från och med nästa budgetår. Å *intendenturkårens* stat föreslås vidare böra från och med nästa budgetår uppföras nya beställningar för kapten och förvaltare, avsedda för Skånska kavalleriregementet och Kiruna-Jokkmokks försvarsområdesstab. Med hänsyn till att vid arméns centrala beklädnadsverkstad icke erfordras de för densamma avsedda en kapten och en förvaltare, sedan verksamheten vid verkstaden övertagits av försvarets fabriksstyrelse, föreslås utökning med allenast 1 kapten och 1 förvaltare. Ytterligare 1 fanjunkare i kassörsbefattning har ansetts böra tillkomma för nämnda försvarsområdesstab.

Med avseende å *fätläkarkåren* och *fältveterinärkåren* föreslås nya beställningar för 1 bataljonsläkare och 1 regementsveterinär, avsedda för Skånska kavalleriregementet.

Under rubriken *vissa utbildningsanstalter* har föreslagits böra upptagas ordinarie personal vid arméns jägarskola, nämligen 1 major, 1 löjtnant, 1 sergeant och 2 överfurirer.

Chefen för armén har framlagt förslag till omorganisation av *arméhundväsendets* ledning, innebärande, bland annat, att arméhundchefen skulle erhålla ställning såsom tjänstegrensinspektör, att arméhundgården med arméhundskolan skulle utgöra självständig förvaltande myndighet samt att befattningen såsom chef för arméhundväsendet skulle från arvodesbefattning ändras till beställning för aktiv officer med placering i lönegrad Oa5 eller Oa4. Nämnda förslag har departementschefen ansett sig icke kunna förorda i avbidan på en närmare omprövning av arméhundväsendets ställning och arbetsuppgifter i samband med en blivande översyn av försvarsorganisationen. Departementschefen har framhållit, att möjlighet finnes att, om så skulle visa sig erforder-

ligt, medgiva den nuvarande innehavaren av befattningen som chef för arméhundskolan anstånd med avsked efter pensionsålderns inträde.

Till löner för den å personalförteckningen för ordinarie tjänstemän upptagna personalen beräknas ett sammanlagt belopp av 47 000 000 kronor.

Vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga i propositionen 1942:266 framhöll departementschefen, att det syntes vara att förvänta att ett fyllande av personalkadrerna komme att bli förenat med svårigheter. I den mån så oundgängligen erfordrades borde därför få tillgripas i huvudsak samma utvägar i fråga om rekryteringen, som tillämpats vid genomförandet av de i propositionerna 1940 L:275 och 1941:155 föreslagna och av riksdagen beslutade kaderökningarna. För dessa åtgärder har lämnats en sammanfattande redogörelse i förstnämnda proposition. Jämväl för innevarande budgetår ha i viss utsträckning tillämpats sådana särskilda rekryteringsvägar. Departementschefen har därför ansett sig böra föreslå, att jämväl beträffande den för nästa budgetår föreslagna kaderökningen Kungl. Maj:t skall äga besluta om dylika åtgärder.

För personal, som i samband med personalstaternas utökning vid armén, marinen och flygvapnet under budgetåret 1945/46 överflyttas till aktiv stat från övergångsstat, reservstat och reserv bör, framhåller departementschefen, Kungl. Maj:t — liksom fallet varit beträffande kaderökningarna under de senaste budgetåren — äga meddela bestämmelser om löneklassplacering av samma innehåll som de under innevarande budgetår gällande.

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

Med hänsyn till svårigheten att kunna tillsätta arvodesbefattningarna för pensionerad personal med från aktiv stat pensionerad personal har chefen för armén gjort framställning om besättande av dylika arvodestjänster med annan personal än från aktiv stat pensionsavgången samt om vissa löneföreskrifter för dylik personal. Departementschefen har ansett det bli erforderligt att jämväl i fortsättningen tillgripa provisoriska åtgärder för att tillgodose ifrågavarande personalbehov. Huruvida därvid en lösning enligt de av arméchefen förordade linjerna bör väljas, bör enligt departementschefen bli beroende av fortsatta överväganden. Det synes departementschefen få tillkomma Kungl. Maj:t att med stöd av de bemyndiganden i ämnet, som riksdagen givit, besluta härom, varvid departementschefen dock förutsätter att placering av underofficerare i löneklass enligt Oa-planen icke skall förekomma. Departementschefen förutsätter vidare, att Kungl. Maj:t skall äga att, om så befinnes erforderligt och lämpligt, medgiva tillfälligt besättande av i personalförteckning uppförd befattning för pensionerad officer med från aktiv stat pensionsavgången underofficer samt att därvid bestämma skäligen löneställning.

Följande förändringar i personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattning föreslås av departementschefen för nästa budgetår.

Vid bifall till förslaget rörande arméns jägarskola bör antalet arvoden för

pensionerad personal vid försvarsområdesstaberna minskas med 1 för försvarsområdesbefälhavare, 1 för tygofficer, 1 för intendent, 1 för expeditions underofficer, 1 för ammunitionsförvaltare och 1 för förrådsunderofficer, samtliga i gällande personalförteckning avsedda för Kiruna-Jokkmokks försvarsområde.

Under rubriken *truppförbanden m. m.* föreslås följande.

Vad infanteriets truppförband beträffar böra i anledning av förslaget beträffande arméns jägarskola ur personalförteckningen utgå 1 befattning för tygunderofficer, 1 för kasernunderofficer och 1 för köksföreståndare, samtliga avsedda för Norrbottens regemente.

Vid bifall till förslaget rörande kavalleriets omorganisation böra vid kavalleriets truppförband tillkomma nya arvodesbefattningar för 1 expeditionsunderofficer, 1 biträde i personaldetaljen, 1 kasernunderofficer, 1 biträde åt regementsintendenten och 1 furageuppbördsman, samtliga avsedda för Skånska kavalleriregementet samt utgå 3 befattningar för biträdande mobiliseringsofficerare och 2 tygunderofficersbefattningar.

Vid Signalregementet bör antalet kasernunderofficerare planenligt utökas med 1, avsedd för regementets kompani i Kristianstad. Vidare föreslås inrättande av en ny arvodesbefattning i löneklass UO 7 vid Signalregementet, avsedd för en expeditionsunderofficer, tillika tygunderofficer vid arméns signalskola.

Med avseende å tygtrupperna föreslås utökning av 2 befattningar för tygofficerare tillika mobiliseringsofficerare i löneklass Oa 10.

Under rubriken *centralförråd för intendenturmateriel* bör, i enlighet med förslaget rörande tryckningsverksamheten inom försvaret m. m., tillkomma en befattning för pensionerad officer i löneklass Oa 10, chef för centrala bok- och blankettförrådet. Befattningen bör icke besättas utan att en mot densamma svarande befattning vid försvarets kommandoexpedition samtidigt indrages.

Beträffande *remonteringsväsendet* föreslås, bland annat, att befattningen som chef för Herrevadsklosters remontdepå upptages i löneklassen Oa 11.

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Denna anslagspost skall enligt förslaget till omläggning av avlöningsstaten bildas genom sammanslagning av de nuvarande anslagsposterna Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän samt Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Av praktiska skäl har den nuvarande uppdelningen i två särskilda arvodesförteckningar ansetts böra bibehållas, därvid förteckningen å arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslagits skola benämnas förteckning å vissa andra arvoden och särskilda ersättningar.

Beträffande nu ifrågavarande anslagspost har allenast föreslagits några smärre ändringar (s. 307—310 i statsrådsprotokollet).

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under denna anslagspost skola enligt förslaget till omläggning av avlöningsstaten upptagas jämväl avlöningar till vård- och ekonomipersonal, avlöningar till fänrikar samt stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden.

För budgetåret 1945/46 föreslås i huvudsak följande ändringar i förhållande till innevarande budgetår.

Med avseende å *militärområdena m. m.* föreslås vid bifall till förslaget om organiserande av arméns jägarskola följande utökning av den extra ordinarie personalen vid Kiruna-Jokkmokks försvarsområdesstab, nämligen med 1 förrådsman, 1 eldare av 2. klass, 1 husmoder av 2. klass, 1 kontorsbiträde, 1 skrivbiträde samt 14 köks- och servisbiträden. Kökspersonalen liksom den icke-ordinarie personalen i övrigt utom kontorsbiträdet är avsedd att överföras från Norrbottens regemente.

Under rubriken *truppförbanden m. m.* föreslås bland annat följande.

Infanteriets truppförband. Vid bifall till förslaget om organiserande av arméns jägarskola kan antalet extra ordinarie befattningar vid Norrbottens regemente minskas med 2 förrådsmän, 1 eldare av 2. klass, 1 husmoder av 2. klass, 1 skrivbiträde samt 14 köks- och servisbiträden.

Vid kavalleriets truppförband bör antalet remontryttare planenligt utökas med 35 till 70. För Skånska kavalleriregementet böra tillkomma nya befattningar för 1 eldare av 2. klass, 2 kontorsbiträden och 3 skrivbiträden. Minskning bör ske med 1 befattning för förrådsman.

Pansartruppförbanden. Befattningen såsom skogvaktare för Göta pansarlivgardes pansarskjutfält å Utö i lönegrad ME_x 8 föreslås från och med nästa budgetår böra uppföras såsom skogvaktare av 2. klass i lönegrad ME_o 8.

Beträffande artilleriets truppförband böra vid ettvar av Svea, Göta och Norrlands artilleriregementen antalet remontryttare planenligt utökas med 3 till 8.

Med avseende å trängkårerna föreslås följande extra personal vid Göta trängkårs kompani i Nora skola överföras till extra ordinarie, nämligen 1 eldare av 2. klass och 2 förrådsmän, samtliga i ME_o 5.

Under arméns intendenturförråd upptages den extra ordinarie personal, som enligt vad ovan föreslagits skall tillkomma för det centrala bok- och blankettförrådet och för försvarets tryckeri med tillhörande bokbinderi.

Under rubriken *vissa utbildningsanstalter* föreslås, att kontorsbiträdesbefattningen vid arméns underofficersskola utbytes mot en kontoristbefattning i lönegraden ME_o 8.

I fråga om *sjukvårdsväsendet* föreslås för Skånska kavalleriregementet skola tillkomma 1 sjuksköterska och 1 sjukvårdsbiträde. Därjämte förordas, att för den organisation av skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl., varom förslag framlagts i årets statsverksproposition, beräknas 2 sjuksköterskor, skärmbildssköterskor vid poliklinikerna i Stockholm och Karlskrona. Vidare föreslås skola tillkomma 2 förrådsmän.

Under rubriken *viss ingenjörspersonal* föreslås skola tillkomma nya befattningar för 1 motoringenjör i lönegraden MEO 18, avsedd för Gotlands artillerikår, och 1 signalingenjör i lönegraden MEO 24, avsedd för arméns signalskola.

För *viss extra personal m. m.* beräknas för nästa budgetår ett belopp av 1 400 000 kronor (nu 1 398 000 kronor).

Fänrikar.

Antalet fänrikar beräknas under nästa budgetår nedgå från omkring 430 till 410.

Bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Antalet dylika läkare utgör för innevarande budgetår 39. För nästa budgetår föreslås härvid icke någon ändring.

Bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren.

Antalet dylika veterinärer föreslås för nästa budgetår höjt med två.

Musikelever.

För innevarande budgetår hava beräknats medel för kontant ersättning till 157 musikelever med 360 kronor för år och elev. För nästa budgetår föreslås icke någon ändring härutinnan.

5. Rörligt tillägg.

Kostnaderna härför beräknas för nästa budgetår till 9 425 000 kronor (nu 9 009 564 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 har av departementschefen beräknats till 70 700 000 kronor. Med omräkning av dyrortsgraderade löner till ortsgrupp E skulle här ifrågakvarande medelsbehov uppgå till 68 800 000 kronor.

Kungl. Maj:t har under förevarande punkt framlagt förslag till ändrad uppställning av försvarsgrenarnas avlöningsstater, innebärande i huvudsak att olika nu särskilt redovisade utgiftsändamål av likartad natur skola sammanföras under gemensamma anslagsposter. Såsom departementschefen framhållit syftar förslaget i fråga till åstadkommande av förenkling och modernisering av anslagsuppställningen. Även om det enligt utskottets mening är lämpligt, att avlöningsstaten icke betungas av flera anslagsposter än som kan anses nödvändigt, är det dock av vikt att en dylik rationalisering icke försvårar överblicken av kostnaderna för de omfattande personalgrupper varom här är fråga, vilket torde vara att befara därest det föreliggande förslaget genomföres. Enligt förslaget skulle anslagsposterna till arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, sammanslås till en förslagsvis betecknad anslagspost, benämnd arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Detta innebär, bland annat, att förteckningen å arvoden och övriga

Utskottet.

ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän icke skulle såsom hittills skett fastställas av riksdagen. Utskottet ställer sig betänksamt mot förslaget i denna del. Då utskottet ändock tillstyrker detsamma sker det under förutsättning, att Kungl. Maj:t endast i undantagsfall utan riksdagens hörande inrättar nya arvoden samt att Kungl. Maj:t årligen till riksdagen överlämnar redogörelse över ändringar, som ansetts påkallade i den för föregående budgetår av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckningen. Självfallet böra även i fortsättningen grunderna för dessa arvodens utgående och beräkningen av anslagsposten underställas riksdagens prövning. Med denna reservation anser sig utskottet icke böra motsätta sig den föreslagna ändringen av anslagsuppsättningen.

De av departementschefen för nästa budgetår föreslagna ökningarna i arméns personaluppsättning äro i huvudsak föranledda av det planenliga genomförandet av den av 1942 års riksdag beslutade utökningen av arméns organisation under femårsperioden. Framhållas må att de organisatoriska förändringar, som avses skola genomföras under nästa budgetår och äro av natur att påverka personalbehovet, i stort sammanhånga med den fortsatta utbyggnaden av Göta pansarlivgarde, Bergslagens artilleriregemente, Stockholms luftvärnsregementes batteri på Gotland, Signalregementets kompanier i Kristianstad och Skövde samt Andra och Tredje tygkompanierna. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag rörande beräkningen av antalet beställnings- och befattningshavare.

Bland övriga organisatoriska förändringar, som förutsatts skola genomföras under nästa budgetår, är den av 1943 års riksdag i princip beslutade omorganisationen av kavalleriet, innebärande bland annat att ett nytt kavalleriregemente skall uppsättas. Det framlagda förslaget till beräkning av personalbehovet m. m. vid kavalleriet, vilket ansluter sig i allt väsentligt till de förutsättningar, varpå beslutet om kavalleriets omorganisation byggde, finner utskottet sig böra biträda.

För det nya kavalleriregementet har föreslagits musikkår av typ III även som att vid Skånska pansarregementets förflyttning till Hässleholm Skånska trängkårens musikkår skulle indragas. Utskottet vill i anslutning härtill framhålla, att utskottet förutsätter, att till pansarregementets musikkår överflyttas den musikpersonal, som för närvarande finnes anställd vid Skånska trängkåren, samt att musikkåren vid det nya kavalleriregementet organiseras på så sätt att för denna kår upptagna beställningar i första hand tillsättas med musikpersonal, som tillhör Skånska pansarregementets till Hälsingborg förlagda musikkår.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle den till Kiruna förlagda jägarbataljonen av Norrbottens regemente organiseras såsom en självständig infanterikår, arméns jägarskola, vars förvaltning borde sammanslås med förvaltningen vid Kiruna-Jokkmokks försvarsområde. Då detta förslag synes vara överlägset gällande organisation och i förhållande till denna organisation innebära besparingar finner utskottet sig böra tillstyrka detsamma. Till frågan om viss detalj i skolans personalorganisation återkommer utskottet i det följande.

Vad härefter angår förslaget till personalförteckning för ordinarie tjänstemän hava motionsvis yrkats vissa ändringar.

I motionerna I: 90 och II: 162 har hemställts, att en musikkår av typ II bör inrättas vid Luleå luftvärnskår. Utskottet vill erinra, att frågan om inrättande av musikkårer vid såväl nämnda kår som vid Göta pansarlivgarde varit föremål för prövning av chefen för armén, som ansett att med avgörande av denna fråga borde anstå till ett följande budgetår. Enligt arméchefens mening talade nämligen för närvarande statsfinansiella skäl för återhållsamhet i fråga om organisationens utbyggnad på detta område, varjämte svårigheter ansågos föreligga att under det närmaste budgetåret erhålla kvalificerad personal för rekrytering av två nya musikkårer. Med hänsyn till vad arméchefen sålunda anfört anser sig utskottet böra avstyrka motionerna i fråga. Av samma skäl som arméchefen anfört har departementschefen funnit sig icke nu böra för riksdagen framlägga förslag om en av 1943 års militärmusikutredningskommitté i dess slutrapport den 25 maj 1944 ifrågasatt ändrad sammansättning av samtliga försvarets musikkårer. Då det i motionerna I: 326 och II: 511 gjorda yrkandet att musikkåren vid Livregementet till häst borde omorganiseras från typ III till typ II bör provas i samband med nämnda förslag, anser sig utskottet redan av denna anledning böra avstyrka jämväl dessa sistnämnda båda motioner.

Frågan om fälttygmästarens löneställning har med anledning av väckta motioner varit föremål för riksdagens prövning senast vid 1943 och 1944 års riksdagar. Utskottet, som fann skäl tala för att denne befattningshavare uppflyttades från lönegraden Oa 6 till högre löneställning, ansåg sig dock för det dåvarande icke böra tillstyrka förslag härom. Utskottet har efter förnyat övervägande av denna lönefråga kommit till den uppfattningen, att med avgörande i ärendet icke bör ytterligare anstå. Utskottet är därför nu berett att i anledning av det i motionen II: 530 gjorda yrkandet föreslå, att befattningen såsom fälttygmästare uppflyttas till lönegraden Ob 2.

Genom 1942 års försvarsbeslut uppdelades regementskassörerna i två lönegrader, avsedda, den högre, UO 3, för regementen och den lägre, UO 2, för kårer. Under hänvisning till att en av generalintendenten verkställd utredning i ämnet givit vid handen att nämnda fördelning i högre och lägre löneställning icke är helt rättvis med hänsyn till regementskassörernas arbetsbörda och ansvar har i motionen I: 341 yrkats, att sju beställningar såsom regementskassörer av 2. klassen, avsedda för ingenjör- och trängkårerna, måtte utbytas mot sju beställningar såsom regementskassörer av 1. klassen. Nämnda förslag, som tidigare framställts av arméchefen, har förordats av i ärendet hörda myndigheter, däribland allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd, vilka dock ansett att frågan om löneställningen för regementskassörerna vid samtliga försvarsgrenar borde göras till föremål för allmän omprövning. Utskottet, som även finner goda skäl tala för motionärens förslag, anser för sin del att med slutligt ställningstagande till detsamma bör anstå i avvaktan på resultatet av en dylik allmän omprövning av löneställningen för hela nämnda personalkategori. Utskottet förutsätter, att denna

omprövning snarast kommer till stånd och att förslag i ämnet om möjligt förelägges nästa års riksdag. Med hänsyn till det anförda torde motionen icke nu böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med anledning av det i motionen II: 498 gjorda yrkandet om en förbättring av chefens för arméhundskolan löneställning vill utskottet erinra, att utskottet med anledning av ett vid föregående års riksdag motionsvis framlagt förslag av samma innebörd som det nu framställda anförde, att goda skäl talade till förmån för förslaget, särskilt det förhållandet att hundskolan fått en väsentligt större omfattning och betydelse än vad som förutsågs, då löneställningen för skolans chef bestämdes vid 1942 års riksdag. Utskottet förutsatte, att detta lönespörsmål bleve föremål för förnyat övervägande i samband med medelsäskandena för budgetåret 1945/46. Med hänsyn till sin då i denna fråga uttalade uppfattning hade det enligt utskottets mening varit önskvärt, om en reglering av arméhundskolechefens löneställning nu kunde ske. Såsom ytterligare skäl härför talar det förhållandet att därest, på sätt i ärendet anförts, den föreslagna höjningen av chefens för hundskolan befattning till regementsofficer icke kommer till stånd, tjänsten måste vakanssättas nästa år, då nuvarande skolchefen uppnår den för kapten fastställda pensionsåldern och enligt vad chefen för armén uttalat någon officer, som nu besitter erforderliga kvalifikationer till dennes efterträdande, icke lär finnas inom vårt försvarsväsende. Att utskottet det oaktat nödgas avstyrka förslaget i fråga beror uteslutande därpå, att spörsmålet om arméhundväsendets ställning och arbetsuppgifter avses bliva föremål för omprövning i samband med den blivande översynen av försvarsorganisationen och att någon lönereglering i avbidan därpå icke lämpligen synes böra företagas. Utskottet förutsätter emellertid, att det skall bli möjligt för Kungl. Maj:t att i fortsättningen utnyttja och tillvarata den nuvarande hundskolechefens utomordentliga kunskaper och erfarenhet på arméhundväsendets område. En av departementschefen härvidlag anvisad utväg är, att Kungl. Maj:t må kunna medgiva den nuvarande skolchefen anstånd med avsked efter pensionsålderns inträde. De skäl, som förestavat utskottets ståndpunktstagande till förslaget om lönereglering för arméhundskolechefen, gälla också med avseende å frågan om ändrad löneställning för befattningen såsom chef för arméhundväsendet, varför utskottet avstyrker motionen jämväl i denna del. Motionärens framställning om viss utökning av hundväsendets personalstat med expeditionspersonal, avsedd för arméhundväsendets ledning, finner sig utskottet böra tillstyrka allenast i den del yrkandet sammanfaller med Kungl. Maj:ts förslag, eller alltså i fråga om inrättande av en kontorsbiträdesbefattning i Meo 4 i utbyte mot den nuvarande befattningen i Meo 2.

Vid den till nyinrättande föreslagna arméns jägarskola avses överfurerer i egenskap av kompanifurerer skola ersätta de nuvarande kompaniadjutanterna, vilka äro fanjunkare. Med anledning av de i motionerna I: 342 och II: 531 häremot framställda erinringarna vill utskottet framhålla, att den föreslagna anordningen får anses utgöra ett led i de av försvarets centrala organisationskommitté försöksmässigt bedrivna organisationsundersökningarna. Här-

jämte är att märka, att ifrågavarande förband har karaktär av utbildningsanstalt och således icke är att betrakta som ett truppförband i vanlig mening. Utskottet finner vidare påkallat understryka, att ett tillstyrkande av det föreslagna utbytet vid jägarskolan av underofficerare i kompaniadjutantsbefattning mot överfurirer icke innebär från utskottets sida ett ställningstagande till frågan om sättet för dessa befattningars uppehållande i allmänhet. Vid nu angivna förhållanden avstyrker utskottet de förenämnda båda motionerna.

Utskottet har sålunda i anledning av de väckta motionerna funnit sig icke böra föreslå riksdagen vidtaga annan ändring i den av departementschefen föreslagna personalförteckningen för ordinarie tjänstemän än att beställningen såsom fälttygmästare upptages i lönegraden Ob 2.

Utskottet har icke haft något att erinra mot vad departementschefen anfört i fråga om fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser beträffande löneklassplacering för personal, som kan komma att överflyttas till aktiv stat i samband med tillsättande av de vid de olika försvarsgrenarna under budgetåret 1945/46 nytillkommande officers- och underofficersbeställningarna.

Med hänsyn till de alltjämt föreliggande svårigheterna att besätta arvodesbefattningarna med för desamma avsedd personal synes det, såsom departementschefen föreslagit, få ankomma på Kungl. Maj:t att, om så befinnes erforderligt och lämpligt, medgiva tillfälligt besättande av i personalförteckning uppförd befattning för pensionerad officer med från aktiv stat pensionsavgången underofficer samt att därvid bestämma skälig löneställning.

Vidkommande de i motionerna I: 226 och II: 377 samt II: 220 väckta förslagen om höjning av de för såväl i fredstid som för förstärkt försvarsberedskap för hemvärnsområdesbefälhavarna fastställda arvodesbeloppen, vill utskottet erinra, att utredning för närvarande pågår rörande hemvärnets organisation m. m. Då enligt vad utskottet under hand inhämtat, förevarande ersättningsfrågor lära komma under övervägande vid denna utredning, torde förenämnda motioner icke nu böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla följande. Till hemvärnsområdesbefälhavare utgå arvoden under fredstid med 50 kronor för år men under förstärkt försvarsberedskap med högre belopp, differentierat efter antalet underlydande hemvärnsmän. Vid upphävandet av beredskapen kan tvekan komma att uppstå, huruvida dessa arvoden försättningsvis skola utgå med de högre beloppen eller återgång ske till fredsnorm. Det synes utskottet befogat, att i avbidan på förenämnda utredning någon ändring icke sker i arvodesgrunderna även om den förstärkta försvarsberedskapen genom formligt beslut avvecklas. Enligt vad utskottet nämligen inhämtat komma arbetsuppgifterna för hemvärnsområdesbefälhavarna att kvarstå praktiskt taget oförändrade jämväl vid en avveckling av beredskapen. Utskottet finner sig därför böra tillstyrka, att Kungl. Maj:t bemyndigas medgiva, att de högre arvodesbeloppen få i enlighet med vad sålunda föreslagits fortsättningsvis utgå.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt i skilda avseenden föreslagit under arméns avlöningsanslag har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) med avslag å motionerna I: 341, II: 498, I: 90 och II: 162, I: 326 och II: 511 samt I: 342 och II: 531 samt i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 530, med den ändringen att beställningen för fälttygmästaren skall hänföras till lönegraden Ob 2, för budgetåret 1945/46 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattning vid armén, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela ej mindre särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942, den 30 juni 1943 och den 2 juni 1944 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar budgetåren 1942/43—1944/45, än även de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med av departementschefen angivna grunder utfärda bestämmelser om placering i löneklass och beräkning av tid för uppflyttning till högre löneklass för personal, som i anslutning till föreliggande förslag om befälskadrernas utökning må komma att överflyttas från övergångsstat, reservstat och reserv till officers- och underofficersbeställningar på aktiv stat vid försvarsväsendet;

d) med avslag å motionen II: 220 godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 48 500 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 5 850 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 1 075 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 10 250 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 9 425 000
<hr/>	
Summa kronor 75 100 000	

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 4 400 000
<hr/>	
Nettoutgift kronor 70 700 000;	

e) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 70 700 000 kronor.

II. att motionerna I: 226 och II: 377 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

19:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 68) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 32 450 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 19, s. 320—346) att

dels för budgetåret 1945/46 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattning vid marinen som komma att till riksdagen i särskild ordning överlämnas;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1945/46;

dels ock till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 31 400 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 31 400 000 kronor.

I fråga om de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för marinen inhämtas av propositionen i huvudsak följande.

I. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Från denna anslagspost böra enligt de förordade riktlinjerna för avlöningsstaternas uppställning bestridas — förutom avlöningskostnader enligt nu gällande bestämmelser — avlöningar till personal å avgångs- och disponibilitetsstat samt till nyantaget manskap över stat ävensom till ordinarie personal utgående sjö- och flygtillägg m. m.

Med avseende å *flottan* hava planenligt upptagits nya beställningar för 2 kommandörskaptener av 1. graden och 4 kommandörskaptener av 2. graden.

Å personalförteckningen för innevarande budgetår finnas uppförda 6 kommandörsbeställningar i lönegrad Oa 6. Av dessa ha 3 avsetts för befatt-

ningarna såsom inspektörer för sjöartilleriet, torped- och ubåtsvapnen samt minväsendet. I likhet med vad som för närvarande gäller beträffande arméns truppslagsinspektörer föreslås dessa beställningar skola i personalförteckningen knytas omedelbart till respektive befattningar. I gällande personalförteckning har samtidigt synts bör göras den jämkningen, att de med beställningarna såsom chefer för marinförvaltningens vapenavdelning, Karlskrona och Stockholms örlogsstationer samt Stockholms örlogsvarv förenade tjänstegradsbeteckningarna utgå ur förteckningen.

Med anledning av 1944 års riksdags beslut angående inrättandet av försvarets forskningsanstalt föreslås att å marinens personalförteckning uppföres en ny kaptensbeställning, avsedd för militärassistent vid forskningsanstalten. Å andra sidan har departementschefen i det föregående vid anmälan av frågan om marinintendenturkårens organisation och omfattning (punkt 4) förutsatt, att en kaptensbeställning vid flottan, som i försvarsbeslutet beräknats för försvarsstabens kvartermästaravdelning, skall utbytas mot en beställning vid marinintendenturkåren. Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslås planenligt skola inrättas 5 nya kaptensbeställningar. Vidare föreslås inrättande av 6 nya beställningar för löjtnanter.

För underofficerare ha upptagits 46 nya beställningar, varav 11 i lönegrad UO 3, 18 i UO 2 och 17 i UO 1. Enligt en i gällande personalförteckning intagen anmärkning må två för sjukvårdsförråd avsedda beställningar i lönegrad UO 3 kunna besättas jämväl av personal från kustartilleriet. I det följande avser departementschefen att föreslå, att för kustartilleriet inrättas 3 nya beställningar i nyssberörda lönegrad. Enär en av de nya beställningarna vid kustartilleriet avsetts för den ena av sjukvårdsförrådsbefattningarna samt den andra av dessa befattningar på sätt i försvarsbeslutet förutsatts bör tillsättas med beställningshavare ur flottan, kan ifrågavarande anmärkning utgå ur personalförteckningen. I likhet med vad som gällt för innevarande budgetår bör det enligt departementschefen ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva behovet av beställningarna i lönegrad UO 3, varför föreskrift bör meddelas, att beställningarna — vilka i enlighet med vad i det föregående föreslagits böra benämnas förvaltare — icke må tillsättas, förrän Kungl. Maj:t därtill lämnat särskilt medgivande.

Antalet flaggkorpralsbeställningar har ansetts för nästa budgetår böra minskas med ytterligare 5. I likhet med vad som gällt för innevarande budgetår bör, så länge flaggkorpralsbeställningar finnas tillsatta, ett motsvarande antal beställningar för underofficerare av 2. graden hållas vakant.

Flottans manskapsstater hava ansetts böra i avvaktan på ytterligare utredning beräknas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i en inom marinstaben upprättad, den 18 januari 1944 dagtecknad promemoria. Vid bifall till Kungl. Maj:ts i särskild proposition till innevarande års riksdag framlagda förslag beträffande organisationen av försvarets civilanställningsorgan har dock antalet högbåtsmän ansetts kunna minskas med den beställning, som beräknats för civilanställningskommissionen i Stockholm. Departementschefen har i enlighet härmed beräknat, att för budget-

året 1945/46 erfordras nya manskapsbeställningar för 4 högbåtsmän, 90 furirer och 5 korpraler. Samtidigt har antalet meniga ansetts kunna minskas med 85.

I enlighet med vad som föreslagits i fråga om arméns musikdirektörer böra beställningshavare i Oa 3 benämnas musikdirektör av 1. graden och beställningshavare i Oa 2 musikdirektör av 2. graden.

För *kustartilleriet* har räknats med ytterligare en överstelöjtnantsbeställning. Vidare böra planenligt tillkomma nya beställningar till följande antal, nämligen 2 i Oa 4, 7 i Oa 3, 7 i Oa 2, 3 i UO 3, 13 i UO 2 och 28 i UO 1. I likhet med vad som föreslagits för flottan och gällt för innevarande budgetår bör föreskrivas, att nytillkomna beställningar i lönegraden UO 3 icke må tillsättas utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande. Beträffande ändrad tjänstebenenämning å beställningshavare i sistnämnda lönegrad liksom å regementskassörer av 2. klassen hänvisas till vad härutinnan anförts under arméns motsvarande anslag.

Den i personalförteckningen för innevarande budgetår upptagna flaggkorpralsbeställningen har ansetts böra bibehållas jämväl under nästa budgetår.

I enlighet med de för 1944 års riksdag framlagda beräkningarna böra för nästa budgetår tillkomma 17 beställningar i lönegrad Mb 1 för långtjänstunderbefäl.

Vid beräkningen av behovet av manskapsbeställningar i övrigt har inspektören för kustartilleriet räknat med en omläggning av utbildningen inom kustartilleriet enligt i huvudsak de riktlinjer som angivits av sjöförsvarets utbildningskommission. Därvid har befunnits erforderligt att upptaga ett antal beställningar alternativt i lönegrad Ma 2 eller Ma 1. Med beaktande i övrigt av de grunder för utökningen av manskapsstaterna, som förutsatts i 1944 års beslut rörande inrättande av överfurirsbeställningar vid kustartilleriet, har inspektören för kustartilleriet hemställt om 48 nya furirsbeställningar. Antalet beställningar för korpraler och meniga har däremot ansetts kunna minskas med tillhopa 251 beställningar. Minskningen sammanhänger med — förutom beslutet om inrättande av överfurirsbeställningar — att även vid kustartilleriet införts ett s. k. provhalvår i början av anställningstiden i manskapsgrad, varför manskapet under första halvåret av sin anställning förutsatts skola vara anställt över stat. Antalet överstatsanställda har för nästa budgetår beräknats till 392. Mot ifrågavarande beräkningar har departementschefen icke haft något att erinra.

I enlighet med vad som föreslagits i fråga om arméns och flottans musikdirektörer böra de för kustartilleriet avsedda musikdirektörerna, i lönegraderna Oa 3 och Oa 2, benämnas musikdirektörer av 1. respektive 2. graden.

Vad angår *mariningenjörkåren* föreslås uppflyttning av tre beställningar för förste mariningenjörer till marindirektörsbeställningar. Antalet specialingenjörer har ansetts böra ökas med 3 beställningar, varav 1 för specialingenjör av 2. graden och 2 för specialingenjörer av 3. graden. I likhet med vad som gällt för innevarande budgetår böra de nytillkomna beställningarna icke tillsättas med ordinarie innehavare utan endast uppehållas på förordnande tills vidare intill dess Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer.

I enlighet med vad i det föregående vid behandlingen av frågan om marinintendenturkårens organisation och omfattning anförts föreslås den för innevarande budgetår fastställda personalförteckningen såvitt avser *marinintendenturkåren* böra ändras i följande avseenden. Beställningen såsom marinöverintendent uppflyttas från lönegrad Ob 1 till Ob 2. Antalet beställningar i envar av lönegraderna Oa 5 och Oa 4 minskas med 1. I personalförteckningen upptagna 2 beställningar i lönegrad Oa 3 eller Oa 2 utbytas mot beställningar i lönegrad Oa 3. Slutligen tillkommer 1 beställning i lönegrad Oa 2. I fråga om 1 beställning i vardera av lönegraderna Oa 3 och Oa 2 bör gälla, att densamma må tillsättas allenast medelst förordnande tills vidare.

Under rubriken *vissa utbildningsanstalter* har departementschefen erinrat, att enligt 1942 års försvarsbeslut en för flottan och kustartilleriet gemensam underofficersskola avsetts skola organiseras från och med budgetåret 1946/47. Skolan skall enligt beslut av 1944 års riksdag gemensamt med Stockholms örlogsstations värnpliktskola förläggas till den av kronan förvärvade egendomen Berga invid Hårstjärden. Värnpliktskolan avses skola om möjligt organiseras vid Berga redan under budgetåret 1945/46. Departementschefen har tillstyrkt en av chefen för marinen gjord framställning, att den i försvarsbeslutet beräknade beställningen i lönegrad Oa 5 såsom chef för marinens underofficersskola måtte inrättas redan från och med budgetåret 1945/46.

Medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har av departementschefen beräknats till, i avrundat tal, 24 200 000 kronor.

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

I enlighet med vad i det föregående under punkt 4 anförts bör en ny befattning i löneklass Oa 11 inrättas för chefen för *marinens centrala intendenturförråd*.

På sätt anförts under punkt 4 bör en ny befattning i löneklass Oa 10 inrättas för *sjökrigsskolans* intendent och redogörare.

För *Sydkustens marindistrikt* hava föreslagits dels en ny underofficersbefattning för marindistriktsstaben, dels ock två nya underofficersbefattningar vid Karlskrona örlogsvärv.

Vid *Västkustens marindistrikt* bör planenligt inrättas en ny underofficersbefattning, vilken är avsedd för marindistriktsstaben.

I enlighet med det anförda har departementschefen föreslagit, att för nästa budgetår inrättas 6 nya arvodesbefattningar för pensionerad personal, varav 1 med arvode motsvarande nettoavlöning i löneklass Oa 11, 1 med arvode motsvarande nettoavlöning i löneklass Oa 10 och 4 med arvoden motsvarande nettoavlöning i löneklass UO 7.

Förevarande anslagspost har för nästa budgetår beräknats till 925 000 kronor.

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Enligt den nya uppställningen av avlöningsstaterna böra medel under denna anslagspost beräknas för de ändamål, för vilka utgifterna hittills redo-

visats under anslagsposterna Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän samt Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Till *arvoden och särskilda ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän* har beräknats ett belopp av 100 000 kronor.

Med avseende å *vissa andra arvoden och särskilda ersättningar* må följande framhållas.

Vid Norrlandskustens marindistrikt föreslås ett nytt arvode å 420 kronor skola beräknas för en tillsynsman. Med anledning av det under punkt 5 i det föregående framlagda förslaget till omorganisation av utbildningen vid sjökrigshögskolan har det för högskolan för innevarande budgetår beräknade beloppet, 17 150 kronor, ansetts böra höjas med 1 175 kronor. För sjökrigsskolan har beräknats en minskning av arvodesbeloppen med 13 300 kronor till 32 500 kronor. Med hänsyn till den begränsade utbildning, som under nästa budgetår beräknas äga rum vid marinens underofficersskolor, föreslås det sammanlagda arvodesbeloppet för skolorna kunna nedsättas med 51 075 kronor till 16 725 kronor. För särskilda kurser m. m. föreslås en höjning med 900 kronor. Till lärare vid flottans underbefälsskolor och sjömansskolan har räknats med en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 78 180 kronor. Då emellertid vissa kostnader för sjömansskolans verkstads- och förplägnadsskolor för innevarande budgetår bestritts från annat anslag, utgör den verkliga utgiftsökningen omkring 50 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten har beräknats till 850 000 kronor.

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Från denna anslagspost föreslås skola bestridas — förutom de kostnader som för närvarande utgå från anslagsposten — avlöningar till fänrikar och till vård- och ekonomipersonal.

Beträffande *i personalförteckning redovisade extra ordinarie tjänstemän* må följande framhållas.

Med avseende å *marinstaben* har departementschefen föreslagit inrättande av en ny befattning för automobilförare i lönegrad MEo 5.

I fråga om *Ostkustens marindistrikt* har en ny befattning för sjuksköterska i lönegraden MEo 7 ansetts böra inrättas för Hårsfjärdens örlogsdepås sjukavdelning.

För *Sydskustens marindistrikt* har ett antal nya sjukvårdsbefattningar ansetts böra inrättas. Efter pågående utvidgning av det för kasern Ankarstierna avsedda sjukhuset har sålunda ytterligare en befattning för sjukvårdsbiträde befunnits vara erforderlig. Antalet sjuksköterskor vid Karlskrona kustartilleriregemente föreslås ökat från 1 till 3. En av de nytillkommande avses för alternerande tjänstgöring vid de olika i Karlskrona befintliga sjukvårdsanstalterna för att dessas personal skall kunna beredas föreskriven ledighet. Departementschefen har vidare föreslagit inrättande av dels en ny befattning som eldare av 2. klassen i lönegrad MEo 5, avsedd för kasern Sparres

simhall, dels ock en ny kontorsbiträdesbefattning i lönegrad MEo 4 för Karlskrona kustartilleriregemente.

Under rubriken *vissa utbildningsanstalter* har departementschefen framhållit, att en omedelbar reglering av anställningsförhållandena för sjökrigsskolans civila personal syntes erforderlig, om skolan skall kunna erhålla tillräckligt kvalificerad personal. Departementschefen har i sådant syfte förordnat, att i personalförteckningen för nästa budgetår upptagas följande extra ordinarie befattningar för sjökrigsskolan, nämligen 1 kontorsskrivare av 2. klass i lönegrad MEo 13, 1 maskinist i MEo 12, 1 kassör i MEo 11, 1 kontorist och 1 husmoder av 1. klass i MEo 8, 3 förmän av 1. klass, 1 förste vaktmästare, 1 kanslibitråde, 1 montör, 1 reparatör, 1 snickare och 1 sjuksköterska i MEo 7, 2 vaktmästare i MEo 6, 2 vaktmästare, 1 bilförare och 3 förrådsmän i MEo 5, 1 kontorsbitråde och 1 biträdande husmoder i MEo 4, 3 skrivbiträden och 1 telefonvakt av 2. klass i MEo 2 samt 13 köks- och servisbiträden i MVD. Två extra befattningshavare, den ena i MEx 8 och den andra i MEx 6, förutsättas härvid skola erhålla extra ordinarie anställning i MEo 7 respektive MEo 4. Det har anmärkts, att den förstnämnda befattningen i lönenämndens förslag placerats i MEo 8. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår böra två extra ordinarie befattningar hållas vakanta, så länge de å övergångsstat vid sjökrigsskolan uppförda befattningshavarna i lönegraden A 5 kvarstå i sina befattningar.

Såsom i det föregående anförts beräknas marinens underofficersskola å Bergaområdet vid Hårsfjärden skola träda i verksamhet från och med budgetåret 1946/47, medan Stockholms örlogsstations värnpliktskola, vilken skall förläggas i anslutning till underofficersskolan, avses skola om möjligt organiseras vid Berga redan under nästa budgetår. Huruvida värnpliktskolan redan under nästa budgetår skall kunna flytta till Berga kan, framhåller departementschefen, icke nu bedömas. Försiktigheten synes departementschefen dock bjuda, att personal för driften av matinrättningen samt för sjukvården redan nu beräknas. Med hänsyn till pågående organisationsundersökningar vid försvarets matinrättningar har dock en viss återhållsamhet ansetts böra iakttagas i fråga om inrättande av extra ordinarie befattningar för matinrättningen. Med beaktande härav har departementschefen föreslagit, att i personalförteckningen för nästa budgetår upptagas befattningar för 1 husmoder av 1. klass i lönegrad MEo 8, 1 husmoder av 2. klass i lönegrad MEo 6, 1 sjuksköterska i lönegrad MEo 7 samt 14 köks- och servisbiträden och 2 sjukvårdsbiträden i MVD.

I fråga om *marinens poliskår* har erinrats, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1944 finge för bevakningen av Göteborgs örlogsvarv anställas 1 polisöverkonstapel i lönegrad MEx 12, 2 poliskonstaplar i MEx 10 och 2 poliskonstaplar i MEx 9. Departementschefen föreslår nu, att av denna personal polisöverkonstapeln och 2 poliskonstaplar böra beredas möjlighet till extra ordinarie anställning. Polisöverkonstapelsbefattningen har syntes böra placeras i lönegrad MEo 12, medan befattningarna för poliskonstaplar, liksom de redan befintliga extra ordinarie poliskonstapelsbefattningarna, ansetts böra uppföras i lönegrad MEo 9.

Med avseende å *marinens lokala väderlekstjänst* har föreslagits, att 2 av befattningarna för militärmeteorologer av 3. graden böra inrättas från och med nästa budgetår. I enlighet med vad under punkt 6 i det föregående anförts böra befattningarna placeras i lönegrad MEo 13.

Kostnaderna för avlöningar m. m. till den extra ordinarie personal, som sålunda bör uppföras å personalförteckning för nästa budgetår, hava beräknats till, i runt tal, 1 480 000 kronor.

Antalet *fänrikar*, som för innevarande budgetår beräknats till 125, har ansetts för nästa budgetår böra uppskattas till 117. Medelsbehovet för avlöningar till fänrikar har i enlighet härmed beräknats till, i runt tal, 365 000 kronor (nu 470 000 kronor).

Under rubriken *viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren* har föreslagits en planenlig ökning med 2 befattningar för marinläkare av 2. graden. Den för arvoden m. m. till ifrågavarande personal upptagna delposten har ansetts böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 165 000 kronor.

Till *betjäningsspersonal m. fl.* och till *musikelever* hava räknats med oförändrade belopp.

För *tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.* har för nästa budgetår föreslagits en ökning av medelsanvisningen från 47 000 kronor till 150 000 kronor, beroende därpå att under denna anslagspost beräknats medel även för tillfälligt anställande av köks- och servisspersonal, för vilket ändamål för innevarande budgetår beräknats 100 000 kronor under anslagsposten till avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har beräknats till, i avrundat tal, 2 200 000 kronor.

5. Rörligt tillägg.

Med hänsyn till föreslagna personalökningar har anslagsposten ansetts böra ökas från 3 851 934 kronor till 3 910 000 kronor.

I enlighet med vad i det föregående anförts kommer det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att uppgå till 31 400 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår. Därest de i samband med försvarsbeslutet tillämpade grunderna för beräkning av avlöningskostnader — för marinens del bland annat innebärande, att avlöningar till personal vid kustartilleriet beräknats enligt E-ort — skulle ha tillämpats, skulle medelsbehovet ha utgjort omkring 31 200 000 kronor.

Den av departementschefen för nästa budgetår förordade personalförteckningen för ordinarie tjänstemän vid marinen upptager i huvudsak de nya beställningar, som erfordras för den planenliga utökningen av organisationen för flottan och kustartilleriet. Vissa jämkningar hava dock befunnits påkallade. Sålunda har behovet av aktiv militär personal vid flottan beräknats med hän-

Utskottet.

syn tagen till vissa av 1944 års riksdag angivna grunder rörande personalberäkningarna för flottan. För mariningenjörkårens del har departementschefen ansett personalökningen böra begränsas i avvaktan på definitivt ställningstagande till mariningenjörkårens organisation och nytillkommande beställningar hava icke ansetts böra tillsättas med ordinarie innehavare.

Utskottet har icke funnit anledning till erinringar mot de av departementschefen sålunda tillämpade grunderna för beräkning av ifrågavarande personalbehov och får därför tillstyrka, att riksdagen fastställer den föreslagna personalförteckningen för ordinarie tjänstemän vid marinen. Beräkningen av medelsbehovet under anslagsposten har utskottet lämnat utan erinran. Vidkommande anställningsformen för nytillkommande mariningenjörer torde det böra tills vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma densamma. Nu gällande bestämmelse, att lediga eller ledigblivande marinens poliskår tillhörande beställningar icke må utan Kungl. Maj:ts tillstånd återbesättas med ordinarie innehavare, synes böra givas giltighet även under nästa budgetår.

Departementschefens förslag rörande beräkningen av övriga anslagsposter hava icke givit utskottet anledning till erinran.

På grund av det anförda och under hänvisning till vad utskottet under arméns avlöningsanslag anført i fråga om de föreslagna riktlinjerna för försvarsgrenarnas avlöningsstater, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) för budgetåret 1945/46 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattning vid marinen, vilka i särskild ordning till riksdagen överlämnats;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

c) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 24 200 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 925 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 850 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 2 200 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 910 000

Summa kronor 32 085 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	685 000
		<hr/>
Nettoutgift kronor		31 400 000;

d) till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 31 400 000 kronor.

Flygvapnet.**Avlöningar m. m. till fast anställd personal.**

20:o) **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 104) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 23 500 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 20, s. 347—364) att

dels för budgetåret 1945/46 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattning vid flygvapnet som komma att till riksdagen i särskild ordning överlämnas;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1945/46;

dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 23 400 000 kronor.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr *F. Kyling m. fl.* väckt motion (II: 252) hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i bestämmelserna angående avlöning till vid flygvapnet tjänstgörande kontraktsanställd civil personal i expeditionstjänst, som anställts jämlikt föreskrifterna i Kungl. Maj:ts brev den 21 mars 1940, att den i alla avseenden erhåller motsvarande förmåner som extra tjänstemän enligt militära icke-ordinariereglementet samt att i förekommande fall löneklassuppflyttning efter tre års anställning må verkställas med retroaktiv verkan under iakttagande av avlöningsreglementets bestämmelser härutinnan.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 21 900 000 kronor.

Vid anmälan av förevarande anslagsfråga i statsverkspropositionen har departementschefen anför, att försvarets civilförvaltning vid sina anslagsberäkningar för nästa budgetår räknat med att Hålsinge flygflottilj skall organiseras samt att organisationen av fjärde eskaderstaben och Södra flygbasområdesstaben skall fullt genomföras. Ämbetsverket har vidare räknat med att den av 1943 års riksdag beslutade militära väderlekstjänsten skall planenligt utbyggas samt att vissa förberedelser skola göras för uppsättande av den av 1944 års riksdag beslutade sjunde jaktflottiljen, Södertörns flygflottilj. För egen del ansåge sig departementschefen kunna i huvudsak lägga det sålunda skisserade organisationsschemat till grund för bedömandet av flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår.

Departementschefen har i detta sammanhang erinrat om att i propositionen 1942: 210 framhållits, att viss personal vid flygvapnet icke kunde utökas i den omfattning, som vore påkallad av uppsättningen av nya förband, och att 1941 års försvarsutredning angivit vissa åtgärder för att fylla den personalbrist, som under uppsättningsperioden 1942/47 och närmast därefter komme att förefinnas inom flygvapnet. Chefen för flygvapnet har i sina anvisningar för beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår anför, att de av försvarsutredningen angivna sätten för att åstadkomma en utökning av flygvapnets personalorganisation — frivillig övergång av officerare och underofficerare från armén och marinen samt bibehållande av kontraktsanställd civil personal såsom ersättare för äldre underbefäl i tekniska befattningar — även under budgetåret 1945/46 måste tillgripas. I anslutning härtill har chefen för flygvapnet framhållit, att det föreslagna antalet officers-, underofficers- och civilmilitära beställningar icke täckte flygvapenorganisationens behov för budgetåret 1945/46.

Den för flygledningen avsedda meteorologpersonalen är i gällande personalförteckningar uppförd under rubriken Flygstaben, medan de för flygvapnets lokala väderlekstjänst avsedda militärmeteorologerna, samtliga extra ordinarie, redovisas under den i personalförteckningen för icke-ordinarie personal m. fl. uppförda rubriken Flygförbanden. För att den civilmilitära meteorologpersonalen skall kunna utnyttjas på ett smidigt sätt och vid behov kunna omplaceras synes departementschefen denna emellertid från och med nästa budgetår böra i respektive personalförteckningar sammanföras under gemensam rubrik. Ordinarie personal bör därvid upptagas bland flygvapnets civilmilitära personal i övrigt, medan den extra ordinarie personalen lämpligen torde böra sammanföras under en ny rubrik, Väderlekstjänsten. Departementschefen förutsätter ingen ändring beträffande den civila meteorologpersonal, som övergångsvis finnes uppförd å flygvapnets personalförteckningar.

Av den av departementschefen lämnade redogörelsen för de olika anslagsposternas beräkning och för personalbehovet inhämtas i huvudsak följande.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Från denna anslagspost böra enligt den föreslagna ändrade uppställningen av avlöningsstaterna bestridas — förutom avlöningskostnader enligt nu gäl-

lande bestämmelser — avlöningar till personal å avgångs- och disponibilitetsstat ävensom till ordinarie personal utgående sjöstillägg och flygtillägg m. m.

Med avseende å *flygstaben* föreligger förslag om beredande av ordinarie anställning för ett kontorsbiträde.

Beträffande *personal vid flygvapnet* har för nästa budgetår upptagits i stort sett den ordinarie personal vid flygvapnet, som för budgetåret 1944/45 angivits i den preliminära plan för personalökning under femårsperioden, vilken i anslutning till framläggandet av propositionen 1942: 210 överlämnades till riksdagens vederbörande utskott, dock med de avvikelser, som betingas av 1943 års riksdags beslut rörande omorganisation av flygförvaltningen och beslutet om Södertörns flygflottilj.

Antalet officerare motsvarar med nyss angiven reservation i huvudsak det antal, som upptagits i nämnda plan. Antalet kaptener har dock i förhållande till planen ökat med två. Därav är en avsedd såsom militärassistent vid försvarets forskningsanstalt. Den andre, i intendenturbefattning, är avsedd för Södertörns flygflottilj och erfordras för förberedelserna för flottiljens uppsättning. Med hänsyn till befodringsläget har vidare ökningen av löjtnantsbeställningarna något begränsats.

Beträffande underofficerarna har på grund av befodringsläget antalet fanjunkare måst upptagas något lägre än enligt förenämnda plan.

Vad beträffar manskapet har med hänsyn till den planerade uppsättningen av Södertörns flygflottilj föreslagits något högre antal vicekorpraler och meniga än som för nästa budgetår förutsatts i planen.

Musikpersonal har upptagits i överensstämmelse med vad som angivits i 1942 års plan.

Beträffande benämning av underofficerare och musikdirektörer hänvisas till vad som därom anförts under arméns motsvarande anslag.

I fråga om flygvapnets civilmilitära personal har departementschefen föreslagit ökning av ingenjörspersonalen med 2 flygdirektörer av 2. graden, 4 flygingenjörer av 1. graden och 4 flygingenjörer av 2. graden.

Antalet flygläkarbeställningar har med hänsyn till tillkomsten av Hälsinge flygflottilj föreslagits ökat med 1 flygläkare av 1. graden.

Bland den civilmilitära personalen har upptagits den meteorologpersonal, som enligt vad under punkt 6 anförts bör beredas ordinarie anställning. Å innevarande års personalförteckning för icke-ordinarie personal m. fl. finnas upptagna tre befattningar för militärmeteorologer i lönegrad MEO 21. Departementschefen har föreslagit, att dessa tre från och med nästa budgetår skola erhålla ordinarie anställning i lönegraden Ca 22.

Av beställningar för verkmästare ha i förslaget till personalförteckning upptagits 21 av 1. klassen och 20 av 2. klassen. Av verkmästarna av 1. klassen skola fyra, avsedda för de centrala flygverkstäderna å Malmen och i Västerås, efter hand som de avgå ersättas med civil personal. Anmärkning har ansetts böra intagas i personalförteckningen för nästa budgetår, att dessa fyra beställningar icke må återbesättas.

Antalet mästarer har med hänsyn till förbättrade rekryteringsmöjligheter

befunnits kunna ökas något hastigare än som beräknades i försvarsbeslutet. Med anledning härav ha för nästa budgetår upptagits 40 mästare av 1. klassen och 110 av 2. klassen, eller tillhoppa 150 mot i försvarsbeslutet för nämnda budgetår beräknade 132.

Beträffande *personal vid flygförbanden* föreslås utökning med 1 maskinist, 1 eldare av 1. klassen och 2 förrädsvaktmästare, samtliga avsedda för Hälsinge flygflottilj.

Medelsbehovet under anslagsposten har av departementschefen för nästa budgetår beräknats till 16 100 000 kronor mot 15 785 000 kronor för innevarande budgetår.

2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

Å den för innevarande budgetår fastställda personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattning ha upptagits befattningar för tillhoppa 48 officerare och 78 underofficerare.

För budgetåret 1945/46 har föreslagits uppförande i personalförteckningen av befattningar för ytterligare 3 officerare och 3 underofficerare. Befattningarna för officerare avses för expeditionsofficer vid fjärde eskaderstabén, flygbasområdeschef vid Södra flygbasområdet och mobiliseringsofficer vid Hälsinge flygflottilj. Antalet expeditionsunderofficerare har föreslagits skola liksom för innevarande budgetår beräknas till fyra vid flygbaskåren och tre vid varje flottilj, enär en minskning till det i propositionen 1942: 210 förutsatta antalet icke kan genomföras förrän behovet av stamunderofficerare fyllts. De 3 nya befattningarna för underofficerare avses i enlighet därmed för Hälsinge flygflottilj.

Medelsbehovet under anslagsposten har i enlighet härmed för nästa budgetår beräknats till 875 000 kronor (nu 800 000 kronor).

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Enligt de föreslagna ändringarna i avlöningsstaternas uppställning böra under denna anslagspost beräknas medel för de ändamål, för vilka utgifterna hittills redovisats under anslagsposterna till arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän samt till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Under rubriken *arvoden och särskilda ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän* har beräknats för nästa budgetår ett belopp av 125 000 kronor.

Under rubriken *vissa andra arvoden och särskilda ersättningar* har framhållits följande.

Med avseende å *flygförbanden* hava kostnaderna beräknats till i runt tal 189 000 kronor. Förhöjningen med 35 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår är föranledd av att antalet undervisningsavdelningar beräknas komma att ökas från 70 till 86 vid korpral- och furirskolorna och från 7 till 8 vid furirskola för signalmekaniker samt att timantalet för varje avdelning vid furirskolan för signalmekaniker beräknas öka från 370 till 400.

I fråga om *flygvapnets skolor* har föreslagits följande.

Till läraren i gymnastik och idrott vid flygkadettskolan utgår under innevarande budgetår, liksom tidigare, arvode av 6 300 kronor. Då skolan flyttats från Ljungbyhed till Gamla Uppsala föreslås, att arvodet tills vidare beräknas efter F-ort (Uppsala) till 6 950 kronor. På grund av bostadsbrist å förläggningssorten har läraren nämligen nödgats anskaffa bostad i Uppsala.

Undervisningen vid aspirantskolan beräknas komma att bedrivas på sex parallella avdelningar. Kostnaderna för arvoden till civila lärare hava därför upptagits till sammanlagt 12 630 kronor, eller 500 kronor mera än för innevarande budgetår.

Till arvoden till civila lärare vid underofficersskolan ha för innevarande budgetår upptagits 11 096 kronor. Då undervisningen i allmänbildande ämnen beräknas komma att från och med budgetåret 1945/46 bliva förlagd till försvarets läroverk, ha några motsvarande medel icke beräknats för nästa budgetår.

Ersättning till en lärare i elektrolära vid flygvapnets signalskola har föreslagits böra utgå i form av timarvode, som beräknats till 10 kronor. I enlighet härmed har under rubriken Signalskolan i personalförteckningen upptagits ett belopp av 7 640 kronor.

För innevarande budgetår finnes i förteckningen å arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagen en post å 12 934 kronor, avsedd för arvoden för upprätthållande av läkarvården under semester m. m. Dessa arvoden tagas i anspråk för avlönande av vid krigsmakten icke tjänstgörande läkare, som antingen uppehåller flottillläkares tjänst under dennes semester, sjukdom eller annat tjänsteförhinder eller uppehåller läkarvården vid del av flygförband, som i utbildningssyfte förlägges utom ordinarie förläggningssort. Motsvarande kostnader vad beträffar armén skola jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut senast den 16 juli 1943 avföras från arméns avlöningsanslag respektive vederbörligt undervisnings- eller övningsanslag. I överensstämmelse härmed föreslås, att kostnaderna för arvoden för upprätthållande av läkarvården under flottillläkares semester, sjukdom eller annat tjänsteförhinder bestridas från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. På grund härav beräknas under förevarande post icke några arvodeskostnader av ifrågavarande art för nästa budgetår. De kostnader, som komma att belasta flygvapnets undervisnings- eller övningsanslag, hava ansetts icke behöva föranleda uppräknning av dessa anslag.

Sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till övriga arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har beräknats till, i avrundat tal, 400 000 kronor.

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Under denna anslagspost skola enligt förslaget till omläggning av försvarsgrenarnas avlöningsstater upptagas jämväl avlöningar till fänrikar, löner till viss kontraktsanställd civil personal samt avlöningar till vård- och ekonomipersonal ävensom sjö- och flygtillägg m. m. till under anslagsposten redovisad personal.

Med avseende å i *personalförteckningen redovisade extra ordinarie tjänstemän* har föreslagits i huvudsak följande.

Vid bifall till ovannämnda förslag om beredande av ordinarie anställning för ett extra ordinarie kontorsbiträde bör 1 kontorsbiträde i MEo 4 vid *flygstaben* utgå ur personalförteckningen.

Med avseende å *eskaderstaberna* föreslås planenlig utökning med 1 skrivbiträde för fjärde eskaderstaben, varjämte medel beräknats för 1 ny befattning såsom portvakt i lönegraden MEo 5, avsedd för andra eskaderstaben och Västra flygbasområdesstaben.

I fråga om *flygbasområdesstaberna* föreslås inrättande jämväl vid Norra flygbasområdesstaben av en portvaktsbefattning i lönegraden MEo 5.

Vidkommande *flygförbanden* hava för Hälsinge flygflottilj upptagits samma antal extra ordinarie befattningar av olika kategorier, som avsetts för normalflottilj, med undantag för husmödrar samt köks- och servisbiträden. Av kökspersonal har allenast upptagits 1 befattning för husmoder av 1. klass. En utökning med 2 köks- och servisbiträden vid Västmanlands flygflottilj och en däremot svarande minskning vid underofficers-, signal- och tekniska skolorna har ansetts böra komma till stånd.

Under rubriken *väderlektjänsten* har sammanförts den extra ordinarie civilmilitära personal, som avses för den militära väderlektjänsten och som för närvarande redovisas dels under rubriken Flygstaben och dels under rubriken Flygförbanden.

Vid behandlingen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har föreslagits, att tre för flygstaben avsedda befattningar såsom militärmeteorologer från och med nästa budgetår skola uppföras å ordinarie stat. De böra alltså icke vidare upptagas å nu ifrågavarande personalförteckning.

För flygstaben ha vidare i personalförteckningen för innevarande budgetår uppförts befattningar för 1 militärmeteorolog av 1. graden, 5 militärmeteorologer av 2. graden och 2 militärmeteorologer av 3. graden. Med hänsyn till att en av militärmeteorologerna av 2. graden nästa budgetår beräknas inneha kompetens för anställning såsom militärmeteorolog av 1. graden och de båda militärmeteorologerna av 3. graden anses kunna befordras till militärmeteorologer av 2. graden, hava för nästa budgetår föreslagits skola för flygledningen beräknas 2 befattningar för militärmeteorologer av 1. graden och 6 befattningar för militärmeteorologer av 2. graden.

Den för flygförbanden avsedda meteorologpersonalen har ansetts böra utökas med befattningar för 1 militärmeteorolog av 2. graden och 2 militärmeteorologer av 3. graden.

Under punkt 6 har föreslagits uppflyttning av befattningarna såsom militärmeteorolog av 1. graden till lönegrad MEo 20 och såsom militärmeteorolog av 3. graden till MEo 13. Med beaktande härav har flygvapnets behov av extra ordinarie meteorologpersonal beräknats för nästa budgetår till 2 militärmeteorologer av 1. graden i lönegrad MEo 20, 24 militärmeteorologer av 2. graden i MEo 15 och 40 militärmeteorologer av 3. graden i MEo 13.

För *centralförrådet för intendenturmateriel* hava medel beräknats för ytterligare 1 befattning för förrädsman i lönegraden MEo 5.

För *underofficers-, signal- och tekniska skolorna* har föreslagits inrättande av en befattning för telefonvakt av 2. klass i lönegraden MEo 2.

Under *flygkadettskolan* har föreslagits utbyte av den nuvarande skrivbiträdesbefattningen mot 1 befattning för kontorsbiträde i lönegraden MEo 4.

Kostnaderna för avlöningar m. m. till den extra ordinarie personal, som sålunda bör uppföras för nästa budgetår, hava beräknats till 2 630 000 kronor.

Under rubriken *viss extra personal m. m.* ha under arméns avlöningsanslag beräknats vissa kostnader för avlönande av extra personal. Så har ansetts lämpligen böra ske även här. Kostnader av natur att böra upptagas i detta sammanhang äro utgifter för avlönande av vikarier för extra ordinarie tjänstemän och för tillfälligt anställande av tjänstemän m. m. samt avlöning till betjäningpersonal. Vad sistnämnda utgiftspost beträffar behöva medel för dylikt ändamål icke beräknas för nästa budgetår, enär i samband med Västmanlands flygflottiljs utflyttning till Hässlö anställningen för den under ifrågavarande delpost i innevarande budgetårs avlöningsstat redovisade portvakten vid Hässlö kommer att upphöra.

Vad särskilt beträffar posten till tillfälligt anställande av tjänstemän m. m. har framhållits, att under anslagsposten till avlöningar till vård- och ekonomipersonal har i innevarande budgetårs avlöningsstat beräknats ett belopp av 100 000 kronor för tillfälligt anställande av köks- och servisbiträden m. m. Detta belopp bör upptagas under nu förevarande post. Enligt vad som anförts i det föregående vid behandlingen av medelsbehovet för vissa andra arvoden och särskilda ersättningar böra vissa av de kostnader, som i vederbörlig arvodesförteckning upptagits för uppehållande av läkarvården under semester m. m. från och med nästa budgetår redovisas under icke-ordinarieposten. Dessa kostnader, vilka ansetts böra redovisas i detta sammanhang, hava med hänsyn till tillkomsten av nya läkarbeställningar uppskattats till 12 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för *viss extra personal m. m.* har beräknats för nästa budgetår till 166 000 kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till *fänrikar* har för nästa budgetår beräknats till, i runt tal, 460 000 kronor (nu 410 000 kronor) med utgångspunkt från att lön skall utgå till 125 fänrikar under hela budgetåret och till 70 under en tid av två och en halv månader.

För arvoden m. m. till *icke-ordinarie läkarpersonal* har för nästa budgetår beräknats omkring 20 000 kronor (nu 16 000 kronor). Højningen är beroende på att ytterligare ett arvode för flygläkare av 2. graden bör planenligt tillkomma.

Kostnaderna för *musikelever* hava upptagits med oförändrat belopp, 14 600 kronor.

Under rubriken *viss kontraktsanställd civil personal* har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 500 000 kronor, avsett för högst 148 befattningshavare i expeditionstjänst.

Av dessa befattningshavare utnyttjas vissa såsom köksföreståndare och kasernföreståndare. I försvarsbeslutet förutsattes, att dessa befattningar vid genomförd organisation skulle bestridas av pensionerade underofficerare i arvodesbefattning. I avvaktan på att behovet skulle kunna fyllas medelst pensionerade underofficerare skulle befattningarna emellertid uppehållas av kontraktsanställd civil personal.

För nästa budgetår har behovet av nu ifrågavarande personal beräknats till 157 och kostnaderna till omkring 550 000 kronor. Ökningen är föranledd av tillkomsten av Hälsinge flygflottilj.

De grundläggande bestämmelserna för anställning och avlönande av här ifrågavarande personal äro av Kungl. Maj:t meddelade genom beslut den 21 mars 1940. Enligt dessa bestämmelser skall anställning av expeditionspersonal ske medelst kontrakt och mot avlöning och förmåner i övrigt som tillkomma extra tjänstemän i lägsta löneklassen av angivna lönegrader i den i militära icke-ordinariereglementet intagna löneplanen MEx.

I skrivelse den 16 februari 1945 har försvarets civilförvaltning, efter att i ärendet ha inhämtat yttrande av chefen för flygvapnet, hemställt, att den hitillsvarande anordningen med kontraktsanställning i lägsta löneklassen i viss lönegrad av civil expeditionspersonal vid flygvapnet måtte utbytas mot anställning såsom extra tjänsteman i viss lönegrad med rätt att i löneturshänsesende tillgodoräkna tiden för kontraktsanställning. Civilförvaltningens framställning är, framhåller departementschefen, för närvarande föremål för remissbehandling.

En tidigare framställning i samma ämne föranledde enligt beslut den 9 april 1943 ingen Kungl. Maj:ts åtgärd. Anledning kan möjligen nu föreligga, fortsätter departementschefen, att i någon form bereda höjd ersättning åt sådan kontraktsanställd civil prsonal, som varit anställd under längre tid. Någon beräkning av de merkostnader som i anledning härav skulle uppkomma kan icke nu göras. Det synes departementschefen få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva det överskridande av i det föregående beräknat belopp, som må kunna erfordras för utgivande av dylik förhöjd ersättning.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgör enligt det ovan anförda, i avrundat tal, 4 220 000 kronor.

5. Rörligt tillägg.

Medelsbehovet under förevarande anslagspost har föreslagits höjt från 2 233 760 kronor till 2 480 000 kronor.

I enlighet med vad i det föregående anförts kommer det sammanlagda medelsbehovet under flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att uppgå till 23 400 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 1 500 000 kronor. Med de i försvarsbeslutet tillämpade grunderna för beräkning av avlöningskostnader skulle medelsbehovet ha utgjort omkring 23 000 000 kronor.

Över förberörda motion II: 252 har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, försvarsväsendets lönenämnd den 17 mars 1945 avgivit yttrande

och därvid hänvisat till sitt samma dag till Kungl. Maj:t avgivna utlåtande över en av försvarets civilförvaltning gjord framställning i samma ämne. Sistnämnda utlåtande är av följande lydelse.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att den hittillsvarande anordningen med kontraktsanställning i lägsta löneklassen i vederbörlig lönegrad av civil expeditionspersonal vid flygvapnet må utbytas mot anställning av vederbörande befattningshavare såsom extra tjänsteman samt att vid löneklassplacering i dylik anställning får så anses, som om vederbörande i kontraktsanställningen innehaft befattning såsom extra tjänsteman i den lönegrad och löneklass han såsom kontraktsanställd varit hänförd till.

Ifrågavarande personal är anställd vid flygvapnet med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1940, enligt vilket flygförvaltningen bemyndigades att för tillgodoseende av visst extra personalbehov inom flygvapnet medelst kontrakt anställa expeditionspersonal med avlöning och förmåner i övrigt, som tillkomma extra tjänstemän i lägsta löneklassen av respektive 5, 8, 10 och 13 lönegraderna enligt den i militära icke-ordinariereglementet intagna löneplanen MEx. Såsom försvarsväsendets lönenämnd tidigare framhållit i sitt i ärendet återopade utlåtande den 30 mars 1943, torde lönerna för ifrågavarande personal ha fixerats till lägsta löneklassen inom vederbörande lönegrad med hänsyn till den provisoriska karaktären av de anställningar, varom här är fråga. Av handlingarna i förevarande ärende framgår emellertid, att en stor del av ifrågavarande personal varit anställd sedan år 1940 och att en successiv begränsning av personalen beräknas bliva möjlig först från och med budgetåret 1949/50. Vid sådant förhållande finner lönenämnden skäl föreligga för att denna personal beredes möjlighet att erhålla lön efter högre löneklass än den lägsta i den lönegrad av löneplan MEx, vilken vederbörande anses tillhöra. Detta bör emellertid enligt lönenämndens mening icke föranleda någon förändring av anställningsformen för ifrågavarande befattningshavare. Lönenämnden vill för sin del förorda, att de med bibehållande av kontraktsanställningen beredas den möjlighet att erhålla lön efter högre löneklass i respektive lönegrader, som försvarets civilförvaltning avsett med sitt förslag.

De av departementschefen föreslagna ökningarna i flygvapnets personaluppsättning äro i huvudsak föranledda av det planliga genomförandet under budgetåret 1945/46 av den av 1942 års riksdag beslutade utökningen av flygvapnets organisation under femårsperioden 1942/47, dock med de avvikelser som betingas av 1943 års riksdags beslut rörande omorganisation av flygförvaltningen och beslutet om Södertörns flygflottilj. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen i enlighet härmed framlagda förslagen rörande beräkningen av antalet beställnings- och befattningshavare vid flygvapnet för nästa budgetår och av de i avlöningsstaten ingående anslagsposterna.

Utskottet.

Enligt 1942 års försvarsbeslut skulle officerskåren vid fullt utbyggt flygvapen bestå till 20 % av f. d. underbefäl och till 80 % av från läroverken rekryterade studenter. För att snabbast möjligt konsolidera officerskadern och då på grund av bristen på kvalificerad markpersonal officerskåren till en början icke kunde rekryteras i någon större omfattning från underbefälet, hava dessa sistnämnda kommenderats till flygutbildning i mindre utsträckning under de

första åren efter 1942. Officerskåren består därför för närvarande endast till ungefär 4 % av officerare, som gått den s. k. långa vägen, mot avsedda 20 %. För att snabbast möjligt närma sig den procentuella fördelning, som bestämts genom försvarsbeslutet har det visat sig nödvändigt att från och med i år minska antalet officersaspiranter till förmån för utbildning av ett större antal underbefäl. Med hänsyn till de stora och omfattande kurserna och den korta tid som står till förfogande för inlärande av dessa kurser och med beaktande av vederbörandes olika förkunskaper har det blivit nödvändigt att öka antalet klasser vid undervisningen i aspirantskolan. För ändamålet erfordras ett belopp av 10 930 kronor utöver det belopp av 12 630 kronor som av Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagits skola utgå till arvoden till vissa civila lärare vid aspirantskolan. Utskottet finner sig böra tillstyrka den sålunda behövliga ytterligare medelsanvisningen.

Alltsedan budgetåret 1940/41 hava under förevarande anslag medel anvisats för bestridande av avlöningskostnaderna för viss kontraktsanställd civil personal. Syftet med anställandet av denna personal har varit att med hänsyn till knapphet på militärt utbildad personal under den pågående utbyggnaden av flygvapenorganisationen frigöra underofficerare på stat och i arvodesbefattning samt underbefäl från sådana sysslor och befattningar, som icke nödvändigt kräva militära kvalifikationer hos sina innehavare. Enligt gällande bestämmelser skall anställning av dylik personal ske medelst kontrakt och mot avlöning och förmåner i övrigt som tillkomma extra tjänstemän i lägsta löneklassen av vederböriga lönegrader å löneplan MEx. Det förhållandet att lönerna fixerats till lägsta löneklassen torde hava föranletts av den provisoriska karaktären av dessa anställningar. Då det emellertid visat sig att en stor del av ifrågavarande personal varit anställd sedan år 1940 vill utskottet i anledning av det i motionen II: 252 gjorda yrkandet förorda, att såsom försvarets lönenämnd föreslagit denna personal beredes möjlighet att erhålla lön efter högre löneklass än den lägsta i den lönegrad av löneplan MEx, vilken vederbörande anses tillhöra. Då enligt utskottets mening någon ändring i anställningsformen för dessa befattningshavare icke bör ifrågakomma, synes en förbättring i deras avlöningsförhållanden lämpligen böra ske i den formen, att de efter minst tre års tjänstgöring tillerkännas mot löneklassuppflyttningen svarande ålderstillägg. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva det överskridande av det för avlöning av ifrågavarande personal beräknade beloppet, som må kunna erfordras för utgivande av dylik förhöjd ersättning. Utskottet anser sig icke i vidare mån än vad nu föreslagits böra tillmötesgå den i motionen gjorda framställningen.

På grund av det anförda och under hänvisning till vad utskottet under arméns avlöningsanslag anført i fråga om de föreslagna riktlinjerna för försvarsgrenarnas avlöningsstater, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) för budgetåret 1945/46 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodes-

befattning vid flygvapnet, vilka i särskild ordning till riksdagen överlämnats;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

c) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 16 100 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodsbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 875 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 400 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 4 220 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2 480 000
<hr/> Summa kronor 24 075 000	

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 675 000
<hr/> Nettoutgift kronor 23 400 000;	

d) till *Flygvapnet*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 23 400 000 kronor;

e) i anledning av motionen II: 252 medgiva, att vid flygvapnet jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1940 med kontrakt anställd civil personal i expeditionstjänst må efter minst tre års tjänstgöring tillerkännas mot löneklassuppflyttning svarande ålderstillägg.

Vissa för försvaret gemensamma institutioner.

Sjökarteverket.

21:o) **Sjökarteverket: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Sjökarteverket: Avlöningar för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 497 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 förslagit riksdagen (punkt 21, s. 364—390) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

dels ock till Sjökarteverket: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 511 000 kronor.

Vidare har uti två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* (I: 344) och den andra inom andra kammaren av herr *P. Hj. Fagerholm* (II: 532), hemställt, att riksdagen måtte besluta att redogörarbefattningen vid sjökarteverket förändras till en kamrerarbefattning i lönegrad A 20.

I fråga om de skäl, motionärerna anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen I: 344.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 496 600 kronor.

I anledning av Kungl. Maj:ts i 1944 års statsverksproposition framlagda förslag rörande anslag till sjökarteverket uttalade riksdagen (skrivelse 1944: 4 punkt 131:o), att det syntes riksdagen lämpligt, att vissa personalfrågor inom sjökarteverket, vilka icke syntes vara tillfredsställande ordnade, gjordes till föremål för översyn av statens organisationsnämnd. På grund härav förordnade Kungl. Maj:t enligt beslut den 12 maj 1944, att organisationsundersökningar vid sjökarteverket genom organisationsnämnden skulle snarast igångsättas. Sedan nämnden i anledning härav i skrivelse den 30 oktober 1944 inkommit med utredning i ämnet, har styrelsen för sjökarteverket den 6 december 1944 på grundval av nämndens utredning, med bifogande av bland annat yttrande över organisationsnämndens utredning av chefen för sjökarteverket, avgivit medelsäskanden för verket för nästa budgetår.

Efter en redogörelse för verkets nuvarande organisation och uppgifter har organisationsnämnden upptagit till behandling de vid utredningen uppkomna frågor, som ansetts böra giva anledning till förslag rörande organisationen och personalbesättningen. Nämnden har därvid behandlat verkets nuvarande avdelningar var för sig.

Å s. 366—379 i statsrådsprotokollet har departementschefen lämnat en redogörelse för ifrågavarande utredning ävensom för styrelsens för sjökarteverket medelsäskanden för budgetåret 1945/46.

Efter att hava redogjort för myndigheternas yttranden i ämnet har departementschefen för egen del anført följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår ha de genom statens organisationsnämnd verkställda organisationsundersökningarna inom sjökarteverket utmynnat i förslag om ändringar i verkets inre organisation samt beträffande

vissa arbetsmetoder inom verket. Hithörande frågor torde icke i och för sig påkalla prövning från riksdagens sida. Med hänsyn till riksdagens yttrande vid prövning av sjökarteverkets anslagsbehov för innevarande budgetår har jag dock ansett det erforderligt att i stora drag redogöra för de framlagda förslagen. Redogörelsen har emellertid i huvudsak begränsats till sådana spörsmål, som kunna anses vara av betydelse för bedömandet av olika befattningshavares ansvar och arbetsuppgifter.

Organisationsnämnden har på grundval av organisationsundersökningarna föreslagit vissa jämkningar i sjökarteverkets personalorganisation. Nämnden har dock icke ansett sig böra ingå på frågor om lönegradsplacering av tjänster i andra fall än där på grund av arbetsomläggning eller organisationsändring en förändring av arbetsuppgifterna vid befattningarna ansetts motivera ändring jämväl i lönegradshänseende. I sina medelsökanden för nästa budgetår har emellertid styrelsen för sjökarteverket, i anslutning till vissa av verkets chef framlagda förslag, hemställt om en mera genomgripande lönereglering för verkets högre personal, samtidigt som ett antal extra ordinarie befattningar föreslagits skola uppföras på ordinarie stat.

För egen del är jag icke för närvarande beredd att tillstyrka den mera allmänna lönereglering, som verkets styrelse föreslagit. Med hänsyn till omfattningen av dessa lönefrågor synes det önskvärt, att innan förnyat förslag i ämnet framlägges samtliga för verket aktuella lönefrågor göras till föremål för en närmare undersökning i ett sammanhang. Det är min avsikt att föranstalta om en sådan undersökning. I avvaktan därpå upptager jag i det följande till behandling frågor om befattningshavares löneställning allenast i den mån de kunna anses äga samband med de verkställda organisationsundersökningarna. Detta torde emellertid icke böra utesluta, att extra ordinarie befattningar, i den mån de enligt organisationsnämndens utredning äro för verket erforderliga, i viss omfattning överföras på ordinarie stat.

Den av organisationsnämnden föreslagna avdelningsindelningen, vilken ej mött erinran hos de hörda myndigheterna, kan jag förorda. Sjökarteverket bör alltså vara organiserat på fem avdelningar, nämligen sjökortsavdelningen, sjömåtningsavdelningen, tekniska avdelningen, nautiska avdelningen och jordmagnetiska avdelningen. Förslaget innebär ingen utökning av avdelningarnas nuvarande antal. Den tekniska avdelningen ingår visserligen för närvarande såsom en materieldetalj i den nuvarande sjömåtningsavdelningen, men å andra sidan avses två nu befintliga avdelningar, instrumentkontrollavdelningen och avdelningen för nautiska publikationer, skola sammanslås till en avdelning, den nautiska. Den nuvarande expeditionen bör på sätt organisationsnämnden föreslagit förstärkas med viss biträdespersonal från avdelningarna och samtidigt erhålla något utökade arbetsuppgifter. Någon ändrad benämning finner jag icke erforderlig.

Den av organisationsnämnden föreslagna organisationen av de olika avdelningarna synes mig i stort sett ändamålsenlig. Självfallet bör det emellertid vara verksledningen obetaget att inom ramen för den av statsmakterna fastställda personalorganisationen vidtaga jämkningar i avdelningarnas organisation. I viktigare frågor bör därvid samråd lämpligen sökas med organisationsnämnden.

Ehuru jag således anser, att det bör ankomma på verksledningen att besluta om avdelningarnas uppdelning i detaljer, synes frågan om den inre organisationen av *sjökortsavdelningen* här påkalla närmare behandling. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har organisationsnämnden föreslagit, att denna avdelning skall organiseras på tre detaljer, nämligen geodetiska detaljen, originalritningsdetaljen samt rättelse- och reproduktionsdetaljen, den sistnämnda bildad genom sammanslagning av två nu befintliga detaljer med

motsvarande uppgifter. Originalritningsdetaljen skulle, under närmaste förmanskaps av en förste ritare i lönegrad A 17, nu i lönegrad A 15, lyda direkt under avdelningsföreståndaren, medan de övriga detaljerna skulle förestås av en aktuarie respektive en kartograf, båda för närvarande i lönegrad A 22. Såsom assistent åt avdelningsföreståndaren för utförande av specialundersökningar m. m. skulle anställas en kartograf i lönegrad Eo 21, vilken icke borde belastas med förmanskaps för någon av avdelningens detaljer.

Organisationsnämndens förslag har mött invändningar från verksledningen, vilken avstyrkt förslaget om sammanslagning av rättelse- och reproduktionsdetaljerna. Chefen för sjökarteverket har vidare framhållit, att det icke vore lämpligt att använda ritare i detaljchefsbefattningar samt att — såsom tidigare planerats — två nya kartografbefattningar borde tillkomma för det mera kvalificerade arbetet på avdelningen, ehuru allenast den ena erfordrades under nästa budgetår.

För egen del vill jag i denna fråga erinra, att avdelningens organisation bör utformas så att personal med högre utbildning kan i görligaste mån utnyttjas för kvalificerat arbete. Den bör sålunda icke belastas med arbetsuppgifter, som lämpligen kunna fullgöras av befattningshavare med lägre utbildning. Enär den av organisationsnämnden föreslagna organisationen ur dessa synpunkter synes lämplig, anser jag mig kunna lägga densamma till grund för beräkningen av personalbehovet. Jag tillstyrker därför, att en av befattningarna såsom ritare i lönegrad A 15 uppflyttas i lönegrad A 17 samt att en ny kartografbefattning i lönegrad Eo 21 inrättas. Före anställning i sistnämnda lönegrad bör på sätt kartverkschefen framhållit krävas provtjänstgöring i lönegrad Ex 16 i två år. Jag förutsätter, att den nye kartografen i mån av behov utnyttjas jämväl å sjömättningsavdelningen. Avvikelser från organisationsnämndens förslag rörande sjökortsavdelningens organisation böra göras allenast i den mån de finnas kunna genomföras utan ytterligare ökning av avdelningens personal. Jag räknar således med att avdelningens behov av arbetskraft skall kunna tillgodoses utan att, som verkschefen påyrkat, ytterligare en kartografbefattning inrättas.

De av organisationsnämnden föreslagna rationaliseringsåtgärderna inom sjökortsavdelningen böra i görligaste mån genomföras. Av betydelse synes därvid vara, att reproduktionen av sjökort om möjligt sker efter sådana metoder och med sådan planläggning, att den därmed sysselsätta personalen kan givas full sysselsättning under hela året. Jag förutsätter, att verksledningen ägnar särskild uppmärksamhet åt denna fråga. De av organisationsnämnden framlagda förslagen, bland annat om ökad användning av litografiskt tryck, synas därvid böra av verksledningen ytterligare övervägas.

Mot organisationsnämndens förslag rörande organisationen av *sjömättningsavdelningen* synes i huvudsak intet vara att erinra. I anledning av vad lönenämnden anförut synes emellertid befattningen såsom radiotelegrafist — med bibehållande av med befattningen förenat uppbördsmanaarvode om 200 kronor — fortfarande böra hänföras till lönegrad Eo 12. Den föreslagna nya befattningen såsom instrumentmakare torde böra uppföras i lönegrad Eo 10. Såsom organisationsnämnden föreslagit läser vidare böra inrättas en befattning för vården av sjökarteverkets arkiv. Jag kan dock tills vidare icke tillstyrka högre löneställning för denne befattningshavare än lönegrad Eo 11. Såsom under punkt 1 anförts bör antalet tilläggsarvodet till från flottan kommande kompaniofficerare ökas till två, vartdera om 720 kronor.

Mot organisationen av den *tekniska avdelningen* synes i och för sig intet vara att erinra. Den förstärkning av den nuvarande materieldetaljens personalorganisation, som förslaget innebär, synes emellertid böra äga rum allenast i den mån lämpliga servicelokaler kunna anordnas. Styrelsen för sjökarte-

verket har i sådant syfte hemställt om anvisande av medel för påbörjande av det i organisationsnämndens utredning berörda förslaget till vissa om- och tillbyggnadsarbeten å Skeppsholmen och Stockholms örlogsvärv. Då emellertid de beräknade kostnaderna, 620 000 kronor exklusive utgifter för maskinutrustning m. m., synas alltför höga, kan jag icke för närvarande tillstyrka, att medel beräknas för angivna ändamål. Förslaget synes böra överarbetas i syfte att i görligaste mån nedbringa kostnaderna. Enär den av organisationsnämnden föreslagna provisoriska lösningen av servicefrågan enligt kartverkschefens yttrande icke är möjlig, måste man för nästa budgetår räkna med samma servicemöjligheter som för närvarande. Vid sådant förhållande torde materieldetaljens nuvarande organisation böra bibehållas med den jämkningen, att detaljen såsom en teknisk avdelning direkt underställes verkschefen. I avvaktan på den i det föregående berörda utredningen rörande sjökarteverkets lönefrågor kan jag icke tillstyrka, att för avdelningen avsedda befattningar uppflyttas i högre lönegrad.

Den *jordmagnetiska avdelningen* synes i enlighet med organisationsnämndens förslag böra förstärkas med en amanuens i lönegrad Ex 16, vilken i mån av behov även torde kunna biträda å andra avdelningar. Frågan om amanuensens framtida löneställning bör upptagas i samband med utredningen rörande verkets lönefrågor i övrigt.

Den av organisationsnämnden föreslagna *nautiska avdelningen* synes böra organiseras, då föreståndaren för den nuvarande avdelningen för nautiska publikationer hösten 1945 avgår med pension. Då jag utgår från att den nuvarande föreståndaren för instrumentkontrollavdelningen utses till föreståndare för den nya avdelningen, synes särskild detaljchefsbefattning för instrumentkontrollen icke erforderlig. Av nämndens utredning framgår, att arbetet med publikationsverksamheten, därest denna bedrivs i nuvarande omfattning och försäljningsbokföringen överflyttas till expeditionen, bör kunna utföras av två assistenter jämte ett redaktionsbiträde. För att den nautiska upplysningsverksamheten skall kunna utvidgas i önskvärd omfattning har verksledningen hemställt om inrättande av ytterligare en assistenttjänst. Enär emellertid sammanslagningen av instrumentkontrollavdelningen och avdelningen för nautiska publikationer innebär en viss rationalisering och därigenom torde bereda möjlighet till någon utvidgning av upplysningsverksamheten, anser jag mig icke kunna tillstyrka den av verksledningen föreslagna nya befattningen. Då jag i avvaktan på förenämnda undersökning rörande sjökarteverkets lönefrågor icke kan taga ställning till verksledningens förslag om uppflyttning av en assistentbefattning i högre lönegrad, beräknar jag behovet av personal inom avdelningen till en förste aktuarie, två assistenter och ett kanslibiträde. Den nu befintliga befattningen i lönegrad Eo 24 såsom föreståndare för avdelningen för nautiska publikationer — vilken för närvarande uppehålls av en pensionerad officer med ett årligt arvode av 3 600 kronor — bör indragas vid nuvarande innehavarens avgång.

Sjökarteverket saknar för närvarande befattningshavare med utbildning för mera kvalificerade administrativa uppgifter. Såsom av verkschefens yttrande framgår ha dessa uppgifter därför i väsentlig omfattning kommit att åvila verkschefen och avdelningsföreståndarna, med påföljd att dessas verksamhet i övrigt torde ha lidit förfång. Jag anser mig därför böra tillstyrka det i vissa utlåtanden framlagda förslaget om förstärkning av verkets personal med en deltidstjänstgörande befattningshavare. För denne synes lämpligen böra beräknas ett årligt arvode å högst 3 000 kronor. Jag förutsätter, att ifrågavarande befattningshavare utan särskilt arvode skall tjänstgöra såsom sekreterare i sjökarteverkets styrelse.

Organisationsnämndens förslag innebär, att den nuvarande *expeditionen*

tillföres vissa nya arbetsuppgifter och att för dessas fullgörande vissa befattningshavare överföras från avdelningarna. Organisationsförslaget synes vara ägnat att möjliggöra ett bättre utnyttjande av personalen, och jag tillstyrker det därför i princip. Då emellertid den nya deltidsbefattningens inrättande torde komma att inverka på redogörarens arbetsuppgifter, kan jag icke för närvarande tillstyrka, att denne uppflyttas i högre lönegrad. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande den nya organisationen, vilken förutsatts skola möjliggöra bättre utnyttjande av biträdespersonalen, kan jag icke heller förorda anställande av ytterligare personal å expeditionen.

Såsom jag redan anfört torde vissa av sjökarteverkets extra ordinarie befattningar, sedan nu genom organisationsnämndens undersökningar vunnits säkrare hållpunkter för bedömandet av deras behövlighet, böra uppföras å ordinarie stat. Jag tillstyrker därför, att en av assistenterna å nautiska avdelningen i 21:a lönegraden, en tryckeriförman och en laborant i 15:e lönegraden, en koppartryckare i 10:e lönegraden, en kontorist i 9:e lönegraden, ett ritbiträde och ett kanslibiträde i 7:e lönegraden samt ett kontorsbiträde i 4:e lönegraden erhålla ordinarie anställning. Vad särskilt angår angivna befattningshavare å tryckeriet torde dessa komma att bli erforderliga, även om, på sätt organisationsnämnden föreslagit, litografisk reproduktion av sjökort befinnes kunna användas i större omfattning. Jag kan däremot icke för närvarande tillstyrka, att befattningarna såsom kontrollstationsföreståndare i Stockholm, Göteborg och Malmö uppföras å ordinarie stat.

Verksledningen har föreslagit, att kontrollstationsföreståndaren i Sundsvall, vilken för närvarande åtnjuter ett årligt arvode av 1 400 kronor jämte dyrtidstillägg, skulle erhålla extra ordinarie anställning i lönegrad Eo 18. På av lönenämnden anfört skäl synes emellertid arvodet i stället böra höjas, förslagsvis till 2 400 kronor. Jämväl en höjning av arvodet till kontrollstationsföreståndaren i Kalmar, 450 kronor, synes erforderlig, om kompetent innehavare av befattningen skall kunna erhållas. Jag tillstyrker därför, att ifråga-varande arvode höjes till 720 kronor.

Mot ökningen av antalet gravörelever har jag intet att erinra. Däremot kan jag icke tillstyrka inrättande av ytterligare en expeditionsvaktsbefattning. Såsom av handlingarna framgår kunna nämligen vissa av organisationsnämnden föreslagna rationaliseringsåtgärder beräknas medföra ett bättre utnyttjande av den nuvarande vaktpersonalen. I avvaktan på förenämnda utredning rörande verkets lönefrågor torde de tekniska biträdena böra behållas med nuvarande anställningsform.

Den å sjökarteverkets avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kan med hänsyn till vad i det föregående anförts beräknas till 250 000 kronor (nu 210 000 kronor). Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag 17 910 kronor (nu 13 100 kronor).

Medelsbehovet till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan uppskattas till 146 000 kronor (nu 179 300 kronor). Till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän beräknar jag oförändrat 37 800 kronor. Då medelsbehovet till rörligt tillägg kan uppskattas till 59 290 kronor, skulle det sammanlagda medelsbehovet under anslaget utgöra (250 000 + 17 910 + 146 000 + 37 800 + 59 290 =) 511 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 14 400 kronor.

Av anslagshöjningen belöpa omkring 3 000 kronor på merkostnader i anledning av att ett antal extra ordinarie befattningar föreslagits skola uppföras å ordinarie stat. En merkostnad om cirka 4 500 kronor för anställande av en instrumentmakare motsvaras av en minskning av medelsbehovet under anslaget till mättnings- och rekognosceringsverksamhet med 5 000 kronor. En

merkostnad av 2 700 kronor vållas genom anställandet av administrativt bi-träde. Merkostnaderna för nya extra ordinarie befattningar överstiga med omkring 9 000 kronor kostnadsminskningar genom indragning av andra befattningar. Återstoden av anslagshöjningen belöper med inemot 2 000 kronor på den föreslagna höjningen av vissa arvoden samt i övrigt på löneklassuppflyttningar m. m.

Av det föregående framgår, att de av organisationsnämnden beräknade besparingarna med avseende å materielens underhåll åtminstone icke för närvarande kunna påräknas. Vid sådant förhållande kommer den nyss angivna anslagshöjningen icke — fränsett eventuella besparingar genom rationaliseringar med avseende å sjukortsproduktionen samt en mindre minskning av medelsbehovet under anslaget till mättnings- och rekognosceringsverksamhet — att motsvaras av kostnadsminskningar under andra anslag. Då jag det oaktat i huvudsak tillstyrker organisationsnämndens organisationsförslag, föranledes detta bland annat därav, att dess genomförande torde kunna möjliggöra ett bättre utnyttjande av verkets personal. Därigenom torde kunna undvikas vissa utökningar av personalen, som eljest skulle ha visat sig erforderliga.

Såsom i ärendet framhållits hava genom statens organisationsnämnd verkställt vissa organisationsundersökningar inom sjukarteverket. Dessa hava utmynnat i förslag till ändringar i verkets inre organisation m. m. och till ändrad löneställning för vissa befattningshavare. Det vill förefalla utskottet, som om den av departementschefen i anslutning härtill föreslagna organisationen av de olika avdelningarna vore lämpligt avvägd och borde kunna läggas till grund för en beräkning av personalbehovet. Förslagen i vad de avse ändringar i lönegradshänseende för den personal, som berörs av omorganisationen, synas utskottet jämväl böra godtagas. Vad beträffar den i lönegraden A 17 placerade kassörstjänsten vill det förefalla utskottet, som om det ansvar och de arbetsuppgifter, som även efter omorganisationen komma att åvila innehavaren av befattningen, borde taga sig uttryck i förhöjd löneställning. Denna uppfattning har också delats av statens organisationsnämnd och allmänna lönenämnden liksom av motionärerna. Utskottet finner i anledning härav befogat, att denna lönegradsplaceringsfråga blir föremål för ny prövning i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1946/47. Av det anförda följer, att utskottet för närvarande avstyrker de i ämnet väckta motionerna.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 344 och II: 532,

a) fastställa följande personalförteckning för sjukarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 överdirektör	C 6
3 förste aktuarier	A 26
1 aktuarie	A 22
1 kartograf	A 22

Befattning	Lönegrad
1 ingenjör	A 21
1 militärkartograf	A 21
1 assistent å jordmagnetiska avdelningen	A 21
1 assistent å nautiska avdelningen ¹	A 21
1 kassör ²	A 17
2 förste ritare	A 17
1 förste gravör	A 17
7 ritare	A 15
5 gravörer	A 15
1 tryckeriförman	A 15
1 laborant	A 15
1 koppartryckare	A 10
1 kontorist	A 9
3 ritbiträden	A 7
2 kanslibiträden	A 7
1 expeditionsvakt	A 6
1 kontorsbiträde	A 4

Tjänsteman å övergångsstat.

1 redogörare	A 18
--------------------	------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 föreståndare för avdelningen för nautiska publikationer ³	Eo 24
1 assistent å nautiska avdelningen ¹	Eo 21
1 kartograf	Eo 21
3 kontrollstationsföreståndare (i Stockholm, Göteborg och Malmö)	Eo 21

¹ Intill dess denna avdelning organiserats: avdelningen för nautiska publikationer.

² Befattningen må icke tillsättas utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

³ Befattningen må icke återbesättas.

b) godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 250 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 17 910
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 146 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 37 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 59 290
Summa kronor 511 000	

c) till *Sjökarteverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 511 000 kronor.

22:o) **Sjökarteverket: Omkostnader.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Sjökarteverket: Omkostnader för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 22, s. 390—392) att till Sjökarteverket: Omkostnader för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 240 000 kronor.

Anslagshöjningen är föranledd av nyanskaffning av möbler och kontorsmaskiner samt lokaltelefonanläggning.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

23:o) **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 138) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet för budgetåret 1945/46 beräkna ett reservationsanslag av 490 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 23, s. 392—395) att till Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 465 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 490 000 kronor.

Kostnaderna för sjökarteverkets sjömättningsarbeten, vilka bestritts från ett under detta anslag uppfört delbelopp till fältarbeten till sjöss, ha under de senaste åren avsevärt ökats på grund av de stegrade oljepriserna. Då departementschefen vid anmälan av 1944 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 137) fann en ytterligare uppräknig av ifrågavarande belopp erforderlig, utgick departementschefen från att beloppet, därest oljepriserna skulle sjunka under den nivå, som vid anslagsberäkningen förutsatts, skulle ställas till förfogande allenast i den omfattning som svarade mot de under innevarande budgetår rådande priserna.

Priset på skifferolja har från och med innevarande budgetår kunnat avsevärt sänkas, och allenast en del av det för fältarbeten till sjöss avsedda beloppet kommer därför att erfordras under budgetåret. Såvitt hittills kan bedömas, framhåller departementschefen, torde den besparing, som på grund av de sänkta oljepriserna kan beräknas uppkomma, komma att uppgå till omkring 10 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har styrelsen för sjökarteverket

räknat med de oljepriser, varå anslagsberäkningen för innevarande budgetår grundats, och med hänsyn härtill föreslagit oförändrad medelstillsdelning för fältarbeten till sjöss, 150 000 kronor. Emellertid synes departementschefen anledning saknas att grunda anslagsberäkningarna på högre oljepriser än de nu gällande. Enligt från sjökarteverket inhämtade uppgifter skulle kostnaderna för fältarbeten till sjöss vid sådant förhållande kunna uppskattas till i runt tal 125 000 kronor. Från och med 1946 års mätningssäsong beräknas ett nytt sjömättingsfartyg kunna insättas i sjömättningsarbeten. Verksledningen har räknat med att kostnaderna för detta fartyg skola kunna rymmas inom nyssberörda belopp av 150 000 kronor, varvid dock förutsatts, att om något mindre belopp på grund av sänkta oljepriser skulle uppstå å innevarande års anslag, detta skulle få disponeras för motsvarande ändamål under nästa budgetår. Som nyss anförts beräknas besparingen å innevarande års anslag på grund av sänkta oljepriser till omkring 10 000 kronor. Av detta belopp torde, framhåller departementschefen, 5 000 kronor böra utnyttjas för nedräkning av anslaget för nästa budgetår, medan återstoden bör få utnyttjas på sätt verksledningen föreslagit. I enlighet med det anförda har departementschefen beräknat medelsbehovet till fältarbeten till sjöss för nästa budgetår till (125 000 — 5 000 =) 120 000 kronor. Departementschefen utgår från att beloppet, därest oljepriserna skulle sjunka ytterligare, ställes till förfogande allenast i den omfattning som svarar mot de under nästa budgetår rådande priserna.

Vid behandlingen av sjökarteverkets avlöningsanslag har departementschefen ansett sig icke kunna för närvarande tillstyrka extra ordinarie anställningsform för det vid det jordmagnetiska observatoriet å Lovö anställda tekniska bitrådet. Med hänsyn härtill kunna icke driftkostnaderna för observatoriet, såsom verkets styrelse förutsatt, nedräknas med de under anslaget för närvarande beräknade kostnaderna för bitrådets avlöande. Enligt vad verkschefen framhållit böra driftkostnaderna i övrigt beräknas något högre än för innevarande budgetår. Med beaktande härav har departementschefen uppskattat driftkostnaderna för observatoriet till 5 500 kronor, innebärande en höjning med 500 kronor.

Det för rustning och underhåll avsedda beloppet har departementschefen föreslagit skola höjas med 15 000 kronor till 275 000 kronor. Departementschefen har därvid förutsatt, att verket genom anställande av en instrumentmakare skall kunna inbespara omkring 5 000 kronor under detta anslag.

I övrigt har icke föreslagits annan ändring i förhållande till vad som gäller för innevarande budgetår än att medel för anskaffning av viss utrustning för radiopejling beräknats till 26 000 kronor mot nu 35 000 kronor.

Utskottet.

Beräkningen av medelsbehovet till fältarbeten till sjöss för nästa budgetår har grundats på oförändrat prisläge å olja. Liksom för innevarande budgetår gällt bör anslagsposten, därest oljepriserna skulle sjunka under den nivå, som vid anslagsberäkningen förutsatts, ställas till förfogande allenast i den omfattning, som svarar mot de under nämnda budgetår rådande priserna. Då Kungl. Maj:ts äskanden i övrigt under förevarande punkt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 465 000 kronor.

Diverse.

24:o) **Industriens krigsorganisation.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 177) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Industriens krigsorganisation för budgetåret 1945/46 beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 170 föreslagit riksdagen (punkt 24, s. 395—397) att till Industriens krigsorganisation för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 200 000 kronor.

Anslaget till industriens krigsorganisation och däremot svarande äldre anslag hava tagits i anspråk för synnerligen skiftande ändamål. Det har synts departementschefen önskvärt, att fastare riktlinjer nu uppdragas för användningen av förevarande anslag. Enligt departementschefens mening bör anslaget närmast avses till bestridande av kostnader, föranledda av åtgärder för privatindustriens omläggning till krigsproduktion. I sådant syfte böra anvisade medel kunna användas för anskaffning av speciell verktygs- och maskinutrustning för den privata industri, som avses skola övertaga krigsmaterieltillverkning. De böra vidare kunna ställas till förfogande för forskning, syftande till att skapa underlag för inhemsk tillverkning av ersättning för krigsviktiga importvaror. Det bör härvid tillses, fortsätter departementschefen, att sådan forskningsverksamhet såväl i effektivitetens intresse som för vinnande av kostnadsbesparing såvitt möjligt samordnas med liknande, på den allmänna folkförsörjningens behov inriktad verksamhet. Förevarande anslag bör även kunna utnyttjas för planering, prov och experiment i samband med krigsindustriens organisation. Till planeringsåtgärderna bör uppenbarligen hänföras den verksamhet, som bedrives inom ramen för krigsmaterielverkets regionala organisation (krigsindustriombuden), anordnande av industriella krigsspel och dylikt. Däremot anser departementschefen, att anslaget icke — såsom tidigare i viss utsträckning torde ha skett — bör tagas i anspråk för materielanskaffning. Kostnader för undanförsel och luftskydd vid försvarets egna verkstäder torde vidare böra bestridas av driftsmedel. Motsvarande kostnader för enskilda industriföretag synas departementschefen, i den mån kostnaderna skola gäldas av staten, böra bestridas från för civilförsvarsändamål anvisade medel under femte huvudtiteln. I sistnämnda båda fall uppkommande kostnader böra därför i regel icke bestridas av anslaget till industriens krigsorganisation.

Vad vidare angår medelsbehovet för ifrågavarande ändamål kunna icke obetydliga reservationer beräknas stå till förfogande vid ingången av nästa budgetår. Till uppkomsten av dessa reservationer ha bidragit vissa influtna

medel, som tillgodoförts anslaget. Dylika inkomster torde kunna påräknas även för nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill synes departementschefen medelsanvisningen för ändamålet kunna begränsas till ett avsevärt lägre belopp än det, som kan förutses åtgå. Då det med hänsyn till anslagets karaktär icke kan anses uteslutet, att belastningen å anslaget efter återgång till fredsförhållanden kan bli större än för närvarande, synes departementschefen dock försiktigheten bjuda att icke alltför hårt beskära medelsanvisningen. För innevarande budgetår uppskattades det sammanlagda medelsbehovet av krigsmaterielverket till 400 000 kronor. Det oaktat ansågo statsmakterna en nedsättning av medelsanvisningen till hälften därav vara möjlig. Departementschefen håller före, att för nästa budgetår bör anvisas samma belopp som innevarande år. Det synes departementschefen dock lämpligt, att en relativt betydande del av anslaget avsättes för att, efter prövning av medelsbehovet i det särskilda fallet, av Kungl. Maj:t ställas till vederbörande myndighets förfogande.

Utskottet.

Då, såsom i ärendet framhållits, anslaget till industriens krigsorganisation tagits i anspråk för väsentligen olika ändamål synes utskottet lämpligt, att fastare riktlinjer uppdragas för anslagets användning i fortsättningen. Vad departementschefen härutinnan föreslagit finner utskottet sig böra tillstyrka. Anslaget bör alltså närmast avses till bestridande av kostnader, föranledda av åtgärder för privatindustriens omläggning till krigsproduktion. Mot den för ändamålet för nästa budgetår äskade medelsanvisningen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Industriens krigsorganisation* för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Stockholm den 8 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Gränebo, Bernhard Nilsson, Karl Andersson, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson, Gillström* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Svensson* i Grönvik, *Ward, Pettersson* i Dahl, *Staxäng, Hall, Holmström, Lindholm*, fru *Alvén*, herrar *Boman* i Kieryd, *Petterson* i Degerfors och *Thapper*.

Reservation

vid punkten 7:o) (Försvarsdepartementet: Avlöningar) av herr *Svensson* i Grönvik.